

Biblioteka

ANTOLOGIJA

ZBORNIK USPOMENA

Grupa autora

Izdavač:

Kreativna radionica Balkan

Za izdavača:

Stevan Krstec

Redakcijski kolegijum:

Marina Đenadić, Tijana Krstec, Snežana Samčević Cvetkoski,
mr Milenko Mihajlović, Boško Savković, Vladimir Gajtović,
Petar Marš (čika Peca), Stevan Krstec

Lektor:

Dr Stevan Jakšić

Dizajn korice:

Zvonimir Stanković

Dizajn teksta:

Vesna Petrinović

Marketing:

www.krbalkan.rs

Štampa:

SZGR Jovan

Tiraž:

300

SBN-978-86-6403-136-3

*Zbornik
uspomena*

Beograd
2021.

ТЕОРЕТИКУМ УСПОМЕНОЛОГИЈЕ – НАУКЕ О УСПОМЕНАМА

(Уводник ПРАКТИКУМА УСПОМЕНОЛОГИЈЕ –
ЗБОРНИКА УСПОМЕНА)

Поштовани „читачи” Уводника и ЗБОРНИКА практичних примера вредних и драгоцених успомена, најбољих доказа теорије у овој области људске свакодневице, дозволите аутору да, пре разматрања НАУКЕ О УСПОМЕНАМА, благовремено (да би избегао последице) упути извињење прво НАЈДРАЖОЈ, а онда и осталим, које сам, без њихове сагласности, користио као сведоке у несистематизованом приказу најверодостојнијих чињеница о нашем постојању.

Драга успомено,

Извини што сам Те заборавио. Десило се, кајем се, признаћу Ти да је кривац једна друга успомена... Чекај, не љути се одмах, па Ти си знала да сам имао много различитих успомена... Тачно је да си Ти само моја, да су појединци покушали да ми Те украду, али им није успело, јер си и у мом памћењу, и на фотографијама, у телефонском именику... Уплашио сам се да Те не помешам са овом другом успоменом, па да се обе увредите... Још, ако признам да сам имао, односно да и даље имам много различитих успомена, од „оних” до „ових”, да неке делим и са другима, да све траже да их поштујем, да их ценим, да их се сећам..., да их ни случајно ни намерно не заборавим,

не знам да ли ћете ми вас две, а и све друге, које имају сличне замерке, опростити...

„И највећи град се сруши, ал’ остаде једна стена, тако дуго остаће Ти само Твоја успомена”

„У дубини књиге ове, ја оставих име моје, нека труне, нека вене, ради вечне успомене!”...

„Ти се сети мене и моје успомене!”...

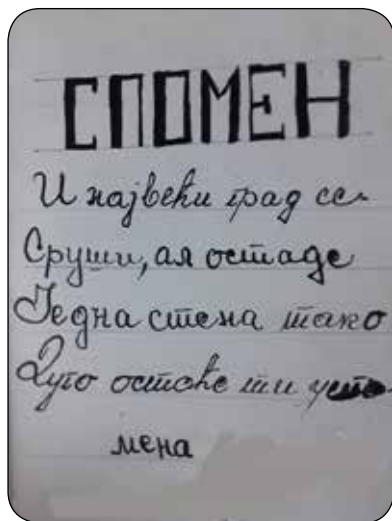
„У далеком свету, кад нестане мене, нека те подсети моје успомене!”... ..пише у старим споменарима.

Успомене су наш живот од тренутка када почињемо да га памтимо, па до момента када настану мали, па велики заборава, да би, кад нас више нема, остале на фотографијама, у писмима, сећањима породице, пријатеља...

Дакле, шта је **„УСПОМЕНОЛОГИЈА”**? Као и све „...ологије” (Биологија, Геологија, Технологија, Именологија, Зубологија...), то је Наука о успоменама, које чине наш живот. Састављена је од појединачних и колективних сећања и представља животне историје људских јединки и њихове заједнице. Што се тиче осталих живих бића у току је проучавање успомена слонова и мравца, а следи и истраживање да ли памте биљке и неживи предмети. Јер, појавом мобилних телефона и нано технологије, није сигурно да све око нас има неку историју, која је записана у кодовима који се сада дешифрирају и који ће нам или „осветлити”, или огадити будућност.

Дакле, људски роде, УСПОМЕНЕ су **сећања**, и у овом кратком уводнику биће дате опште прихваћене дефиниције, поделе, објашњења.. за које следе ДОКАЗИ у појединачним описаним фрагментима животних историја аутора Зборника. Успомене чине живот, покрећу људска осећања („Од љубави до мржње само је један корак...”), дају снагу за свакодневицу, чешће су лек за депресију, него што је узрокују, и ако су

забележене, доказ су постојања људског бића које има права на прошлост, да би могао њеном анализом да одреди којим путем да иде даље („Од извора воде два путића...”)

Успомене могу да буду стварне и измишљене, често као такве служе као доказ о вредновању њиховог власника, ружне и лепе, зависно од последица које остављају, могу да радују, али и да боле, могу да се односе на људе и догађаје, да буду класификоване према периоду живота, или професионалне квалификације: рецимо, из колевке, јасала, вртића, школе... бизниса, политике, спорта... свега онога што некоме чини живот..., до оног тренутка када се њим опрашта и када му у делићу секунде прохуји као магновење, да би за потребе администрације пре стављања тачке на „Ж”, потписао записник са честитком или самопсовком и сачекао да му објаве читуљу, па подигну малолепни или велелепни СПОМЕНИК...

Треба истаћи да су ОНЕ (успомене) у једном погледу универзалне, могу да лече, али и да проузрокују болест, да буду пријатне и непријатне, да буду исказане и у материјал-

ном виду као фотографије, предмети..., као описи у књигама, као музика (са, па чак и без текста), у филмовима, на уметничким сликама... Често се јављају у облику цвећа, чак му дају и име („споменак”), а саставни су део најлепших игара „ђачковања” („СПОМЕНАР” – материјални доказ у визуелном прилогу)...

ЗБОРНИЧЕ И ИЗБОРНИЦИ, како они који Те чине, тако и они који Те читају, КРЕАТИВЦИ успомена аутора и читалаца у издањима КР Балкан, напред у нове победе над глупошћу и незнању, а на „ползу” вере у лепше СУТРА!

Успоменолог Пеца Петровић Марш

СПОМЕНАР УСПОМЕНА

Листам споменар успомена
да се присетим срећних времена
када нисам била сама
и у моме срцу није била тама.
Свака страна је искрзана пожутела
није ни слутила
да ће светлећи пламен
у мом животу бедном постати...
Свака записана мисао
сада губи смисао,
јер је само отисак неких
давно заборављених осећања,
празних потрошених обећања.
Затварам споменар у кутију стару,
завршиће на дну у ормару
са поцепаном твојом сликом
избледелим ликом.

ЧУВАР УСПОМЕНА

Љуштим слојеве тмурне давнине...
Тонем у мђру погрешних жѐна...
Док вапај душе руши планине,
срце полако постаје стена...

Утеху тражим... Сећања навиру...
Одлеће младост крилима жар-птице...
И свира сетно на свом клавиру
анђео који просипа латице...

Боје се опет почињу стапати...
Ах, да ли сенку и фантом има!?
Од звонког гласа настају шапати,
а од њих тужна пантомима...

Али се ипак назиру стазе
прошлости... Зашто жѐл нагони је?
Да ли се може чак до екстазе
преко амбиса и агоније?

Волим свој несклад... Ех, и сад зове
одбегле снове моја интима...
И тражи нове изазове
проткане разнобојним нитима...

ЗАТОЧЕНИК ЉУБАВИ

Љубичаст спектар... Чује се лира...
Стапа се са њом умилна лутња...
Не зна се ко то бриљантно свира...
Не зна се зашто настаје слутња...

У устима ми сад укус опор,
а воће слатко... Мисли ме гоне
негде далеко, к'о вучји чопор...
Сâм стварам своје нимфе демоне...

Бојим се како њима рећи НЕ...
А оне намах одбаце мене
у страшни понор древне пећине,
где држе све нас заточене...

Ах, ја изнова опчињен као
млађано момче смлаћено знатно,
не хајем што сам љубав им крао
и што сам некад, у доба златно,

Волео муње и олује,
па, сада силе мрачне јашу ме,
а душа пати, гђри, болује
усред пустиње ил' усред прашуме...

LJUBAVNA SAGA

Voleli smo se tišinom,
onako kako se vole zvezde koje se gledaju,
trepere, a ne dodiruju,
pate, a ne daju nikome harmoniju slobode...

Voleli smo se kao vode,
onako ispitivački, a svaka svom toku pripada,
kao nada u spajanje,
i razdvajali branama koje um i srce postave.

Voleli smo se pesmom,
onako čežnjivo kako samo pravi sanjari znaju,
imaginacijom pripadanja...
„Život je samo ono između nadanja” - govorili.
Voleli smo se tajnom,
onako kako se najveće blago čuva, krije
u seharama sećanja,
a zdanja pripadanja niko, nikada, razorio nije.

NAZA

Postoje ljudi predodređeni da budu vođe. Nose u sebi nešto gorštačko, za nas krhke nedokučivo. Verovatno genetikom ja to nisam nasledila. Nisam pripadala tom svetu jakih. Koštalo me je mnogo truda da se sama izborim sa slabašnom građom koja je sama pucala kada bi god neko jači na nju nasrnuo. Zato sam se vezivala za jake muškarce, želela da se vežem i svojim brakom, konačno to i uspela.

Svako zabavljanje je romantično. Kraće od zanesenosti, zaljubljenosti. Pre braka sam više od dve godine živela u tom svetu. Postojala je i doza straha - kako ću se prilagoditi savim nepoznatoj sredini - Bosni, ako me sudbina tamo odvuče.

Pričam o sebi, a ovo je najmanje priča o vlastitoj krhkosti. Ova je priča o ženi koja me je ulaskom u porodicu prihvatila kao snahu. Hercegovka, doseljena u Bosnu, ništa nije izgubila od onog što je poreklom nosila. Visoka, uspravna, temeljita – visinom je decu nadmašila, nosila je u pogledu autoritet. Susret sa snahom od 157 centimetara i 45 kilograma nije se uklapao u njen profil snahe po meri. Bar fizički ne. Lepota po tim običajima, koje je iz svog kraja, a i vremena, nosila, bila je nešto sasvim suprotno. Osetila sam to u startu, i moj pogled kao da se izvinjavao što joj želje nisu ispunjene. Doživljavala sam je kao superiornu, strogu, kao nekog ko mi postavlja imperativ da porastem, da se ugojim, ojačam. Konflikti su bili retki i uvek izazvani mojom, skoro, navalom, da joj se približim, dopadnem. U isto vreme sam joj se i divila i plašila je se. Divila sam se fizičkoj snazi koja ju je do smrti pratila, nekoj zategnutosti koju je nosila u koraku, pogledu. Oči, najcrnje koje sam u životu srela, a verovatno i najkrupnije, pro-

nicljivo bi gledale i druge, ne samo mene. Iz njih je izbijala i neka tuga, i uvek bi me setila na oči gospa Nole, koje sam u jednom zapisu pominjala.

Priču o svome prvom mužu, Ahmetu, nije pričala, ili nije mogla. Sa njim je rodila petoro dece. Jedna bliznakinja umrla je kao beba. Ahmet je poginuo 1943., u kući. Pogodio ga je zalutali metak. Stariji sin, Omer, navršio je sedam godina, mlađi, Jusuf, imao tek godinu, a i ženska deca su još bila mala. Glad i strah, verovatno, naterali su je da se iza rata uda. Ovog drugog znala je iz devojačkih dana. I on je ostao udovac, dete mu umrlo, i sada je bio slobodan i voljan da je hrani i štiti. Tih poratnih godina svi su bili gladni.

Vraćeni su u Hercegovinu, ali su konkurisali i uspeli da se opet vrte u Bosnu, u Brčko, preciznije u naselje Brod, gde je napravljena kolonija za stradale u ratu. Trebalo je i decu školovati. Uz ovu koju je imala se prvim mužem, Ahmetom, sa drugim rađa još troje, '47., '49. i '51. Previše gladnih usta. Dvoje najstarijih odlazi u dom. Tamo će se i školovati, ali i rasti daleko od njene majčinske ruke. Koliko je strpljenja, mudrosti, ne ljubavi, kako je danas zovemo, bilo potrebno da o njima brine, da uz troje rođenih sa drugim mužem, othrani i one koje je rodila sa prvim.

Svi su othranjeni, završili škole, formirali porodice. Zukana, drugog muža, je poštovala. Poklonila mu je svoju lepotu, i troje dece. I on je bio na dobitku. Bila je superiorna, ali ne samo u odnosu na njega, već i na čitavu porodicu.

To na početku našeg druženja - svekrve i mene, nisam doživljavala tako. Kao svaka mlada žena, volela sam da budem vođa svoje porodice. Tek mnogo kasnije shvatila sam da me niko u tome nije sprečavao. Verovatno je i Naza očekivala od mene da budem odlučnija. Njena superiornost me je u tome sprečavala. Počela je da vene s kraja sedamdesetih. Gasila se, ali je još bila ista, uspravna, zategnuta.

Gledala sam je sa divljenjem. Ja svoju kratku, ravnu kosu sredim kod frizera, a ona svaki dan razvije šamiju, stavi je na krilo, rasplete dugu kosu i strpljivo je češlja. To češljanje je bilo ritual. Raščešljavati svaku vlas i opet sve skupiti, uplesti, zaviti-pokriti maramom. Belina njenih prostirki i danas mi deluje nestvarno. Posteljinu bi menjala svakih nekoliko dana, meni tada neshvatljivo.

Nismo mnogo pričale. Sentimentalnost nije pokazivala, sem prema unucima. Jedino oni su znali da izmame radost na njenom licu. Onda ju je sustigao najteži udarac. Bolest, pa smrt, prvog deteta sa Zukanom. Njenoj Fati je u momentu smrti bilo samo trideset tri. Neshvatljivo mi je bilo kako taj udarac stoički prima. Da li je sve „pregorela” - sreću, ljubav, patnju, smrt? Oči su joj se suzile, lice potamnilo, ali nije plakala. Svoju mladu Fatu nadživela je samo jednu godinu. Bila je to godina između bolnice i kuće. Postale smo bliže. Osećala sam da sam joj po prvi put potrebna, i uživala sam u toj blagoj superiornosti. Još uvek je znala da naredi i kritikuje, ali sam to sada doživljavala kao molbu.

Zadnji dan pred smrt bila je lepša nego ikad, i čini mi se, blaga. Prvi put je i zaplakala. Prvi put da ja to vidim. Zagrljene, opraštale smo jedna drugoj nepažnje zbog različitosti. Dva sveta, čelik i svila, kao budizam kaže, bili su izjednačeni. Umrla je tog dana kada je pustila suzu i zamolila jednu slabu ženu da joj oprost. Nisam znala šta da joj oprostim. Grubost? Zar može da bude nežan neko kome život zada toliko udaraca?

I danas je srećem. Dolazi mi često u snove. Neko ko je se za njenog života često plašio, sada, u snovima, oseća sreću i sigurnost, jer ga je posetila snaga.

ŽENA

Često se pitaš:
„ko sam ja?”
Obična pahulja snežna
koja se na suncu,
lako i brzo rastapa.
I latica cveta nežna
što svoj opojan miris zajedno sa vetrom stapa.
Kapljica vode,
u dubokom plavom moru,
i jedna malena iglica
na visokom zelenom boru.
Sasvim sićušno zrnce
u dugom polju maka,
i jedan prutić tanani
između gustih rečnih vrbaka.
Da to sam ja
Obična, nežna i ranjiva.
Ali ponekad čvrsta ko stena
Kuju ne pomeriše
ni jaki vetrovi,
ni gusti snegovi,
a ni hladne kiše.
Ja sam samo obična žena,
Obična žena i ništa više!

- * Ljudi su mnogo veći od djece, ali djeca su mnogo veći ljudi!
- * Naša djeca su naše zlatne rezerve, deponovali smo ih u inostranstvo!
- * Kad nam djeca krenu u inostranstvo, sjetimo se filma, Ne okreći sine!
- * I sunce se rodi na istoku, ali onda emigrira na zapad.
- * Naša djeca vole svoju otadžbinu. I rado je se sjećaju!
- * Protiv bijele kuge moramo se, kao u košarci, boriti trojkama!
- * Pronašli smo grobnicu Adama i Eve. Pisalo je: spomenik podižu nezahvalna djeca!
- * Svoje roditelje poštujemo kao Boga, sjetimo ih se samo kad nam je teško.
- * Moja baka kaže da sam ja dijete iz mješovitog braka, majka mi je zemljanka, a za oca tvrdi da je pao s Marsa!
- * Moja baka je mlin za kafu, u šali, zvala vodenicom. I kao svaka šala, više od pola je zbilja!
- * Nekada su djeca duvala maslačak, a danas su i djeca naduvana.
- * Na selima je sve manje plača djece, tamo sada samo starci plaču.
- * Nekulturno je pljuvati po ulici, zato pljujemo jedni po drugima.
- * Život je ona crtica između dva datuma na epitafu.
- * Život je najbolja i najskuplja škola. Diploma se kleše u mermeru.
- * Zarazite ljude smijehom, jer je zdravo umirati od njega.

Sandra Bogdan

EHO ZAOSTALIH USPOMENA

Bolna primisao na to več, mrmorila je negdje po dubinama duše. Tek sada, dolaskom na to davnašnje „mjesto zločina“, uskomešala se poput klobuka zaostalog vazduha na površini vode.

Sjećam se svega: njenog poziva, njenog dolaska... i mirisa, i parka, i klupe, i... samoće.

Lagao bih ako ne bih posvjedočio, makar samom sebi, da odveć nisam par puta u mislima vrtio osmosmjerku po unaprijed zadatoj shematici one vječite zagonetke: „šta bi bilo kad bi bilo"... I da se nisu vrzmali svi (ne)mogući scenariji sa unaprijed datom postavkom likova.

I uvijek bi tu obigralo u zraku jedno dominantno pitanje: Da li bi uspomene bile iole drugačijeg predznaka? Da li bi bilo izdaleka bolje, da sam te večeri uspio izustiti samo to jedno, naočigled toliko prosto „Da.“?!

Uz aktivan sindrom naknadne pameti, primarno sagledavajući kako nas nepotpuna procjena osobe može dovesti u bezizlaznu situaciju... pa da budem potpuno iskren, sada nakon svega, doista se čini da sam donio pravu odluku.

Često sam u životu nalazio da su narodne umotvorine zaista jedan neprikosnoveni *summa summarum* svih životodavnih točkova u jednom vrcavom žarištu oštroumlja. U ovom konkretnom slučaju – ćutanje je zlato – ispostavilo se kao pun pogodak.

Nije uzalud apostrofirano i bezbroj puta ponavljano ono, da tišina često, zaista i govori više od samih riječi.

A one prekipjele uspomene - ostaju kao jedan vječito kotrljajući eho, tek toliko prisutan garant opomene... nijemi svjedok prošlosti.

Стефан Вучевски

- * Моја мама не може да гледа насиље. Када сам као дете био неваљао, она је жмурила, док ме је млатила!
- * Мој брат је учио на мојим грешкама. Када год сам нешто погрешно, њега сам окривио.
- * Раскинули смо јер смо обоје радили нешто због чега смо једно друго чинили несрећним. Она је хтела да ме прегазу колима, а ја сам бежао!
- * Као клинац сам брата од тетке погодио стрелом. И уместо цела фамилија да буде поносна што сам прецизан као Робин Худ, они ме измлатили.
- * Када сам био мали, рођака ми је рекла: „Тако си сладак, појела бих те,” па сам месецима просипао со по себи.
- * Једном док је спремала вечеру, девојка се случајно ножем посекала по шаци. Одмах је позвала Хитну помоћ, јер сам пао у несвест.
- * Само једној девојци сам увек све веровао... Чак и када ми је рекла да је нема!
- * Прво ме је месец дана гњавила да живимо заједно, а када сам јој спустио мердевине да се попне до кућице на дрвету, раскинула је!
- * Забављао сам се са правницом. Једно вече сам јој рекао да ми је украла срце. Она звала полицију да се преда.
- * Забављао сам се са девојком која студира физику. Рекао сам да ћу јој скинути звезде са неба, па ми је два сата објашњавала да је то немогуће!
- * Једном сам се забављао са новинарком. Када сам јој рекао да ућути, јер превише прича, два сата ми је причала о слободи говора!

ROMANTIKA

Na polici stara slika,
Mi kraj voza Romantika,
Beše lepo nekad davno,
A sad mi je sve ravno.

Sa porodicom idosmo,
Karlovice videsmo,
Roditelja više nema,
Sećanju služi ova poema.

Beše to pre deset leta,
Beše s nama puno sveta,
Obiđosmo sve značajno,
Beše kao juče, a davno.

Vojvodina primer svima,
Gde za svakog mesta ima,
Vedra duha i naravi,
U snovima i na javi.

Misli plove kroz vreme,
Bez obzira na dileme,
Na geografske dužine,
Jer imaju i dubine.

Bajkovitom rekom plove
Uspomene stare i nove,
Mešaju se mnoge kulture
I „de facto” i „de iure”.

TVOJ POGLED

Tamno plave ko' nebo oči tvoje
Gledaju u mene neizrečeno lepe,
Skrivaju li tajnu, osećaja nežna
Il' buduću tugu brezama što strepe?

Šume vetrom breze... Znaju kada oči zbore
Da ljubav u njima nestalna svetluca
Razgori se plamen, u pepeo pređe
A da i ne takne u predelu srca.

Pogled budi snove lepršave, nežne
I slažu se nade za buduće nize
Ogrlica lažna što se u čas prospe-
Kad postanu oči strastvene i bliže.

Tu tajni pogleda znaš i zato slutim
Iz daleka slutiš lik voljenoga bića;
Skineš veo, čežnje nekuda odlete
I ljubav se smesti na krilima ptica.

Tvoje oči tamne, nemirne od strasti-
Pridoše mi bliže i reči se jave;
Ne taknuvši srce, postajahu tiše-
Odlaziš a tebe tek slušaju trave...

VETAR

Večeras je vreme...
Sledi nam noć tiha,
ali uzbudljiva.
Ti nosiš svoje breme,
otporna na probleme.
Jutra su neuračunljiva.

Vazduh je opojnog,
sladunjavog ukusa.
Ptice pevaju svoje pesme.
Dim što crta figure u zraku zna,
al' vetar to saznati ne sme.
Vetar obznaniće sve...

KOSA NA VETRU

Ne okreći se!
Ne želim da ti vidim lice.
Dovoljno će biti da ti gledam kosu
kako vijori na hladnom zimskom vetru.

Ne okreći se!
Jedino što znam o tebi
je da si izašla iz autobusa 65,
da odlaziš žurno i nestaješ u masi prolaznika.

Ne okreći se!
Produži dalje da koračaš,
i ostani zauvek tajanstvena
kao zvezda u noći.

Мартин Марек

ВРШАЧКИ ПРЕВРТАЧ

(песма на српском језику)

Не могу свега да се сетим,
што беше у детињству, баш.
Хтео сам и ја да високо полетим,
онако, као вршачки превртач наш.

Не желим да ме неко погрешно схвата,
али тај голуб је био пун наде.
Желео је да постане добар акробата,
али при превртању доле паде.

Остала је успомена пуна дечјег плача;
нема више нашег голуба-превртача!

VERŠECKÝ PREKRUTÁČ

(песма на јаношичко-словачком дијалекту)

Ňemóžem sa šeckiho spametať
čo v děctve bolo ač.
Kceû som aj ja tak vysoko ľjetať,
ako náš veršecký prekrutáč.

Ňekcem sa pochybě rozumjetým stát,
aĽe tem holub v plnej náějeí boû.
Kceû ako akrobata vystrájať,
aĽe pri prekrútaňí spadoû doû.

Ostála ľem spomjenka plná dečkiho plača;
ňemame vjac nážho holuba-prekrutáča!

SAVRŠENA LAŽ

Prosed stariji muškarac gurao je svoj bicikl po januarskom plitkom snegu. „Opasno je voziti” pomislio je natmureno „samo mi fali još da padnem i slomim kuk, pa ko će onda majku gledati.”

Istina je bila da je žurio da je obiđe. Jutros je bio da joj založi vatru i odnese doručak, a sad je već kasno popodne. Možda se vatra ugasila. Brinuo se.

U malenom sobičku sedela je na starom otomanu devedeset trogodišnja starica, polako je dodavala cepanice u peć na drva koje joj je sin još jutros spremio. Bila je zabrinuta.

Vrata sobe koja su vodila iz verande su se otvorila i njen sin je ušao unoseći sa sobom hladnoću od napolje. Kapom je otresao zalutale pahulje.

- Jes' li jela onaj gulaš od juče što sam ti ostavio kraj šporeta da se smlači? Dobro je. Vidim ložila si, ako si, hladno je. Što ćutiš, šta ti je?

Stara majka se zagledala u prozor pa reče:

- Stara sam. Lep sam život proživela, a i namučila sam se... al ne mre mi se. Bojim se. Do sto godina i nema više. - kaže mati koja nije znala ni čitati ni pisati.

- E mati mati... pa ko kaže da je sto godina granica, posle sto ide stotinu jedna, stotinu dve...

Staričino lice se ozari u širok osmeh pokazujući jedan jedini preostali zub u glavi.

- E da sam danas umrla to ne bih znala! - reče veselo.

SENKE

Samo senke ptica na asfaltu
Cvrkut i zov gugutke
ni senke od ljudi
priroda se budi!

A mi k'o lopovi
uskraćeni za proleće
služimo kaznu za nemar.

Za svako gladno dete
za svako posečeno drvo
za istrebljene životinje.

Ptice, letite!
Nebo je vaše.
I Bog vam se raduje.

I svako drvo na koje sletite
sada nas samo sa visine gledajte.
„Sitni” smo,
vi ipak letite!

Marina Raičević

U NEPOVRAT

Usnule trave nemire budile

Noći nad danima bitke gubile

Eh, kako su breze jutra ljubile

Proleća rana rađala su se iz zima

Obale pešćane bile su bez plima

Vatre su gorele zbog nečijih rima

Ratnici ljubavi mirno su vladali

Aveti prošlosti nisu se prikradali

Trenuci sreće nisu tako lako stradali

LALILINT

Reč *lalilint* nastala je u pokušaju da, kao sasvim mala devojčica, izgovorim *lavirint* ne znajući šta ta reč uopšte znači, a onda mi se toliko dopala da sam je, po nekoliko puta zaredom, uzvikivala u trenucima najvećeg oduševljenja. Izgovarala sam je često, a onda, kako sam rasla, sve ređe i ređe. Polazak u školu potpuno je izbacio *lalilint* iz mog aktivnog rečnika.

Danas, posle toliko godina, *lalilint* je za mene lavirint života u kome svako, na svoj način, pokušava da se snađe. Često očajavamo i u stanju smo da godinama provedemo u nekom ćošku, ili beznadežno jurimo udarajući o njegove zidove. Za nas ne postoji *Arijadninina nit* i svako mora da pronade svoju jer svako živi u svom lavirintu. Dok je tražimo, bilo bi dobro da potragu za njom doživimo kao igru u kojoj ćemo zidove lavirinta bojiti bojama svog unutrašnjeg sveta.

I dok nam život prolazi u uzdasima zbog prošlosti i drhtajima zbog budućnosti, svako DANAS nam poručuje – Tražićete me SUTRA kad postanem JUČE.

Невена М Ивановић

ЗНАМ ГОСПОДЕ

Знам Господе, ти ме разумеш,
па чак и онда када и ја сама
себе не умем да разумем.
У мом срцу постоји мост,
који води од Тебе до мене.
То су снага љубави и опрост.

Знам да само Ти Господе,
познајеш моје највеће грехе,
па ми прашташ баш сваки пут.
Волиш ме више него ја себе.
У то име покупим болне делиће,
па побеђујем с вером у Тебе.

Знам да само Ти знаш, Господе,
за постојање чаробног света у мени,
који све недаће око себе гаси...
Знаш све његове дане и ноћи,
па стога само једно тражим
- од мене га саме спаси...

NIKAD NISAM VIDEO MORE

Video sam sve što se videti može.

Video sam decu kako kradu trešnje.

Video sam sunce, mesec i zvezde.

Video sam oblake i dedu kako odlazi.

Video sam krv i rođenje deteta. Video sam tebe.

Video sam sebe.

Video sam nebo. Druga kako plače, brata koji strada.

Video sam rastanke.

Video sam poljupce.

Video sam Čemernik i visoke stene.

Video sam konje.

Video sam smrt. Ali nikad nisam video more.

КИСТ И ПРАЗАН ЛИСТ

Тишина прича,
ломи језик и жаром га спаљује.
Звона труле, фењер се гаси,
свјетло ларго умире.
Жељу у себи парчати и дио слагати,
здушно и бојит', трачак је.
Мрак као лупа под будним оком стоји.
Хроме оперске тонове шаље
док визире ограђује.
Престала сам још одавно бројит'
све дане и све ноћи који пожаре доносе.
Звјездано небо, ни да се јави,
само комете трагове режу.
Вулкански дим уз трк из доба Јуре
клиже се низ планинску стазу.
Сјетим се понекад тако,
киста и празног листа.

ZAŽMURI

Ponovo noć zaveru spremila
dok lažem sebe da zvezde brojim,
al' tren se odlomi od mesta i vremena
i još jednom ja ka tebi jurim.
Ako i tvoja tama samoću budi
i odnekud iz mraka ja ti izletim,
spremi se za put i bez ijedne reči
uzdahom samo ti me zavedi.
Zagrli me čvrsto, tvoj dodir
neka me od tuge snažnije zaboli,
da me vrtlog beznađa ne otme od tebe
nevidljivim lancem za sebe me veži.
Do gole kože svuci me i odbaci ožiljke
koje su prošli dani utkali u meni,
ono što žulja i steže da nestane
kao more kad sakrije sve kišne kapi.
Al' nikako ne smeš da otvaraš oči
dok nam iste želje svod neba veže,
dozvoli telu da stazom nemira zapleše,
noćas samo zažmuri i bićeš pored mene.

УГАШЕНА ВАТРА ЖИВОТА

Умире ми осмијех као у тами несмираја дана,
Гасе ми се погледи из ватром сасушених очију,
Ни суза одавно нема у та два празна бездана,
Безосјећајне усне у грчу непребола се крију.
Дах ми нестаје у празнини, и у немилости се гуши,
У немогућности да устане ваздуха да ухвати,
Изгубљени осјећаји у већ осакаћеној души,
Безвољно нестајање у времену никако да схвати.
Крв некада дивља, поманитала, венама не тече,
Срце се угасило као задњи пламен свијеће,
Не гледам свјетлост дана, вјечно ми је вече,
Угашена ватра живота више се разгорети неће.
Ограничили погледе кланци дубоког бездана,
разорали ми кораке што су остали иза живота.
намножила се пошаст нељудска, никад васпитана,
земљу благостања замијенила пошаст и корота.

POD GREDOM

Kad umorna, blijeda čitulja s dna prašnjavih,
zgužvanih bivših novina
Bivše prijatelje podsjeti na Tebe, kad založe čast i vlast
Zavist, sujetu i strast, u glas da si – bio...
Čak, dobra ideja, mogućnost i znak
I, lenj eho u drhtaju kad poravna trag
Ti vaskrsni, kao – bivši!
Iz pepela, bez poziva, ustani bez oslonca, bez cilja, bez – zašto!?
U nevrijeme, u gluvo doba, bez vjetra poleti, u zao čas
I, kad će svi redom reći – bez razloga, potrebe, bez smisla
A, Ti leti, samo leti, k'o sjena, dovoljno visoko,
iznad brda, iznad oblaka – k'o soko
Vučje neko vrijeme, bez sjaja zvijezde na nebu,
bez znaka, treptaja, bez glasa
Gluvonijem i slijep zavijaj, snatri u ništa
Gle, prati te pjesma hora – crnih vrana grak
Ne pitaj, ne zovi, ne traži, ne moli – sva su gnijezda zabravljena
i ključevi izgubljeni
Bez staze i puta, sjena pipa, traži, luta
Došlo ovo Tvoje vrijeme
Pomisliš li – neće ići, poželiš li – nećeš prići, požuriš li – nećeš stići
Vijeran svome snoviđenju, bezobličan, nijem,
možda spoznaš vlastit trijem
Duša vapi da se razda, pa pod nekom snenom gredom,
u tišini i milosti
Nek' si toplo, meko gnijezdo, u proljeće s lastom sazda

СЕТА

Ходам по старим стазама
и храним душу моју
ходам по стазама детињства
враћајућ' снагу своју.

Душа се пуни срећом
надима плућа жељна, сетна,
у грлу осећам снажни топот
повратка у давна свањивања летна.

Трепери утроба лако
а око гледа благо
вратих се сада тамо
где ми је све лепо и драго

Ходам по старим стазама
к'о некад стари баштован седи
све ми је лепо, огромно,
све мога ока и бесконачног задовољства вреди

Лагано, пажљиво, ноге газе
као да страхују, као да пазе
да не покваре, не наруше,
младости моје утабане стазе.

ДЕТИЊСТВО

И само тако, одједном,
у некој секунди, делу дана,
сећања навру, надлазе сама. Ту смо сви,
сестра, браћа, ја мама и тата.
Тек тако, у неком делићу срца,
исплива прошлост мека
носећи са собом мирис
тек скуваног јутарњег млека.

Нас четворо у топлој соби поседали,
око стола, сањиви, снени,
трљајући рукама очи терамо тек пробуђени сан,
спремајући се
да изнова освојимо
наступајући изазовни дан.

Мама и тата су ту, над нама брижно бдију,
с осмехом топлих очију,
заштите венац среће око нас да свију.
Испод нежног осмеха, видим им забринута лица,
да сваком од нас буде добро, да имамо оно што треба,
бригу: да победимо све, што у животу вреба.

Увек спремни, заштиту крију,
над нашом срећном сигурношћу бдију,
помно пратећи да се остваре сни,
које наше дечје душе снију.
На трен се сетим смеха и тихе очеве песме,
па онда, са сетом, гомиле празних тегли,
како их перемо испред чесме.

У оку видим шарену башту, кромпири, зелен, орах један,
распирујем даље машту,
јабукe, бресквe, шљиве;
свањива нови дан, као да претходни био није
и хиљаде тајни, што само богато детињство крије.

Топлина је осмехом купала сваки дан,
полако време је пролазило,
никога није штедело и учинило да свако од нас
животу прилагоди сањани сан.
Срећни тренуци раног детињства,
најмирније године младости ране,
носе кроз живот, улише снагу и чврсту вољу,
помогше да савладамо наступајуће тешке живота дане.

Miodrag Stojanović Krle

PUST ČOVJEK

Surova je ova
stvarnost, kad
ljubav nestaje.
Nastaju okeani,
tišine i sjećanja
što tamne.
Osta od svega
pusta duša i čovjek,
što se za ljubav
borio nije.

NOSTALGIJA

Tjela grč, nemira strasti...
Zov srca, duše skitnice...
Okovanih sloboda, izlaz traže.
Nostalgija, kurva, grešnost krije...
Mirisom tu je, tijelo znojem mije.
Prodiru sjećanjâ zaigranih noći...
Željnih, nekih novih svitanjâ...
Svojom voljom u slobodi.

STRANCI

Vrele usne,
drhtaji kao talasi
puni strasti,
a nismo bili znanci.
Trajalo je kao treptaj,
ljubav u senci.
Jedno sjećanje -
jedna žena,
noć nezaboravljena.

SJEĆANJA

Ostala su sjećanja
blic trenutka u oku slika zastala.
Varljiva je bila noć
opila me njenih dodira moć.
Oteta je iz zaborava
vraćam se njoj, sjećanjima hvala.

ULAŽEM „VETO”...

Ukraden osmjeh
Utisnut u sjećanja
Nemirnom zorom
Pjesmu novu rađa
Ne dam je javno
Pisanju ulažem „veto”
Na to imam pravo
U mislima mi je trajno
Nazvat ću je tajnom

Miodrag Stojanović Krle

ILUZIJA...

Hiljadu tebe u sjećanja
Sve je jedna slika
Raspuštene kose
Uzdasi punili su njedra
Voz u neznano
Obećana zemlja
Otišla si tada
Ostala je iluzija
Jedna zemlja
i hiljadu sjećanja

Rođen za odstrel.
Usud neobičnosti -
- nepogrešiv trag.

Na koju stranu?!
Prolaznici na mostu
svode bilanse.

Potone s mrtvim
sve lepo. Tek njegov strah
još luta svetom.

Sanke detinjstva.
Na žutoj razglednici
okopneo sneg.

GLAD

Ceo sam život bio siromah. Sva mi porodica četrdesetih u bombardovanju stradala, samo mene, još u pelenama, posle tri dana ispod ruševina skoro nepovređenog izvukoše. Čudo neko, ili providenje, ko će znati. Kažu, plakao sam jače od svih, kao da me neko naučio kako da od sažaljivih dojlja malo mleka izmolim. I valjda me to mleko od ko zna koliko majki učini ovako jakim i spremnim da se sa strašnim svetom nosim.

Othranila me samilost retkih i primoranost da se prilagođavam i snalazim. Ali kako god okreneš, nikako na zelenu granu da se popnem. Zamomčih se, a još sam hleba bio gladan. Životario sam vredno nadničareći po gradilištima i sanjajući dan kad ću imati da pojedem koliko mogu. Pa opet, čim nešto malo teškom mukom privredim i steknem, naleti čudan splet okolnosti i sve mi se izmakne.

A kako se sirotinja na sirotinju lepi, zaljubih se i oženih siroticom koja mi u desetak godina, koliko je još poživela, sedmoro dece izrodi, pa na moje oči, u nekoliko meseci bolesti iskopni i nestade je. Šta sam mogao, navalih još više da radim, trebalo je decu podići.

Glad mi je još godinama njušila svaku stopu. Sve dok jedne večeri na radiju ne čuh reklamu nekog palanačkog pogrebnog preduzeća, u kojoj bogati pokojnik urla na umrlog siromaha jer je legao u njegovu lepu grobnicu. Danima mi je u ušima odzvanjao sablasni glas iz reklame: „Ustani iz moga groba! Ustani iz moga groba!” Mora da me je taj isti glas u noćnoj mori podsetio da umem da kopam, betoniram, radim sa kamenom i da sam ceo život bio odličan šegrt lošim majstorima, od kojih sam prilikom

plaćanja dobijao samo mrvice. Probudio sam se zgrožen i potpuno mokar od hladnog znoja, ali kao prosvetljen. I od tada više ništa nije bilo isto.

Godinu dana sam od usta odvajao, gladan legao i još gladniji ustajao, sve dok ne skupih dovoljno novca da na groblju, na lokaciji gde se sahranjuju ugledniji građani, kupim jedno grobno mesto. Pričalo se da sam poludeo, da mi se deca muče, a ja kupujem grob, da hoću da se ubijem... Ali ja sam radio, kako me je onaj glas naučio i od dva kvadrata zemlje napravio betonsku grobnicu, na kojoj je svaki detalj bio doteran do savršenstva. I prodao je čim je bila gotova. Pa kupio dva grobna mesta, pa opet radio... I tako godinama. Kad sam prikupio dovoljno novca, počeh betonske grobnice da oblažem mermerom i uvoznim granitima, i ubrzo mi u tom poslu nije bilo ravnog. Kako je vreme prolazilo, imao sam dovoljno sredstava da više nisam morao sve sam da radim. Upustih se u trgovinu grobnicama. Kupim loše urađenu, sredim je i doteram, pa prodam. I opet iznova...

Od posla sa grobnicama obezbedih i sebe i decu. Svima sam kuće podigao, sve jedna do druge i sve jedna lepša od druge. Uvek me je onaj glas u snu podsećao na moje umeće gradnje i smisao za detalje, pa je svaka kuća zaista bila bolja od prethodne.

Dugo glad nisam osetio. Sve do pre tri dana, kada za tili čas bogatom gastarbajteru prodadoh svih sedam grobnica, koliko sam u tom trenutku imao spremnih. Hteo ljudina da su mu kad umre, svi njegovi osigurani i na jednom mestu. Pogodio, platio, pa odleteo u Nemačku. A ja posle toliko vremena osetih kako me ono staro njuškalo prati i kako me odvraća od namere da smesta kupim nove grobnice za doterivanje. Pobedi me prazan stomak i ja, umesto da se bacim na posao, svratih u prvi restoran da utolim glad.

I evo me sad, već tri dana mrtvog, kako gledam svađu sinova i kćeri. Najstariji kune: „E jeste bio proklet! Ceo život gladan! Sedam grobnica čovek odjednom prodao, nijednu za sebe nije

ostavio. Gde sad da ga sahranimo?!” Drugi ga smiruje: „Pusti sad to. Gledaj kako da nađemo bilo kakvo slobodno grobno mesto.” Treći kuka što dva dana ide od groblja do groblja i nigde ništa ne može da nađe. Četvrti predlaže prihvatanje predloga sa jednog groblja da se prekopa grob i izmeste kosti babe izbeglice, kojoj su sina na pešačkom prelazu pregazili i usmrtili pijani mirovnjaci iz ovog rata, a ona za jedincem presvisla i ubrzo umrla. Blizanke su, kao i uvek, saglasne: „Nemoj, braco, grehota je sirotinju dirati. Video si na šta to liči. Nije imala nikoga svoga da je sahrani. Komšije joj krst i drveni okvir podigle, pa za ovoliko godina i to istrulilo i propalo. Zar da oca koji je tolike grobnice sagradio, u ilovaču sahranimo?! Smejaće nam se svet.” I kao što to uvek biva da konac delo ukrasi, moja najmlađa i najlepša kći mezimica zaključuje: „Grehota ili ne, to je jedino rešenje. Osim toga, zemlja je prirodnija od betona.”

I šta na sve ovo da dodam ja, sirotinja po rođenju, životu i smrti?! Možda jedino: „Izvini, baba. Ista smo ti beda i ti i ja.” I možda još samo: „Hvala ti, Gladi!”

SAN PODNO NEBA

Preci mi gazili Albaniju,
ranjavi, gladni, ali sa verom
da će se vratiti u Srbiju
s četom od smrti zaboravljenom.

Grčka im bila san podno neba,
sa svakim bregom draža, a dalja.
Kad snaga kopni, na mrvi hleba,
sumnja se češće od nade javlja.

I stupiše, usudom Božijim,
na stazu koja u život vodi.
I sretoše se s narodom srodnim.
Ka spasa ostrvu vojska zabrodi.

Uspeše samo sna miljenici
na grčkoj zemlji, pod dugu stati,
da pevajući o Srbijici,
čudesna snaga kući ih vrati.

Na kratko sećanje pristajanje
Srbinu dar je, opet da sneva.
Njih nema. Al' sna je nastavljanje
što neko njihov može da peva.

NOĆ OPROŠTAJA

Noćas su tiho molile kosti,
lobanje najboljih srpskih glava:
„Svu pakost jarosnom, Bože, oprosti.
San mu podari. Nek' mirno spava.”

Noćas je Lazar praštao Vuku
i Crni Đorđe kumu izdaju;
biranih usud – kad ih dotuku,
iz torbi žive oči sijaju.

Opet golubije perje pršti,
kandže nevere čupaju srca.
Zemno se telo na nebu krsti,
nad pirom grabljivih Spasitelj grca.

Šapuću seni pred zbegovima,
prognane vode do odredišta.
Na jugu inje po grobovima
kopni u plamenu svetilišta.

Mole besmrtni zbog večne zlobe
sitnih i plitkih, niskosti vičnih.
Dokle će narod, svēt, u seobe
da patnjom plaća podlost običnih?!

Sneg briše očaj sa mudrih čela
dok oprostajem sve grešne grle.
Iz manastira suze anđela,
umesto zvezda, na sever hrle.

Srbija spava. Privid spokoja
igra na licu usnule bašte.
Ali iz lavom kaljenog soja,
u svakoj kolevci Obilić raste.

PORODICOM SLOGA VLADA

Dosta svađe i nasilja,
nek' nas Bog blagosilja:
da nestane iz kuće i ulice,
a svima daruje srećno lice!

Poštovanje mami, tati,
porodicu sreća prati.
Među ljudima razum zavlada,
ljubav se rađa, odmah, tada!
Nasilje odmah nestaje,
poštovanje dugo traje!

Porodicom sloga vlada,
preko sela, preko grada.
Sloga svuda pobeđuje,
iz kuće se sreća čuje!

RUKA RUCI

Pomozi pri svakoj mucu,
pruži ruku drugoj ruci!
Ruku prijateljstva pruži,
čovjek mora da se druži,
da pomaže u problemu
pomozimo njoj i njemu!

A pomoć će da se vrati,
to dobro moraš znati!
Živo biće pomoć traži,
pomozi, muku mu ublaži!
Živom biću ruku daj,
pomažeš mu, dobro znaj!

DOLAZI NOĆ

U trenutku zlatnog dana, kada se nebo okiti, a nebo i zemlja sjedine, dopuštam da me vreme ponese. Dozvoljavam opijenost, lutanje. Dozvoljavam uspomenama igru. Ne poznajem granice, zabrane, ograničenja ili zatvorena vrata. Hvatam prvi huk sove i skriveni krik slepog miša spremnog za lov.

Spajam kapke, upijam trenutak. Savijam prste, lako ih trljam, stvaram čaroliju. Dozvoljavam da me uspomene savladaju. Čak ih dozivam, ne bih li čarobnjaštvom učinila da ožive, da se nekako vrate prohujali dani, godine, da ožive likovi zarobljeni negde u dubini duše.

Počinjem igru. Igrači su mnogi. Godine različite. U nekoj je nepokošena livada, u nekoj planina pokrivena snegom, u nekoj beskrajno plavo prostranstvo i mnoštvo omeha.

Iz šešira uspomena vadim tebe.

Tvoj smeh čujem. Jasan, poput žubora vode iznad potoka gde pijemo kafu. Čujem i svoj smeh. Osećam radost dana mladosti. Čujem ispređanje reči bez težine. Bile smo jedna drugoj podrška i dobrota razum bez predrasuda. Bile smo jedna drugoj sestra. Tvoje tamne oči su blistave bez vela protutnjalih dana. Kroz njih prolaze moje tajne.

Sećam se i dana plavetnila i mirisa neistraženog neba.

Sećam se one godine kada smo počele da radimo. Pa štednja da odemo na more. Osećam miris plavog. Osećam peckanje soli na svojoj koži. Osećam toplotu kamena i vrelu noć provedenu na prozoru iznajmljene sobe. Sećam se priča do duboko u noć. Predivo se samo zavijalo u veliko bestežinsko klupko. Odzvanjaju u svetlu večernjem naši dugi razgovori.

Onda su došla neka nova lica u naše živote. Reči su dobijale na težini.

Pomeram prste ispod njih su dirke sećanja. Otvaram oči. Duboko dišem. Dolazi noć.

GLE DAM OČIJU PUNIH

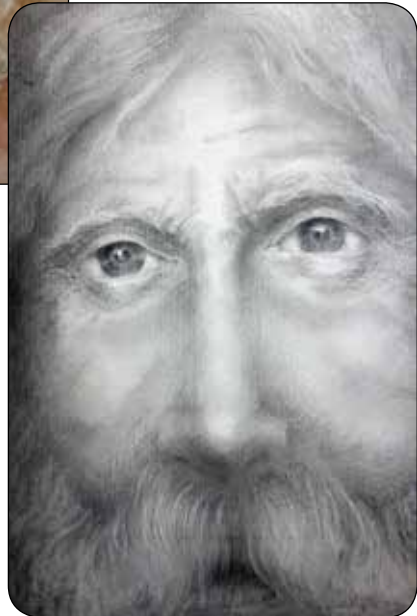
Opet lete ždralovi, nebeskih visina gospodari
Plavetnih krila daleki let, gledam očiju punih.
Koliko je ispraćenih, na put bez povratka?
Behu li odnešeni krilima sivih ptica ponositih?

Skupih na dlan uspomene svoje
lik majke, oca, baka mojih
satkah pokrivač od osmeha, uzdaha, dana vedrih
Ukrasih ga nizom biserovih pogleda snenih
dana njihovih, ruku vrednih.
Dodah na nit lik ujaka snen, očiju dečački plavih
I tečin zagonetni, obojen tajnom plodne zemlje panonske.
Pored utkah detinjstvo svoje
vedro nebo, plavi cvet i vetrova šapat.

Gledam očiju punih.
Mogu li pozdrav njiva panonskih
Proneti prostranstvom puteva svojih?
Od blata banatskog do raja nebeskog?
Pružam dlan, da let omekšam,
put olakšam, pozdrave uputim.
Pamte li me? Moje čekanje?
Vide li moj trag iza staza svojih?

Ponovno rađanje, suvi pastel

Starac, grafitna olovka

NADA

Zaiskrila je zvezda
u čežnjivoj noći,
zalutalu misao
odvela u beskrajnost.

Kao svitac obasjala mi put
u budućnost novu,
nepoznatu, željom ispunjenu,
nadom pozvanu,
verom nadahnutu.

Odvela me u bajku,
nestvarnu, neki novi svet
milujući mi čelo
rukom od zlata
čarobnjakovim štapom
obasjavši me!

JEDAN DAN ŽIVOTA

Tražim put uspomena
na raskrsnici života.
Osta jedan putić nedohodan.
Stope ostaše kao znaci putokaza.
U nešto nestvarno, bajkovito...

Odsanjah ljubav, radost u duši
na putu trenutne sreće.
Odsanjah san mladosti moja.
Beše jedan života dan!

Puteva mnogo, srećnih i lepih
pregaziše dosta stope moje.
U srcu mome biće uvek mesta.
Za mene i tebe!
Za nas dvoje!

Koračah tako putevima raznim
gde ponekad nešto me saplete.
Ustadoh, i kao neko dete
skinuh prašinu i nastavim dalje...

Tražim put uspomena
na raskrsnici života...
Nađoh putić nedohodan!
Hrabro gazim gde sam stala.
I životu, njemu hvala!
Ostvari se jedan san!

Jedan dan života
posvećujem njemu!
Radujem se živote
putiću... i svemu!

SREĆA

Neko mi je
ukrao sreću.
Ja je nisam
znala objasniti,
nisam je znala
izmeriti
niti sam je mogla
u zamku uhvatiti.

A, ona...
Lepa kao žudnja,
kao greh,
kao cvet...

Sofija Đokić – Sofke

Završio se nebeski tango
i čežnja bogova je presahla
bezbroj želja izgubilo se
na oltaru vremena...
Misli i snovi razišli su se
ovim prostranstvom svemira
i ko zna dokle sam odlutala...
Ne pitaj se,
zašto sam ućutala...
Možda sam se izgubila...
Glasnici sumnje nadolaze i kažu...
Izbegni čarobnjake
i njihove straže i izgubi se...
u prevodu, u rečima i danima
i nestani u tišini...
Rasprši se po uspomena prašini...

PIRAMIDA SRCA

Ko ostareli ratnik
umorna
bez lažne nade u očima
sakupljam parčiće uspomena
zaključavam ladicu sećanja
da ne izađu nikada
da ne vide ni sunca ni meseca
da za tebe niko ne sazna
jer ti si vredan čuvanja
i skrivanja
od svih otrovnih jezika
i radoznalih pogleda...
I zato, ja ću te sakriti
duboko, duboko u tminu
da te ne dodirne
čak ni zrak sunca,
podariću ti svog srca toplinu
zauvek zaključati i pohraniti
u piramidu svoga srca.

NAJSREĆNIJI DAN

Tek je prošao rat, mučan užasan.
Bolnica od bombi ruinirana.
U hodniku koji je za sve nas tesan
čekam da rodim čudno smirena.

Par napona i porođaj je završen.
Na grudi mi stavljaju tek rođenu kćer.
Dok grlim taj smotuljak savršen
osetim da zbog nje mogu biti i zver.

Gledam spokojno, rumeno, nežno, lice,
šapućem joj „dobro došla” mila,
shvatam sve vrednosti obične su trice
za tren si svaki moj damar ispunila.

Bilo je kasnije osmeha, koraka, reči...
U pubertetu se sukobljavale ti i ja.
Pomisao na tebe, kćeri, od svega leči.
Kad si se rodila, bila sam najsrećnija.

Январь. И снегом вновь покрыта
Земля. А всё белым-бело!
Звучит Чайковского сюита...
Нам иней обволокло стекло.

Ель новогодняя сияет
В убранстве дивном под окном,
Да, детвора ещё не знает,
Что Рождество приходит в дом.

Заполонит его свечами —
Горят, как ангелов глаза!
И только клён, что опечален,
Прошелестел: »Мне к вам нельзя«

Витает запах мандаринов,
Глинтвейна слышен аромат...
В Сочельник, в серебре старинном,
Огни там на столе горят!

Час Рождество! Доверься чуду!
Вот Вифлеемская звезда!
Волхвы спешат к нам на верблюдах,
Несут подарки для Христа.

По вере воздается каждому.
Так прошепчи свою мечту!
Подумай ты о самом важном.
„Даруй же, Б-же, чистоту!”

CONTRALTO TO GOD

/English Translation – Stefan Bogdan/

Sounds so powerful
a contralto to God
And the wax melted on the candle
I'd like to check out
I'm on the road again
Simple belongings - a suitcase of things
Again the green train carries away
Take me on the road
Gypsy call
It is barely audible in it
so they hear conscience
Through the sinfulness of fate
Through the clank of the shackles
The road leaves again like a snake
The intoxicated life is spinning so strangely
And the volume of Akhmatova the sorceress
Warms my hands, whispering: „Hold on!”
And the train is racing.
Rushing into Eternity
Who knows where we are going now?
Only God leads us all and carelessness
We are the machinists of our destiny
Contralto to God sounds blurry
Weaving into the choir of cherubim
The heart sounds like that.
It's broken
On „before and after”

БО БЛАГО

Крепитесь, будьте мужественным
Пребудет с вами Б-г!
Январь. И снегом вновь покрыта
Земля. И все белым-бело!
Звучит Чайковского сюита...
И иней обволокло стекло.
Ель новогодняя сияет
В убранстве дивном под окном
И детвора еще не знает,
Что Рождество приходит в дом.
И наполняет дом свечами.
Горят, как ангелов глаза!
И только клен в окне печальный
Нам говорит: „Мне к вам нельзя”.
Витают запах мандаринов,
Глинтвейна слышен аромат...
И в доме, в серебре старинном,
Нам дивно свечи так горят!
Вот Рождество! Доверься чуду!
Вот Вифлеемская звезда!
Волхвы спешат к нам отовсюду,
Несут подарки для Христа.
По вере воздается каждому.
Так прошепчи свою мечту!
Подумай ты о самом важном.
„Исполни, Б-же! Я прошу!”

ÖRÖKKÉ

/fordításában Konsanszky Laszlo/

Légy erős, és légy bátor.
Isten Örökre veled lesz és marad.
Január. És megint hó borította
A Földet. És minden fehér!
Csajkovszkij lakosztálya hangzik ...
És fagy borította be az üveget.
Ragyog az újévi lucfenyő.
Csodálatos díszben az ablak alatt.
És a gyerekek még nem tudják,
Mert az a Karácsony bejön a házba.
És megtölti a házat gyertyákkal.
A szemek égnek, mint az angyalok!
És csak az ablakban található juhar ami szomorú.
Azt mondja nekünk: „Nem jöhetek hozzád.”
A mandarin illata lebeg.
Forralt bor illata érzik és hallatszik ...
Benn a házban, régi ezüstben,
Számunkra a gyertyák olyan csodálatosak !
Itt a karácsony! Bízzon a csodában!
Íme, a betlehemi csillag!
A mágusok mindenhol rohannak hozzánk.
Ajándékok hordozása Krisztus számára.
Mindenkit megjutalmaz a hit.
Tehát suttozd az álmodat!
Gondoljon a legfontosabbra.
„Végre, Istenem! Én kérdezem!”

Anna Podgornaya

PENTRU TOTDEAUNA

/traducere Vasile Konsansky/

Fii puternic și curajos.
Dumnezeu va fi cu tine pentru totdeauna și va rămâne.
Ianuarie. Și din nou a fost acoperit de zăpadă
Pământul. Și tot alb!
Suita Ceaikovski sună ...
Și gerul a acoperit sticla.
Strălucirea molidului de Anul Nou.
Minunat ornament sub fereastră.
Și copiii nu știu încă
Pentru că Crăciunul acela vine în casă.
Și umple casa cu lumânări.
Ochii ard ca niște îngeri!
Și doar arțarul din fereastră este trist.
El ne spune: „Nu pot veni la tine”.
Mirosul de mandarină plutește.
Mirosul vinului fiert poate fi simțit și auzit ...
În interiorul casei, argint vechi,
Pentru noi, lumânările sunt atât de minunate!
A venit Crăciunul! Ai încredere în minune!
Iată steaua Betleemului!
Magii fug spre noi de pretutindeni.
Purtarea de daruri pentru Hristos.
Credința îi răsplătește pe toți.
Așa că șoptește-ți visul!
Gândește-te la cel mai important lucru.
„În sfârșit, Doamne! Intreb!”

ZAUVIJEK

/prevod: Laslo Konšansky/

Budite jaki i hrabri.
Bog će zauvijek biti s vama i ostati.
Siječnja. I opet je bio prekriven snijegom
Zemlja. I to sve bijelo!
Suita Čajkovskog zvuči ...
I mraz je prekrio bocu.
Sjaj novogodišnje smreke.
Prekrasan ukras ispod prozora.
A djeca još ne znaju
Jer taj Božić dolazi u kuću.
I kuću puni svijećama.
Oči gore kao anđeli!
I samo javor na prozoru što je tužno.
Kaže nam: „Ne mogu doći k vama.”
Miris mandarine pluta.
Osjeća se i čuje miris kuhanog vina ...
U kući, staro srebro,
Svijeće su za nas tako divne!
Božić je stigao! Vjerujte u čudo!
Ovdje je betlehemska zvijezda!
Magovi nam trče odasvuda.
Noseći darove za Krista.
Vjera nagrađuje sve.
Pa šapnite svoj san!
Razmislite o najvažnijoj stvari.
„Napokon, Bože! Pitam!”

БУЛО ТА Й МИНУЛО

на українському мові

Хотілось бути людиною,
ділами не даремно жити,
хотілося для всього люду
барвінком долю застити.

Розвіяв вітер многа літа,
примхлива доля своє взяла,
змиті дощами мої мрії,
щоб до кінця душа страждала.

Спогади давні туманіють,
ніч надвисла на все що було.
Безнадійно оглядатися,
в одну мить все життя минуло.

Снопом полягли всі надії,
не було коли ні грішити.
Розхапали радощі другі,
мені лишилось тільки снити.

БИЛО ПА ПРОШЛО

са украјинског превео аутор

Човек да будем, жеља је била,
делима живот да испуњен буде,
желео сам путеве цветне
и сретан живот за све људе.

Развеја ветар многа лета,
ћудљива судба узе своје,
до краја да ми душа пати
кише су спрале жеље моје.

Замаглише се сећања давна,
ноћ се надвила над све што мину.
Освртати се, баш смисла нема,
прохуја живот у једном трену.

Ко покошене падоше наде,
све што је добро отеше други.
Ни греха чинит нисам стиго,
сад ми осташе тек снови пусти.

SUNCE I KIŠA

Da li postoji mesto
Za crve i bube?
Da li postoji svet
Za bube i crve?
Srce mi kaže
Da su crvi i bube
Bili ovde i pre nas.
Razum mi kaže
Da će oni biti ovde i posle nas.

Je sam crv,
Bez glave i repa,
Sa rupom u sredini
Gde se crni kamen kotrlja
U ritmu tik tak, tik tak.

Ti si crna buba,
Koja gura uzbrdo
Kuglu smrdljive balege
Čas prema Suncu, čas prema mesecu,
Dvadeset puta veću od sebe.

Gde smo mi to?
Zašto smo mi tu?
Da li postoji svet?
Za crve i bube.
Da li postoji
Mesto za bube i crve?

Jasmina Mišeljić

minijatura, 10 x 10 cm

minijatura, 10 x 10 cm

ZAMRZNUTE SUZE

Na granama stabala,
na tankim grančicama
redaju se kuglice,
kao da su suze zamrznute.

Umiru li stabla kada je snježna zima,
kada se sve ledi?
Neka tuga u duši steže me
i kao da i sama sa njima nestajem.

Voljela sam snežne zime...
Zašto me sada obuzima tuga?
Zašto mislima dajem
da mi se u dušu uvlače?

Ali, kad zablista proljeće,
hoće li se smrznute suze otopiti?
Hoće li nam neki osunčani dan
ledene misli otkravit?

ZNAMO SE

Vredno učim u svojoj sobi. Odjednom mi trebaš, pa te zovem. Dovoljno glasno da me čuješ u dnevnoj sobi.

„Šta je ćaletovo?“, zagrme. „Eno ti mama. I da su te zamenili u porodilištu, majka ti je. Ma oni Jevreji su pravi. Po majci i zdravo.“ Sačekah standardnih pet, šest sekundi. „Dođi 'vamo, da vidim kol'ko imam.“

Jednom te pozvah, a ono muk sa troseda. Davno je bilo.

Boje na mekom platnu tvrdog okvira još su sveže.

Vidimo se.

JESEN

Dušo moja, evo je ponovo! Zlatna, kišom umivena, po zlatnom ćilimu hodi... Miriše po žutim dunjama, po grožđu bijelom i crnom... Po kasnim ružama procvalim u mahalskim đulistanima... Po delicijama svatovskim koje se ove jeseni svake subote i nedelje s veseljem prave.

Jesen u naš zajednički život dolazi pedeset i treći put. Volim jesen... Ona nas je spojila. Sjećaš li se kad si mi prvi put donio dunju? Ona okrugla, mekana... Žuta k'o rušpa, a mirisna k'o nje-dra djevojačka. Donio je, a onda uzeo mi iz ruke i zagrizao, pa mi ponovo vratio govoreći:

Evo, sad će ti biti lakše da jedeš!

Jeli smo je skupa... Jedan griz ja, pa jedan griz ti... Sok mi se saljevao niz bradu, a ti si k'o snijeg bijelom maramicom kupio radost s mojih usana. Dugo poslije toga si mi po dunjama mirisao... I sada, kad se toga sjetim, ti ispuniš sobu mirisom tih zlatnih plovova ili crnog miomirisnog grožđa.

Opet je jesen, dušo... Kako rekoh – pedeset i treća u našem zajedničkom životu. Sve ove godine dunje sam pretvarala u slatko, grožđe, u sokove... Unijela u naše živote: paprike, ajvare, turšije... Mješali se mirisi... Naša kuća zamirisala domom. Hranili se, slatili, ispraćali jesen po jesen, ali nikad nismo zaboravili ono kad si mi donio dunju i prvi je zagrizao da mi bude lakše jesti, a onda, zajednički: griz, pa poljubac ti, pa griz i poljubac ja...

Eeee, moj „dedo"! Evo opet stigla jesen, a ti meni još na dunje mirišeš.

SUNCOKRETI

Opet me je vetar zagrlio. Ovog puta mi se obraća poznatim glasom. Nosi me pored njiva rascvetalih suncokreta. „Maco, da li si pročitala lepšu ljubavnu pesmu od ove moje?” „Za tobom se suncokreti okreću”, je jedna od najlepših ljubavnih pesama koju znam. Zbog nje sam još više zavolela suncokrete.

Putujemo sami u Karađorđevo. Selo sa dušom deteta. Sa čežnjom upijam svaku sliku. Rastačem radost u najsitnije delove i rasipam je po putu. Dišem duboko i nisam sigurna da li je java ili mašta koja mi lista po herbarijumu uspomena. Pažljivo osluškujem nežni glas koji mi recituje neverovatno lepe i poznate stihove. Vetar između ostalog volim i zbog njegove ponekad detinjaste naravi. Ali ovog puta imam želju da se više ne igra sa mnom, i da mi svaki čas ne odnosi i donosi stihove. Koliko god da se trudim ne uspeva mi da ga uhvatim i bar na kratko, makar u rukama ga zadržim. Srećna sam što imam fotografsko pamćenje pa sve slike neokrnjene sačuvam. Ne blede vremenom. Pripitomila sam ih. Stalno su uz mene.

Po ko zna koji put uviđam zašto su suncokreti simboli sunca, svetlosti, vedrine, energije, života, vitalnosti i dugovečnosti. „Tata, ti si moj suncokret.”

Kao i uvek, vetar se stvorio usled temperaturne promene. Radost zbog dobijenog poklona je ugrijala sobu. Dobila sam cvet suncokreta u novembru, od meni izuzetno dragih ljudi. Mašta je proradila. Živa sam. Opet su mi vlažni obrazi. Za par dana, biće dve godine, kako se moj suncokret više ni za kim ne okreće.

AKO ĆUTIŠ KADA SE LJUBAV RAĐA I ĆUTIŠ KADA UMIRE, VEČITO ĆEŠ ĆUTATI

*IZ DNEVNIKA JEDNOG VREMENA DOK KLATNO
SVOJOJ SENCI BEŽI... – priča V (skraćen tekst)*

Svetlo smeđa pelerina potpuno me obmotava, u hodu se tare svojim širokim obodom o sare čizama. Kapuljača mi uokviruje lice a ispod proviruju, nestašno, dva-tri plava čuperka. Samo bat potpetica po vlažnom asfaltu i šum kišnih kapi što se razbijaju o pločnik. Automobili, a iza njih zavesa vode. Raznobojni klobuci kišobrana, talasaju se, mešaju, kreću. Podnevna gužva... žamor...

Koračam dalje, Neka devojka povila kišobran sasvim napred, nalete pravo na mene... reče samo izvinite... osmehnu se snebivajući se i produži.

Zastajem pred izlozima... Samo se moda za nijansu promenila, dominiraju druge boje... ostalo je sve uglavnom ostalo isto... grad živi istim ritmom, samo smo mi neku godinu stariji.

Poče jače kišiti... velika bela kola sa oznakom „Centro taxi”... rekoh gde treba da vozi.

Naslonih se. Ruke opustih kraj tela, zabacih glavu, nehotice dodirnuh zid. Tri-četiri stolice sa oba kraja, Stočić prepun časopisa, uredno složenih. U uglu omanja stoličica, bezbroj dečijih crteža iznad, namenjeno malim nestrpljivim pacijentima. Reklama – kako prati zube. Na jednom zidu slika... ulje... potpis autora nečitak. Sa druge strane globus... u jednoj ravni, sa skazaljka. Trebalo bi da je funkcionisao, da označava vreme na raznim meredijanima... ovako... samo zanimljiv ukras. Do njega diploma... eid. Dipl. Zahnarzt i druga na engleskom... Američkog Univerziteta.

Zagledana, u mislima odlutala i ne primetih da nisam više sama. Stajao je u dovratku kao neka lepa uobličena slika. Pravog stasa, visoko uzdignutog pomalo oštrog profila. Potpuno prave, zagasite kose, preplanulog lica na kome su se isticala dva plava oka, tako neodređene promenljive nijanse. Činilo se nekada su modre... poput morske vode, drugi put... naprotiv... sive, nedokučive. Nekada se opet činilo da naprosto gleda nekuda... kroz tebe... i da te u stvari ne vidi i da je mislima odsutan.

„Mirjana... kako ste?” bilo je sve što je rekao. Po prvi put me nazvao pravim imenom, obično je to bilo samo „Mirjam” kako su me inače svi ovde zvali, gotovo niko i nije znao moje pravo ime.

I kao da se za trenutak zbunio, reč mu ostade na usnama. Širok, otvoren osmeh, odade utisak iskrenosti.

„Pa kako ti se dopada u Graubindenu? Ja odlazim tamo tri puta godišnje na odmor. Mi imamo tamo jedan Eigentum stan, doduše malo dublje u Engadinu. Poznaješ li Savonin... zimi je prekrasan. To je moj kraj inače... sentimentalno sam vezan... rođen sam tamo a i mama mi još uvek živi tamo.”

Razgovor krenu u drugom pravcu, sedeli smo u čekaonici i ne primećujući da vreme prolazi. Reče mi da su ga neke njegove kolege a i pacijenti pitali o meni, gde sam i šta radim. „Niti sam znao kuda si otišla a po najmanje sam pretpostavio da si opet u Švajcarskoj” Reče da je mislio da sam se pomirila sa svojim bivšim mužem i da sam se zaposlila negde u Beogradu. Pa dodade da se naročito iznenadio kada je video moje ime među zakazanim pacijentima.

„Nekoliko ispalih plombi, o koje zapire jezik... i to je to” skrenuh malo pogled jer jeste bila istina, ali ne kompletna.

U uglu, iznad pisaćeg stola sa mnoštvom kartona, knjiga i časopisa, telefonom i stonim kalendarom na kome je stajalo par pribeleski. Obična uramljena fotografija, nešto većih dimenzija – plavuša zategnute kose u konjski rep sa dva dečaka i dve devojčice. Po mome izrazu moglo se valjda samo naslutiti šta sam

pomislila. Lice mu osta bez mimike, kao u nekom grču, oči dobiše sivkaste šare kao u staklu, pogled postade na trenutak odsutan. Pokreti brzi, šaka gotovo zdepasta, široka sa krhkim čvrstim prstima. Burmu nikada nije nosio.

„Mogu li da te pozovem na večeru, ako ne žuriš, a posle možemo kod mene na kafu i piće, a dotle možeš da se prošetáš malo gradom, pa nisi već duže vreme bila ovde.”

Zaustih da nešto odgovorim, ni reč mi ne pređe preko usana. Pogledah ga iskosa, prvo malo začuđeno. Ni sama ne znam zašto oborih pogled. Čini mi se da prođe čitava večnost. Dođe mi nešto gorko u ustima. Pogled mi skliznu, lagano po njegovom licu. Koža mu je poprimila neki odsjaj, profil miran, mišići za trenutak samo, ispod kože zaigraše. Oči nam se susretoše. Oborih pogled. Koliko je iskrenosti u tome, u tim trouglovima neko uvek bude prevaren, neretko svi. Čemu onda sve to... Znala sam da ću patiti jer kada sve prođe, jer ne može trajati večno, ostaće mi samo težak ukus gorčine i nemoći, nemoći da bilo šta promenim. Društveni ram isuviše čvrsto drži svoju sliku, istrgneš li je, uništićeš čoveka.

I opet sam ga volela, kao da se ništa nije dogodilo. Mrsila sam njegove crne pramenove, pod prstima osećala čvrstinu njegovih mišića... bedara. Koža mu je bila glatka a usne meke, izazovne a iznad svega je lebdeo osećaj da sam se poput senke uvukla opet u njegov život. Dobih osećaj krivice, kao dete koje krađe zabranjeno voće i neobjašnjivo, gotovo instiktivno, osetih neku zebnju, negde duboko u sebi, kao da sam naslutila da nam je to, možda poslednje bilo. Nekada je jedan momenat dovoljan za večnost, makar da se pamti.

Prigušena, nemirna svetlost titra... muzika... vino opojno, nektar takoreći, prozirno poput ćilibara. Oči mu dobiše neku dubinu, razlivalo se plavetnilo iz njih. Po obrazima mu igraju senke, nejasne i duge, lice mu se nekako izdužilo i poprimilo neki prefinjnjen izraz, a tako smiren.

I dok me je tiho kloparanje po šinama uspavljivalo a voz odnosio sve dalje i dalje, dok su se kilometri nizali jedan za drugim a signali na skretnicama palili i gasili, pomislih kako čovek ponekad ima premalo vremena i premalo hrabrosti da bi bio srećan, jer život ne prašta kompromise i ne čeka na nas. Propuštena šansa nikada ne biva ponovo šansa, jer život kao i ovaj voz klopara dalje.

Još od dečaćkih dana
naučio je da se bori,
da radi i da stvara
za dom, za porodicu
i za život bolji.

Hranila ga
zemlja rodna,
pojila ga
sa izvora hladna voda.

Budio se u zoru ranu
kad petlovi zapevaju.
Voleo je da popije
slatku kafu
i čašicu rakije
da mu dušu zgrije.

Svašta je preživio
al uvek je napred išao.
Težak je taj život seljaka,
al je njegova volja
uvek bila jaka.
Znao je da to tako mora
i da nema izgovora.

Kakav je to junak bio,
ne može se opisati,
ko je njega poznavao,
neće ga zaboraviti.

На видиковцу

Крупањско врело

Мирослава Динић

Крф, напуштена кућа

Моје село

У ДРВЕТУ

Замисли, у дрвету си.
Унутра, шупљина, мрак и стенице.
Покушаваш да се успнеш,
А да не узнемириш сову.
Раширио си ноге и руке,
Гребући ноктима уложио напор,
За који ни свестан био ниси,
Да поседујеш у гушљивом мраку.
Опет проклизаваш и опет падаш,
И опет улажеш крајњи напор,
Сад већ знаш за клизава места,
О која си се спотакао.
Вереш се и даље кроз бездан дебла,
Питаш се јеси ли у гробу
Ипак мучно успињеш се даље,
Не марећи за крв и поцепану гардеробу.
Дашак ваздуха осећаш,
И светлост се помаља жива,
Грабиш горе све брже и јаче,
Израњављеним удовима.
Избио си на површину,
Сузе рониш али не од јада,
С крошње видиш сваку срж и суштину,
О, какав си плод ти сада!

ЈУЖНОБАНАТСКИ ГРИНГО

Железница за Румунију, Јужну зону и утонули
Сингидунум Вавилон у магли,
Рачва се овде, у парохији на рејону 31.,
У благу, у снеговитом невидику.
Поглед се цакли, попут поноћних бакљи,
И дах леден ка душнику граби,
Мисао и дим истоветни су у Грингу.
Шкрипутави зуби,
Жути коњ не цвили но рже,
Срце опточено ледом буди се и мора што брже,
Да докучи тајну, да разреши Сфингу,
„Сад ил’ никад, бљеснути ил’ мрети
У твоје име, Срце.
Био сам зрак, и кристални мрак,
Нека тако звучи изрезбарени знак,
На мом штуром епитафу!”
Одјекнуо је пуцањ, пукло је к’о „бинго!”
Пси браћа ухватили су тутањ.
Са терасе још сањива лепотица
Пита: шта тако лупа, јел то неко био?
„Био па прош’о” – досадно узврати старица,
„Још један у низу усијани Гринго,
Био па прош’о, у сутон се свио, још један у низу
Што тебе је снио.”

СУНЦЕ И ЧИЧАК

Био је већ увелико август, испарења из запеклог бетона су била неподношљива као и сваког лета. Небо без облака, бљештећи прозори и недокучива даљина усева ван града. Напољу је само ко мора.

Ја баш и нисам морао отићи на ту прославу, чак сам се данима снебивао како да изврдам оправдање да се не појавим. Јер шта ћеш на скупу на којем мислиш да те посматрају онако како сам себе посматраш. То стеже, то боли, ја те људе презирем а волео сам их. Овог пута сам одлучио да дођем само из разлога да виде да сам још жив. Жив у њихову сласт, жив за сопствену горчину. Нећу им се одушевити, бићу хладан и заједљив! И вређаћу! Неће бити оног наивног осмеха који су ми растргли мојом несрећом. Па шта и ако немам положен возачки, што нисам завршио студије, што немам ни жене ни деце. То је мој неуспех, само мој тако да имам свако право да будем циничан и одвратан.

Ка ресторану сам пошао пешке. Музика је из даљине већ трештала. Колико пута сам се нагледао истог. Све знам унапред. Дланови мокри од зноја, уста сува као пустињски песак, чело наборано и намрштено. Поглед уперен у тло које као да се мрда док ходам. А они, тамо, они су сви срећни, или генијално лажу!

Приближио сам се улазу који води до паркинга. Већ ме је хватала малициозна одвратност. И страх. Пројектовани страх. Али тако треба. Нема потребе за улепшавањем ове врсте акедије. Упалио сам цигарету, обрисао чело рукавом кошуље и прошао кроз велики лук који води ка том месту

„где сви једва чекају да се виде”. Осећао сам одзвањање својих корака у гуши, као напети ритам крвотока, и баш такав сам и хтео да замарширам према стакленим вратима ресторана. Као Ђаво.

Пожурио сам према степенацама фрљнувши неугашени пикавац на бетон, намерно! Нек то буде знак моје злобе!

- Није лепо да тако бацате ђубре, чико! – одједном ме је пренуо глас. - А није лепо ни да пушите. Моја мама каже да је то лоше и да се од тога умире.

Љутито сам се окренуо, ометен и сметен овим речима. Угледао сам девојчицу са лепо очешљаном фризуром браон косе и тамно кестењастих очију. Имала је равне шишке и носила је пругасту црвено белу хаљиницу и црвене сандале којима је лупкала по зидићу крај степеница на који се попела и села.

- Лепо, и шта још каже твоја мама? – заједљиво сам је упитао, помисливши на сву идиотарију која ме је снашла. Сад ће ме још и неко дереште мучити.

- Она каже да морамо да чувамо природу и да сво ђубре треба бацати у канту за отпатке. Али љута сам на моју маму, - рекла је девојчица тужно оборивши поглед – Ја њу мрзим!

Поглед ми се нагло замутио. Осетио сам се као изгладнела цукела која и даље прилази људима и стидљиво маше репом ма колико је пута претукли. Али ја морам да будем звер, јер ја јесам звер, шта ту мени има неки алтруизам да се меша, рекао сам, без таквих свињарија! Ипак сам нагонски и полако пришао девојчици. Зашто? Не знам.

- Не верујем да заиста тако мислиш...

- Дуња! – убаци се она, - ја се зovem Дуња.

- О, лепо име имаш млада дамо,- насмејаш се доброћудно и одмах склоних тај израз лица назад у прошлост. - Мислим, лепо су ти име наденули, а хтедох да те питам. Зашто мрзиш своју маму? - овог пута сам поставио питање као да сам мер-

мерна утвара... не као, него јесам, ја сам мермерна утвара на-
грижена временом, немилосрдна!

- Зато што ми је одузела телефон и наредила ми да будем
мирна за столом, а ја нисам хтела па ми је наредила да изађем
напоље да се играм.

- Само због тога? (Какви проблеми мислим се, али знам
да испод површине свашта лежи, деца су рањива, о само тако
рањива!).

Ћутала је и исто онако тужно гледала доле млатарајући
ногама. У реду помислих. Опрезно сам јој се још више при-
ближио, наслонио шаке на зид из једног скока се попео и сео
поред ње. Замислио сам се на тренутак, поћутао мало и почео:

- Знаш, Дуња, није добро да тако причаш о својој мајци.
Ево на пример, ја сам сигуран да ти је она узела телефон за
твоје добро.

- Како то мислите? – Упита она.

- Па лепо, ти си ми већ с правом рекла да није лепо ба-
цати ђубре на улицу. То је твоја мама теби исправно рекла. И
ти си то научила. Ево, сад замисли да ти је због неког разлога
који је добар за тебе узела телефон. Волиш да играш игрице,
је л тако? То је занимљиво, јесте. Сад замисли игрицу у којој
ти бацаш лоптицу. Супер, имаш графику, рачунају ти се по-
ени, сто чуда још ту има. А замисли сад да ти стварно бацаш
лоптицу. Зар то није боље?

- Како је то боље, чико? То је досадно, нема поена, нема
левеловања..

- А ко ти брани да ти сама себи одредиш поене и левело-
вања? Ти можеш да направиш игру какву год желиш, само је
замисли. Само не претеруј, - осмехнух се. – Та игра је боља,
нико ти је није смислио него ти сама, зар не?

- Па...ваљда... - одговори девојчица са благим непове-
рењем. – Да ли би у тој игри могао да се са мнош игра и мој
пас Џери?

- Наравно, па без Џерија не би било тако добро, он се подразумева!

- И моји мама и тата и они би могли да буду у игри?

- Свакако Дуња, кога год замислиш.

- Али они никада не би играли са мном, они никад немају времена, стално су на послу или путују или се свађају а мене оставе у школи или кад је распуст плате неке девојке да ме чувају. Они мене не воле.

- Знаш Дуња да то није тачно! - нешто ме је пресекао по грудима као топло сечиво.

- А како то знате?

- Знам, Дуњице мала, сигурно они тебе много воле. Они све то због тебе раде, немају времена због посла, у реду, али како би ти била у будућности срећна, они морају вредно да раде. Они стално мисле на тебе. Колико ти је година?

- Десет – одговори она. – Ако ме стварно воле МОГЛИ БИ ТО НЕКАД И ДА КАЖУ! – озлојеђено рече. – Вас су чико ваши мама и тата сигурно много волели.

- Јесу... али ја то нисам знао исто као ни ти сада, док нисам мало порастао... - У глави ми је бубњало од овог детињег, МОГЛИ БИ ТО НЕКАД И ДА КАЖУ. Напетост ми се пењала низ кичму и руке су ми трнуле по хиљадити пут у хиљаду дана агоније. – Можда не знају да кажу, али видим да те лепо васпитају, да те лепо облаче, сигурно сав свој труд улажу због тебе, веруј ми Дуња, они брину.

- Чико, ја не верујем да сте ви били љути на своје родитеље, ви сте много добри док говорите са мном.

- Не, Дуња! Ја сам их презирао, ја сам их оптуживао, свађао се са њима и беснео! Ја сам их... кривио... и да ти кажем... ја уопште нисам добар, ја сам страшан, ја сам грешка која лута светом, ја сам хорор прича, ја све мрзим да знаш! Ја ништа не волим, ја сам, о да, лупеж и пропалица, без икога

и нико ми ни не треба, а лупеж не може бити добар, зар не? – Одузео сам се од изненадног беса, решен да девојцици покажем страх без уљуљкивања, да види мој скелет накупљене горчине.

Из очију су јој наврле сузе. Дечије, чисте. Не могу да оценим да ли је то било због страха или разочарења. О, како сам гадан! Како ми је било жао, као да сам шутнуо малено маче. И шта сам ја замишљао да уопште постигнем овим неочекиваним разговором? И је ли то рањено дете мени криво за било шта? Опет глуп, и вечито наиван. Брже боље сам одлучио да покушам да поправим што се поправити може. Дуња је и даље плакала.

- Опрости ми молим те, Дуњице, нисам тако мислио, извини што сам викао, ја сам знаш, можда и био добар човек, само ето нисам имао среће и памети за овај живот. Молим те немој плакати, стварно ми је жао што сам груб, ти не заслужујеш да ико буде груб према теби, ти си мало сунце на овом зидићу и ја се осећам као да ме ти тако грејеш, као топло, искрено сунце... ни сам не знам зашто ти ово причам, не знам да ли ме ишта разумеш..

- Стварно мислите да сам сунце, чико? – прекиде ме у булажњењу и погледа ме упитно још влажним очима.

- Стварно мислим, у ствари знам! Па не би се Џери играо са тобом да ти ниси сунце... не би ни ја застао да причам са тобом да ти ниси сунце, не би... ево, колико већ нисам запалио цигару? Да ниси сунце...

Осмех јој озари лице. Осетио сам олакшање и сам сам почео да се осмехујем, па нек сам сто пута будала!

- Ви сте чико добри, ни не знате колико. Ви сте као чичак, само се претварате да бодете... Ви сте чика Чичко! И опростила сам вам! – рече ми сунашце. Ставила је своју мајшну шаку преко моје и почела да ме испитује. Осетио сам се сломљен али и радостан, као да ми је душа мало продисала

после вековног напрезања. – Можете да запалите цигару али да је лепо после угасите и баците у канту.

- Обећавам млада дамо, часна реч! Ваша жеља је за мене заповест.

- Онда у реду. – Настави као, као каква госпођица, сва важна. – Реците ми чико Чичку, како то кажете да немате никога?

- Па ето немам, и то се дешава, девојчице.. - загледах се сетно у жар цигарете. – Ја имам познанике, имам и родбину и комшије, само, ето, сам живим и слабо са ким разговарам. Није то најгоре што се човеку може десити.

- Хмм... а јесте ли некад волели неког?

- Волео сам... волео сам људе, волео сам другаре, мајку и оца, волео сам када се жути месец појави високо у летњој ноћи, волео сам густу зелену траву у пролеће и маслачке, и птице и све животиње, волео сам музику и песме..

- Не питам то! Прекиде ме Дуња. – Јесте ли некад волели неку девојку, онако, праву?

- Ох, то? Јесам, давно.

- Је ли била лепа?

- Била је најлепша на целом свету.

- А је ли и она вас волела?

Истовремено сам испустио дим и уздах, зажмирио на једно око и набрао чело.

- Верујем да јесте, волим да мислим да јесте. Стварно никад нећу бити сасвим сигуран у то, али заиста волим да мислим да бар једним делом срца јесте.

- Мора да сте ви њу баш волели чим тако причате.

- Јесам, јако сам је волео, али никада јој то нисам рекао, видиш Дуња, волео сам је а нисам јој КАЗАО.

- А зашто?

- Грешка, моја грешка, све је то моја глупа грешка, Још се сећам... ма нема везе мало сунце – благо сам се осмехнуо Дуњи.

- Али како је та тета изгледала, шта сте највише волели код ње?

- Волео сам њену црну косу, боју њеног бронзаног тена, њене руке сам волео, начин како грли и љуби, њен мирис, волео сам њено нежно срце, то сам Дуњице највише волео код ње, и волео сам кад смо били заједно, сами на клупи, у соби, било где, волео сам како ме је гледала, волео сам како је била брижна према својој млађој браћи..

- Чико, ви сте њој то требали казати, где је она сада?

- Не знам сунце, већ дуго нисам чуо ништа о њој.

- И никада се нисте питали да је потражите?

- Јесам, само сам се плашио, а онда је било прекасно, удала се и то је био крај. Али увек је се сетим. Показаћу ти нешто.

Из новчаника сам извадио сребрни прстен и показао га Дуњи.

- Видиш, једног дана ја сам хтео да је верим, онако да је изненадим, могао сам да замислим живот са њом. Али баш тога дана она ме је оставила и није сазнала за моју намеру. Од тада носим овај прстен са собом. Обећај ми да ће ово бити наша мала тајна. Ово никоме никада нисам рекао.

- Како је леп! Обећавам да никоме нећу рећи, чико!

- Стварно ти се свиђа?

- Да! Веома!

- Е па слушај онда сунашце... ја ћу ти тај прстен поклонити. Да ме се сетиш као другара. Ти га чувај, јер ја сам већ одавно уморан. Али услов је да слушаш маму и тату и да ми верујеш да те они заиста воле. Обећаваш?

- Обећавам! Ти, добри чико! - рекла је то и загрлила ме снажно. Помазио сам је по коси. Загрљај живота у настајању и живота у нестајању.

- Дуњице, време ми је да кренем..

- У реду чико, само још ово, ја мислим да би та тета требало да о овоме све зна..

- Зна... - рече дрхтави женски глас.

Дуња и ја смо окренули главе ка степеницама. Ту је стајала жена црне косе, тамног бронзаног тена. Њене тамно кестењасте очи су са сузама и прекором гледале у мене. Срце ме је јако заболело.

- Мама, мама! – повикала је Дуња и потрчала ка тој жени.

- Овај чика је најбољи човек на свету! Он је тако брижан а говорио је да није, он је волео једну тету давно!

- Знам, све сам чула док сте причали, нисте никога и ништа приметили, како ми је то познато, - рекла је то са сненим осмехом. – И ја тврдим да је та тета њега јако волела.

- Јел си сигурна у то мама?

- Сигурна сам Дуња, - рекла је то обгрливши је рукама, - сигурна колико је жути месец у летњој ноћи стваран.

NE VIDIŠ TI NJU

Sačuvah miris tvoj koji sam u onim
majicama i košuljama tvojim grčevito tražila
u onim noćima kada duša potisnuti vrisak bola u stanju više nije.
Da me sad vidjeti možeš znam, nasmijao bi se toj naivnoj,
bosonogoj curici, ti bi se nasmijao jer ne čutiš
koliko je njoj taj miris tvoj ušetao pod kožu.

Ne vidiš ti nju, tu dušu čudnovatu što ti je tako
slobodno otvorila vrata svoga srca,
kada se prikaze života pojave i plaše ju.
I one se podrugljivo smješkaju, rugaju se toj boli, žudnji,
potcjenjuju i čežnju kojom tijelo i duša joj dišu.

Ne vidiš ti nju, tu ženu što je tako dugo sanjala da ju
iskrena i odana muška duša iz njenih drevnih snova probudi.
Ona koja je sanjala da ćeš to biti ti.
Da ćeš baš ti imati te nježne ruke
u koje će ona-onako usplahirena bosa dotrčati
i od svijeta se skloniti.
Da ćeš ti imati snene oči zelene u kojima će se utopiti
željeti svaki put kada te pogleda.

Da ćeš ti biti izvor čisti pored kojeg će njena,
stoljećima žedna, duša odmoriti i čiste ljubavi se napiti.
Ne vidiš ti tu ženu ponosnu(odjeva se ponosom i inatom)
što od tebe danas svoju bol i suze krije
jer od tebe istinski i vjerno kao žena probuđena nije...

Софија Вељковић

Живи ток сећања, акрил на платну

Златна зрна предачка, акрил на платну

БЕЛЕГ ТРАЈАЊА

Преплети породичних токова,
тананим нитима
утканих летећих промена,
спојни су прагови.

Снагом јаких успомена,
на много протеклих векова,
попут мостова наших спајања,
остављени трагови.

Космичким протоком времена
падају слапови сећања.
Енергични па замућени, бледи,
круже око нас, у нама.

Кроз постојања потомака,
нижу обичајне, златовеза нити,
печатом ћириличног белега,
прошлих трајања предака.

ЧУВАЈ МЕ

Исијава буктиња сећања
окамењених речи,
просутих у космичке даљине.

Сребри се завеса,
распршене прашине
од перли леда,
неухватљивих
из лебдења речи
залеђених жеља.

Недај...
Чувај ме у сећањима!

Истопљена, светлуца буктиња
незадрживог сребра
воде на длану
од отопљеног леда.

Остају пламена сећања.
Низ,
скамењених речи: чувај ме,
недај...
Памти ме.

Мост у печату трајања, бисте у глини и бронзи

Софија Вељковић

Упредање нити успомена, барелеф на бакру

ZAGRLJENA

Zatvorim oči
i čujem tvoje vrele riječi,
plešu tango odanosti.
Opustim tijelo i slušam srce,
dobuje ritmom tvog disanja.
Tvoja ruka traži,
bilo koji dio mene,
da me dodirne
i mirno počine.
Sjene se na zidu umorile,
otkucajima sata hipnotizirane.
Ova soba miriše na nas,
žao mi je prozračiti.
Kao pučina i nebo na horizontu,
pogledom divljenja milovana,
tvojom ljubavlju,
kao školjka u pijesku,
morem vječno zagrljena.

PREŽIVJELA

Kao lavina sjete,
sručiš se iznenada od nekuda
i moje zablude o zaboravu,
pošalješ u kut srama.
Zatrapš me sjećanjima i uzaludnim nadanjima.
I ja se borim za udah jedan,
udah spasa i tračak svjetlosti
koji se otima naslaganim uspomenama.
Borac sam ja!
Uvijek isplivam!
Udahnem duboko svježinu zraka,
pogledam nebo zahvalnošću običnog smrtnika,
obojim usne crvenilom Božića,
počastim sebe novim nadama,
utješim sebe riječima: „Preživjela!”

OTVORI DLAN

Ne lomi mi snove kao čaše od kristala,
ništa od njih neće ostati,
a ja nemam ni volje, ni želje
za neka nova sanjanja.
Govori samo srcem,
želim sve čuti,
nemoj mi povrijediti nade,
otprhnut će kao ptice
uplašene sa grane.
Nemoj me nikada stisnuti jako,
neću moći disati.
Otvori dlan,
a ja ću na njemu trajati.
Nemoj mijenjati sliku mene u svom oku,
Želim u njemu vječno ista ostati.
Nemoj ugasiti sjaj ove sreće,
dok ga u meni ima,
u mojem srcu si siguran.

TUĐINA

Krstiš, kraj oltara tuđih, stranih sveca,
u srcu ti ječi istorija slavna!
Duh, slavnih junaka, Obilića sina,
odjek manastira sa Kosova ravna.

Žedna, gorka usta studenice vode,
žal, za rujnim vinom iz dedine bačve.
Tuđe vino gorči i dušu preliva,
suzama za poljem tvoje rodne Mačve!

Gledaš zdrave ruke, tuđina seljaka,
oko ti zakiti, suza pokajnička!
Zaluta u ruci izboranoj, staroj,
ispucaloj, bolnoj, oca očajnika!

Pleća pogurena, posvećena brazdi,
savremene stvari, zamenile ruke.
Amanet ti ocu, ostao od starih,
miris toplog hleba nema bez motike.

Gorak hleb tuđine, u grlu ti zasta,
zlato, izobilje, beli svet ti nudi.
Slast, vrućega hleba ne pruža daljina.
Tvoja rodna zemlja, dušu gostu ljubi!

JECAJ BRDA...

Zašto jeca brdo, zašto cvili gora?
I samo se jecaj sa njega prolama!
Jedno selo belo živelo na njemu,
a danas u selu jedna duša sama!

Nestala su stada što krasiše polje!
I zamro je plač tek rođenih čeda!
Samo gorak jecaj iz dubine brda,
Otkriva taj bol sto načini beda!

Nemoćna starica ostala u njemu,
Nema, šeta selom iz kuće u kuću,
Stara, sve se nada možda tu je neko
i da je pozove na rakiju vruću!

No, nikoga nema, neg' je tuga prati,
Njen verni pratilac, njena tajna sena.
Sa tugom ustaje sa njom progovara,
Jedna usamljena, stara, bolna žena!

Pa jecaj joj bolan izleti iz prsa,
Zaori se brdo i sa njom zacvili!
Zastao joj pogled u bliskoj prošlosti,
Kada su u selu još seljani bili...

U svakoj je kući nekoliko člana,
Razgovora, druženja i kad treba moba.
Pesme i posela, sahrane i slavlja.
Iščezlo, nestalo ono zlatno doba!

Jadna krši prste, samoća je lomi,
A starost i nemoć vezali joj ruke!!!
Sekunde kò večnost, tako sporo teku,
O starosti pusta-izusti jauke!!!

Usamljenost njenu oseća i brdo,
Proleće polako igra se po njemu
Pašnjaci zelene i šarene polja,
A brdo sve manje uživa u svemu...

Panorami prirode nedostaje nešto,
Na poljani stado koje mirno pase,
Zvuk veselih nota, koju frula šalje
I lepe pastirice duge bujne kose.

Nedostaje selo razigrano srećno,
Okrećene kuće, otvorena vrata,
Po dvorištu stoka, srećan lavež pasa,
Po truckavom drumu zvuci konjskog bata...

Oticaće proleće i doći će leto,
Nakon leta stiže jesenja panorama...
Polja nekošena, cveće ne ubrano
A u selu još je stara baka sama!

Čuva svoje selo, čuva svoje brdo,
I sve mile predke a i tuđe duše
Jedva se tetura od groba do groba,
A slepe je suze što joj dušu guše...

Uskoro će brdo sebi da je uzme
Usnulu staricu priviće na grudi!!!
Pa će gorak jecaj brdo da prelomi,
Jer na ovoj gori nema više ljudi!!!

ZRELE IMPRESIJE

Jednom smo u tišini sedeli,
u hladnu noć gledali pogledom užarenim.
Tu, pred nama su disali predeli,
mi smo ih slikali potezima u magli.
Nemo su ptice preletale horizontom,
u daleku zemlju, mameći naš dah.
Nebo je gledalo zajedno sa nama
doživljavajući istovremeno još jedan krah.
Boje su rasplamsavale svitanje zore,
čineći od nje Crveno more,
pejsaži su šaptali zrele impresije,
kupeći vlagu zemljine kore.
Naše su oči sijale
kao stotinu iskri mesečevih mena
ujedno mameći i tišinu i strast
pod čarolijom snoviđenja.

ŽAL

Žalila se zvezda svom oblaku belom
Ostadoh bez svoda u sazvežđu celom.
Žalila se ruža božuru u polju
Što ne cveta više ispuni joj volju.

Kukala je žuna detlicu na grani
Odoše nam ptiči ostadosmo sami.
I vetar je plako na obali mora
Utihnulo sve je livada i gora.

Žalovanje osta na hrđi se čuje
Dok ga talas guši morem odjekuje.
Kome da se svije, kome da se nada
Duša kopni, izdaje, umire mlada.

Mimohod se kreće ka večnoj sad kući
Kamen je ispraća napuko plačući.
Uvela je tugo tvoja ruža bela
Da je njega volela životom se klela.

У ЛУДОЈ НОЋИ

Мир.
Гуди виолина,
пламсају златне свеће.
Свуда око мене – милина.

Чекам сама –
Прекида ме тама.
Тишина.
Пећ пуцкета,
сат откуцава –
нико око мене не шета.

Уздах и винска чаша –
У сновима победа наша.

Напољу... пуцњи.
Светле небеске звезде,
јецам –
сузе ми низ лице језде.

Крик и боли –
У грудима се неко моли.

ПАТЊА

Пристајем чути
вечну тајну патње.

Пристајем упознати
душу вечног паћеника.

Пристајем упознати
три златна правила патње.

Али одбијам да владам
суровом патњом.

U TRAGU SEĆANJA

Oburvale obale seoske reke,
čekaju nas na busenu trave meke.
Skrile su naše tabane i putanje.
Visi korenje vrba i cveta bagrenje.
Ostade kraj reke neobrani jabukar.
Evo, grli ga šiblje i drač.
Naša šarunka još miriše
Opala po trnu gloga, izdiše.
Kitim se cvetom bagrema.
Grlim sećanja rukama obema.
Iz visokih topola grakću čavke.
U bagremaru polomljena klupa
i požutele, ugažene, travke.
U korovištu naše mirisne bašče,
pevaju češljugari i laje neko pašče.
Osećam miris kadife i bosiljka.
Njima si me kitio a u kecelji šiljka.
Fijuću vetrovi mladosti.
Oduvani smo davno sa svih vresišta.
Tu, kraj polomljenih taraba,
čuvam našu sreću... moju rusomaču
i tvoje hoću - neću.

TEODOR

On, Teodor, kò mladi bor.
Bogom dan _ radostan.
Sanjan... dosanjan,
rajskom rukom izabran.
Dahom mirte okađen,
s cvetnom trešnjom zasađen.
Iz ljubavi ponikò, iz molitve iznikò.
Da boli i voli,
da kleči i moli,
krstom da se krsti
s' tri prsta u vrsti;
da plače i sanja
do prvih razdanja.
Da čuti dok mu nude,
da se brani dok mu sude...
ČOVEK DA BUDE!

PROLAZNOST

Pisala bih lepše. Pisala bih bolje.
Najlepšim rečima okitila rime.
Al' toliko duše i lepote tvoje...
Pa ne mogu opisati, čak, ni ime tvoje.
Mir tvog prisustva ko melem leči.
I kad ćutimo sve nam je jasno.
Ogrnuti godinama samoću čekamo.
Mladost je prošla... al' nije kasno.
Još jako mirišeš na mom jastuku.
Preko sebe osećam tvoju ruku.
Ovde je tako, tako sigurno,
samo naš dah pravi buku.
I sve je isto _ bar ti se čini
Ko nekad vihor kad besmo mladi.
Naramak sećanja, svež ko juče,
a godine gaze, šta da se radi.
Ako jednog dana zaborav zбриše
nežnost trenutka i srce mlado;
pa ti gore levo teško bude
Ne boj se. Tu sam bila i tu ostadoh.

ĐUGUM¹

Kraj čaršijske česme, bakren đugum stoji.
Dok sahat sa kule odbraja sahate,
Putnike čeka, vodom da napoji,
Kad onako žedni na česmu navrate.

Ali nikog nema ni da načas svrati,
Pa da se napije te vode studene,
I podnevno sunce, pogledom isprati,
U ljetni dan da rahat² odahne.

Zar niko više, danas žedan nije,
Svi samo nekud u očaju žure,
Gdje li je ono vrijeme od prije,
Zar uzalud biserne kapljice sad cure?!

Šta li je ovo obuzelo ljude?!
O sebi se zabavili sami.
'Moj đugume, moj bakreni sude',
Oduvijek je bolje bilo lani!

Došao vakat³, od novih pića,
Gdje srljamo, šta li nas to tjera!?
Postali smo neka nerazumna bića,
Ne štuju se više, baština ni vjera.

¹ đugum - bakreni sud za vodu sa širokim grličem

² rahat - zadovoljan, bezbrižan

³ vakat - vrijeme, doba

Mileva Mihajlović

RAZGOVOR SA USPOMENAMA...

Da l' nebeski anđeli
na njene uzdrhtale sleću grudi?
Da li zemaljske snage vetrova
čine se moćnije od straha što budi,
uspavane strepnje omađijanih bića?
Smirene usne i isprepletani prsti
kazuju više nego ikakva priča
što ljubavna se nudi
od devojaka i mladića.

STARI HRAST

U hrast gledam, pa mi srcu milo
Što pronađoh za brata deliju:
„Stari hraste, pobratime mili,
Ista nas je sudbina pronašla.
Rasli sami, napušteni, tužni,
Kidali nas vetri i snegovi,
Oluje nam pokidale grane,
Ostadosmo svoji bez svojega.”
Progovori hrast drvo stoletno:
„Prođi me se neznani junače.
Za života ja sam srećan bio.
Poda mnom se dečica igrala,
Moja krošnja od Sunca ih krila.
Parovi su noću dolazili,
Ja sam tajne njihovih čuvao.
S mojih grana vevice male
Žirove su moje uzimale,
Moje stablo dom im sačinilo
Da izdrže dok ne prođe zima.
Moji mladi jesu rasejani
Širom sveta, na sve čet'ri strane,
Da pričaju navek istu priču.
Moj život je vas koristan bio,
Nemoj mene sobom porediti.”

КАП

Прокључава
и бубњи
у саставцима и напрслинама
у процепима свести
и помрчини развиђења
Изгубљено чедо
пред олтаром
проси
чудотворну кап
да зарасте
расеклина
на рани
Незасити зев
том капи
да засити.

ŠTA ĆEMO SUTRA BITI?

(odlomak iz priče)

Vidimo se.

Gledam za kumićem kako tone u željezničko naselje. Barake jedna do druge, poredane duž pruge bude se u novo jutro, za koje ne znaju šta im donosi. Neće ga dočekati majka na pragu. Ali otac od sinoć čeka. Neizvjesnost. Doručak na stolu se hladi. Baka Mađarica koja pravi najukusnije makovnjače u gradu. Nikada ne pominje majku. A ja ćutim. Potonu ljudi u nama. Ali to nije zaborav.

Umorno prelazim preko pragova pruge, ponekad mi se izvrne noga na velikom bijelom kamenju kojim su oštro posute tračnice. Nastavljam ulicom. Još su usnuli prozori kuća pored kojih prolazim. Stajem na česmi na kojoj požudno pijem vodu iz prljave ruke. Bijela česma, mala, niska, pored raskrsnice. Iza česme mjesna zajednica u kojoj sam nastupala sa horom. Bio je to moj prvi nastup. Ne znam koji sam razred bila. Prvi, drugi, treći... I kasnije sam javno nastupala, ali je trema uvijek ostala ista. I uvijek sjećanje na prvi nastup pred publikom. Stajem na binu i gledam ljude koji nas znatiželjno posmatraju. Djeca budućnosti. Majka mi je šila crvenu haljinu za tu svečanost. Sa bijelom kragunicom koju je sama heklala. Heklane haljine i suknjice koje sam nasljeđivala od sestre. Pored mjesne zajednice je bila samoposluga gdje smo majka i ja odlazile da se podmirujemo. Ispunjavanje dječijih želja prvog u mjesecu. Ili je to bio peti, možda deseti, kada je stizala plata željezničarima.

U sjećanjima prolazim put.

Stižem kući.

ХУМКА

гробна тама
над нама
бди

и сва је шума
хумка
згасле љубави

није оно пљусак
пролом неба

туга је то вука
што је
непотребан

ЦВЕТ

Била си цвет у пустињи,
сламка спаса за коју се дављеник хвата,
најлепша статуа која остане нетакнута
после ратног разарања.

Била си мирисна орхидеја
чије су латице мазиле облаке,
бисерна огрлица
што краси попрсје дворским дамама,
ружа на циљу трњем поплочаног пута.

Била си вила што сипа сребрну прашину снова...

За тобом је остала
соба пуста и ледена као Сибир,
талог кафе на дну напукле шоље,
комадићи срца разбацани по поду,
туга што се ко фарба разлива по зидовима,
календар који подсећа
на бесмислене дане што предстоје,
и сат који показује
да је наше време
заувек прошло.

BOGINJA PARKE

Još snena, očiju krmelja punih
Progledah k'o slijepac nakon godina tame.
Bit ću tvoja boginja parke
Imadeš najbistrije vrelo za me.

Proreći sudbinu našu
Ne biva ni teško baš.
K'o djeca bez ijednog grijeha
Slijedismo posustali korak naš.

Ni blizu ti prići neću
Kad talas čežnje u pohod krene
Razbudit će se posve same
Zamrle usne snene.

NEMOĆ

Neizvjesnost mi dušu slama
Bit će što biti mora
Kroz dane provlači se tama
K'o kreštavi pjevač prozvanog zbora.

Stisnuta do srži
Nosim se s tim
Teturam kroz čađavi dimnjak
K'o izmoren garav dim...

U nemoći bolnoj
Sabirem zvijezde...

Na kruni od sapunice
Spremam ih
Gdje sjećanja
Se gnijezde.

Драгана Младеновић

Адам од марципана – комбинована техника на платну – 30 x 20 цм

Предах – комбинована техника на платну – 30 x 20 цм

ЉУБАВ ЊЕНА

Сунце кору снега у магму што прави
и дуга игром пахуље што осећаје плави
дрз ту у мени шапну ми и јави
то је љубав њена што испод је у трави.

Вал потока камен миловањем прати
и уз зубор с зраком поток жаром злати
а помућен ум њише ме и клати
то је љубав њена, већ прођоше сати.

Крошња с ветром шуми успаванке вије
лист додиром гнездо и своје зрење крије
а осмехом кад гледа и мори ме и мије
то је љубав њена, све остало није.

NA KUĆNOM PRAGU

Evo me, majko, na kućnom pragu,
kao da još juče ovdje si bila,
godine mnoge prodoše od tad
vratih se tebi slomljenih krila.
U svijet sam strani otišo davno,
poletjeh visoko ko soko sivi,
suze mi tvoje rekoše samo,
u tuđem svijetu sreća ne živi.
A mladost slijepa nosila mene,
začaran bijah tuđinskim krajem,
molitve tvoje slušao nisam,
zbog toga evo sada se kajem.
Kuća je naša odavno pusta,
ne čujem u njoj tvoj mili glas,
više te nema pod ovim krovom,
a tu sam tražio jedini spas.
Suze su tvoje pratile mene,
sa njima si dušu izliza svoju.
molila Boga i svece neke,
da čuvaju jedinu radost tvoju.
A ja sam život proćerdo lako,
pito se nisam da li si srećna,
kad radost tugom zamjenih jednom,
tad shvatih bol je jedino vječna.

Život bez sreće sad živim, majko,
a Boga molim da mi ga skrati,
pa da se smirim zauvijek tamo,
i tebi u zagrljaj da se vratim.

ЗВОНА БОГОРОДИЦЕ ЉЕВИШКЕ

Топло јутро у Призрену августа 2020-тог лета Господњег. На паркинг простору у улици „Адем Јашари” бб, пронађох заклон од сунца поред нашег аутомобила (београдских таблица) у сенци једне новоподигнуте куће.

Одлутала сам сетно мислима посматрајући њене искривљене зидове у простору и мало запуштено двориште иза ње из којег су вирили ружни, стари прозори друге суседне куће заостале из „турског доба”.

Одједном зачух кратак звук црквеног звона који ме трже из тих мисли сете. Усмерих поглед према звонару цркве Богородице Љевишке која се налази иза куће са супротне стране мог заклона. На њему видех два мајстора и јереја Ђорђа Стефановића како намештају звона. Звонили су више пута, кратко, па дуже, па опет нешто намештали коноп, припремајући звона за предстојећи празник Успења Пресвете Богородице.

„Служиће се Литургија, певаће и богослови. Пристигли су, после дужег одсуства (због пандемије узроковане Корона вирусом) ђаци призренске богословије „Сима Андрејевић Игуманов”, рече ми у Манастиру Светих архангела, проректор богословије отац Исидор Јагодић.

Извадих свој телефон и почех да, онако усхићена, шетајући читавим паркинг простором, снимам те дивне умилне звуке, да фотографишем мајсторе на звонику, желећи да забележим овај историјски тренутак.

У једном моменту приближи ми се човек који је наплаћивао коришћење паркинга и са „разумног одстојања”, гледајући према звонику као и ја, проговари на српском језику:

„Имам слику кад је ово била џамија. Ту где сада стављају звоно било је минаре, ту је певао хоџа.”

„Знам, звали сте је Ђума џами”, рекох саговорнику.

И почех да тихо, више за себе, изговарам добро познат текст: „Али и знам да је саграђена 1307. године и да је подигао српски краљ Стефан Урош II Милутин. Знам да је подигнута у облику крста да има спољну припрату изнад које је постављен двоспратни звоник са две бочне капеле. Знам да има пет купола са апсидом богато украшеним нишама, где је остављен запис о ктиторској активности краља Милутина и име Епископа Призренског Саве, у чије време је подигнута.

Знам да је на њој радио пратомајстор Никола, а да је живопис урадио Михаило Астрапа, као и Ефтихије Астрапа са још бројним мајсторима. Знам да се у њој налазе остаци најстаријих живописа који потичу из времена Светог Саве (1220 - 1230) године и да је најзнаменитија фреска из овог периода-фреска која представља Богородицу Елеусу, са Христом Хранитељем са кошаром за храну у рукама. Да су ту такође и бројне слике настале у једној епохи које много говоре о људима и схватањима тог времена. Знам да је у Љевишкој и фреска Симеона Немање обogaђена натписом у којем је назван ктирором све српске земље, да су Немањићи натписима у Љевишкој и Пећкој Патријаршији проглашени утемељивачима цркве и државе српске.

Знам да, учени арапски песник само у Богородици Љевишкој није успео да савлада емоције, па је на зиду оштрим предметом изнад фреске на којој је приказан Јавољев сан, уре-зао стих: „Зеница ока мога гнездо је лепоти твојој”.

Знам да су је Турци 1756. године претворили у џамију и дебелим слојем малтера прекрили фреске, да су предходно фреске излупане чекићем и оштећене ексерима али и да је по ослобађању од Турака, после балканских ратова, скинут малтер и да су поново заблистале, да је порушено и минаре

и подигнут нови звоник. Знам да смо ту долазили за Свету Петку и резали славски колач.

Знам пријатељу, (почех сад мало гласније) да су је мрзитељи и 2004. године напунили гумама и отпадом и запалили, да су фреске поцрнеле, да је полупан свети Престо и један део фреске Богородице Елеусе (Милостиве), да је тад изгорело све што је у њој било од дрвета па и греде које су држале ова звона, да су звона била на поду. Све ја то добро знам.

Али ето, фреске су почеле саме да се појављују испод гарежи, поново су их очистили и обновили. Сад је ево дошло време да врате и звона и даде Господ благодат мени грешној да их чујем поново после двадесет једне године.”

„Јесте из Београда?” - пита ме на то мој случајни саговорник, ваљда видевши да причам нешто што он не разуме и поведен регистарским таблицама на колима.

„Јесам” - одговорих кратко и наставих конверзацију питањем: „Јесте ви купили и срушили кућу која је била на овом плацу где је сада овај паркинг”?

„Не бре, где ја, ја сам сирома, ја живим у овој кућу што видиш овај два стара прозора”.

„Па ко је купио?” - настављам ја ствоје интересовање.

„Један из Малишево.”

„Откуд у Призрену купац из Малишева?”

„Па они имају паре, су борили ”.

„А ову кућу испред твоје, ко је купио?”

„Један што је био адвокат.”

„Па што је овако искривио зид? Ја сам одрасла у овом дворишту, овде је била кућа моје бабе и ујака Марковића. Ово је некад била улица Партизанска број 26. У Призрену сам рођена, у Призрену сам живела до 1999. године.”

Промењеног израза лица, саговорник се након ових мојих речи отвори:

„Па он је за мале паре купио стару кућу од чика Ристе, свима је причао да је купио и кућу од Марковића а у ствари је само мало по мало ширио своје двориште а то није платио.”

„Па где је сада?”

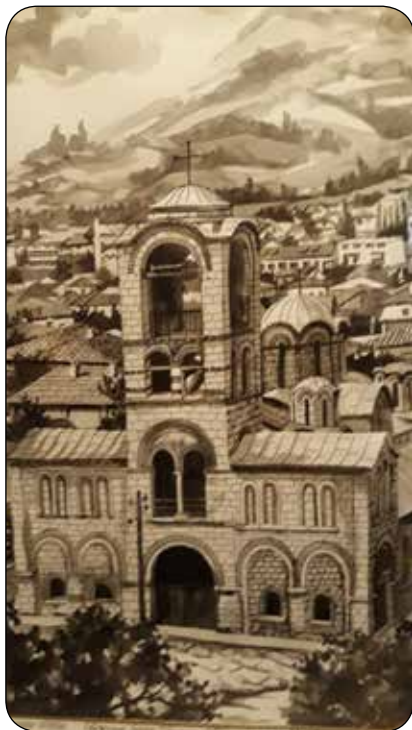
„Је умро има пет године, видиш ништа није однео у гроб. Не ваља да узимаш туђе.”

„И моји ујаци су умрли. Јордану је препукло срце а Станиша је две године лежао у постељи и стално чекао да се врати кући.”

„Да, сам чуо. Били су добре комшије. Никад нисмо имали ништа лоше.” Заврши саговорник разговор са мном са поздравом: „Ајт у здравље!”, и оде својим путем.

Да, нисмо имали ништа лоше, то су сад успомене. Али после доброг живота дошла су лоша времена и неки лоши људи који изнова уништавају све што је српско. И то су успомене.

Само нека звона моје Богородице Љевишке поново позивају на Богослужење.

„Царски град Призрен Богородица Љевишка” рад сликара Миленка Јелуовића из Краљева. Техника: лавирани туш

SLIČICE IZ PRIRODE I DRUŠTVA

Sa balkona vidim podzemni prolaz u koji utrčava žena iz-bezumljenog lika, a sa druge strane prolaza - bliže meni, koji to posmatram sa osećanjem da nisam u istoj priči zato što sam dva sprata iznad tog događaja - sa druge strane istrčava ćuran, takođe izbezumljen, i kroz živu ogradu nestaje u susednom dvorištu... Šta je to? Neka čudna metamorfoza? „Tajna podzemnog prolaza”? „Žena – ćurkodlak”? Moguće je čak i „Preterivanja u promeni pola – ženska žena postala muški ćuran”. Međutim, za ćuranom istrčava i ona žena - nije uzalud rečeno *cherchez la femme* - , i time daje ćuranu kontekst. Čak i čoveku bez mašte događaj biva jasan: ćuran se oteo i slobodarski beži, ne bi li spasao svoj jadni ćureći život, u cilju da i dalje dosledno puć-puruć, a žena - u čiji je lik život, tim događajem, urezao još jednu crtu gorčine - bespoštedno i samopregorno juri drsku pokretnu namirnicu koja nema razumevanja za njene potrebe nego ide za svojim. Sve je to još jedna sličica iz Prirode i Društva, ali taj detalj nekako ne pokreće pisca na akciju. Tim pre što, dok se sve ovo dešava, ulicom prolaze, očitno bez ikakve veze sa tim slučajem, jedan starac koji u ruci nosi paklicu butera, a sa njim dečak koji iz ruke u ruku prebacuje vruću mekiku, i opreznim mikro-ugrizima otkida komadiće sa nje... Piscu je čitav događaj nekako previše sirov, zamršen, nedograđen... Da je o tome bilo u novinama, bila bi to već druga stvar; čim se nešto pojavi kao novinski tekst - čovek ima čemu da se smeje... Pisac bi neku uverljivost, a van novina je još gore; napolju događaji, većinom, nisu samo neverovatni nego i nemogući, dok se ne dese... Mada bi to mogao da napiše kao tekst za novine, kao lažni novinski članak, pa da mu stavi podnaslov „Ovo nije nužno istina, ovo je samo nešto što piše u novinama...”

Izlazim i pitam se da li je danas vrućina... Pa, čini mi se da jeste, ali neću da prejudiciram; pogledaću sutra u novinama kako je bilo.

Pred jednim od otmenijih lokala stoje kelneri skrštenih ruku; niko ne ulazi, niko ne ometa osoblje; ispred lokala istaknut je cenovnik koji sve to objašnjava - najzad smo dobili lokal toliko ekskluzivan da tamo ne ulazi baš niko, a to ni Pariz nema, da ne ulazi ni Aga Kan.

Trolejbus... Ispod besmislenog šešira stoji besmislen čovek iz koga štrči besmisleno uvo koje je sasvim lepo moglo da bude i na nekom drugom mestu.

Vozila su se usavršila, svaki ulaz je i izlaz, a neki ipak tvrde da nema izlaza.

Malodušnost je najzad postala toliko besmislena da je sebi dopuštaju još samo najhrabriji.

Iz knjižare izlazi žena sa pišlom rotkvica i gnevnim izrazom lica...

Kako objasniti sve te višeslojne sadržaje koje tako obilato nudi život?

Odlučujem da otkrijem o čemu je reč i imam sreće jer ona ulazi u samouslugu koja je odmah do knjižare. Idem za njom... Na kasi se ispostavlja da joj je naplaćena i jedna rotkvica koja se otkinula i ostala uz kasirku, a žena je omaškom, u toku preživljavanja pravednog gneva, pobrkala radnje i taj nečovečni postupak reklamirala u knjižari, gde su joj se smejali.

Život dakle može biti i razumljiv, treba samo naći kontekst, mada su je na kasi u samousluzi optužili da je sama otkinula tu rotkvicu, pa sada to pokušava da podmetne samousluzi; znaju oni takve.

Očigledno, treba najhitnije doneti neke izmene i dopune opšteg i svih posebnih zakona i podzakonskih akata o rotkvicama, da se ne bi narušavala pravna sigurnost građana.

Žena je izgovorila nekoliko veoma materinskih reči i onda je zauvek izašla iz mog života i otekla nekud niz svoju sudbinu, a ja sam, pre izlaza iz samousluge, video samo još jedna zvanična vrata na kojima je pisalo *šef odeljenja* i u njima je stajao čovek sa pločicom na grudima, a na njoj je iskreno pisalo Šef Odeljenja...

To nam pokazuje da se sve ipak savršeno uklapa, i neka nam to ovog puta bude tačka oslonca.

Sova

Srdcove zalezitosti

ŠIŠARKE

Subotom je kapija uvek bila zaključana. To ogromno metalno zdanje koje je bilo naslonjeno na školsku zgradu sa jedne, a na visoke bedeme zida sa druge strane, beše samo manja prepreka za naš mladalački duh. Sablasna tišina ispunjavala je omeđeni prostor, gde ni vetar nije mogao dopreti. On je morao negde gore fijukati, visoko kroz krošnje crnog bora. Ta melodija praćena gracioznim uvijanjem grana i duboki huk zavladaše mojim čulima. Omađijan, skamenjenog pogleda u ogoljene krošnje, stojao sam dugo, dok su se harmonični zvuci poput elegije rađali u meni. Kroz krošnje raspevanih borova mogao se jasno videti patinasti krov i toranj sa križem na svome vrhu. To je bila crkva, predivna građevina koja je u svojoj raskoši krasila ovaj deo grada. Bila je neizostavni deo krajolika u dečijim očima koja su netremice znala odlutati pogledom sa školskog časa. U tom dvorištu iza zaključanog metalnog gorostasa i visokih zidina, bile su rasute šišarke. Otpadoše sa stoletnjih borova koji se uporno trude da dostignu nebeske visine patinastog krova i onaj toranj sa križem na njemu. I danas je taj zid tamo. I kapija. Strašnija nego ikada. Nesavladiva. Čuva u svom okrilju ona četiri bora, puna novih šišarki i neku drugu razdraganu decu.

NJENA SOBA

Ta potreba da se oseća ispunjen prostor, neka toplina.

Osećaj života i blagi nered.

Mnoštvo praznih reči, smeh i sva ta prisutnost,

Čine sobu.

Samo želiš da čuješ njihov glas, pa makar i plač.

Osećaj da su tu sa tobom.

Da se migolje oko tvojih nogu i da tako,

Čine sobu.

Sav raskoš i kič tih božićnih dana,

Nemi praporci i šarene laže.

Gomila kutija sa prazničnim motivima,

Čine sobu.

Moja čekanja, vapaj i ugasle reči.

Puna trpeza za pustim stolom.

Miris jeseni, zime, proleća i leta,

Čine sobu.

A kroz nju prodire umoran sunčev zrak,

na poslednjoj stanici svoga puta,

sasvim nečujno pobedivši mrak.

PONOR

Sitno izdrobljene stene, rasute po vijugavoj stazi,
zveketom odaju nesigurne korake.
Bistri potoci jurcaju nekom drugom stazom,
zajedno, ka istom plavom dnu ponora,
gde nestaje svetlost i nebeski odraz.
Mogu da osetim na dlanu grube oštrice granita.
Kad otvorim oči vidim odron pod nogama.
Propadam, bez odjeka i urlika.
Čekam trenutak nastanka bola.
Kao večnost...
Vetar raznosi lišće i opiljke trulih grančica.
Otpale iglice borovine se lepe za blatnjave usne.
Zamućen pogled umiva procvali cvet.
Uzdiže se kroz suva stabla, ka vrhu, da umiri plač deteta.
Zauvek naslonjen na hladne obrise,
upija strah iz dubine njegovih očiju.

SVEDOK

Ni slutili nisu ovu jesen,
Da sam igrom reči,
Pokretom slika,
Postao svedok.
A oni onako bezbrižni,
Duhoviti drugari,
Dve siluete što blede,
Prave mi društvo,
Još neko vreme.
Ni slutili nismo ovu jesen,
Da će jedan od nas
Postati svedok
Prašnjavog šora,
Omorine i sela.
Više nikad njihov pozdrav,
Smeh i te reči.
Ostadoh sam,
Još neko vreme.

BREZA

Pomislih na tren da su oni u pravu, ali nije sve tako jednostavno.
Do njih ne dopire zov podneblja i usamljena breza na ledini.
Ona jeste lomljiva i slaba, ali ima svoju priču i mističnost.
Odaje neki nedokučiv mir i harmoniju malenih treperavih listova.
Satkana od blata, uronjena u pesak davno presahlog mora.
Niče u prašini na masovnoj ravnoj ploči koja pokriva horizont.
U blatnjavom dvorištu rađa svoje mlade pupoljke i izdanke.
Vraćam se na sva ta mesta, kroz vrtlog prošlog vremena.
Spreman da zamrznem trenutke koji se iznova događaju.
Na pustari bez snega, propadam u močvarnu stepu, tražeći je.
Gledam u nebo i vidim obrise njenih isprepletanih grana.
U sadašnjosti, punoj mudrosti, sklapam mozaike poimanja i plaši me pomisao kako sve to izgleda posmatrajući njihovim očima.
Kao breza i moje biće je satkano od blata, peska i prašine.
Ruke suve, ispucale od hladnih severnih vetrova, poput njene kore.
Nastadoh u ovom teškom podneblju, kao deo masivne ravne ploče.
Sivo nebo i blatnjavo dvorište čine moje otrgnuto detinjstvo,
dok vetar što njiše pustaru i ti talasi, moju neproživljenu mladost.
Sa olovkom u ruci i simbolima što dozivaju stare spise, iznova dišem.
Prepoznajem ove trenutke osame i harmonije, te momente stvaranja.
U podsvesti progonjen vanjskim svetom i starim strahom na pomisao,
kako sve ovo oko nas izgleda posmatrajući njihovim očima.

TALENTI – BOŽIJI DAROVI

Sećam se da sam čula u školi od učitelja, da svako dete kad se rodi, dobije bar jedan talenat na dar od Boga. Nekom se talenat razvije, a nekom ne, jer ga ne neguju, pa vremenom nestane. U detinjstvu sam zapazila kod sebe dva talenta: slikarstvo i pisanje. Pitala sam se zašto mi je dragi Bog dao dva, pa ne mogu da se odlučim koji je lepši, a oba nisam mogla podjednako da razvijam. Često sam zbog toga bila rastrzana na dve strane, pitajući se koji mi je draži. Slikarstvo me je privlačilo kao magnet, a zbog posla i porodice, nisam danju imala slobodnog vremena, ali zato je bila tu noć. Tada sam odvajala vreme od sna, ne bi li završila sliku koja mi je danima izmicala iz ruku, a neodoljiva želja za slikanjem nije prestajala. Bila je to moja unutrašnja borba, za koju nisam znala da li ću radom ugasiti potrebu za slikarstvom. Uspela sam da povremeno slikam, učestvovala sam na kolektivnim i na samostalnim izložbama i to me je radovalo. Svaka izložba mi je ostavila neku dragu uspomenu koje se rado sećam. Četkica je za mene još u detinjstvu bila nešto posebno i čarobno, a ne oruđe za rad. Moji školski radovi su bili hvaljeni, stajali su izloženi u hodniku, gde bi druga deca mogla da ih vide. Bilo je to posebno zadovoljstvo, koje nema cenu, da potezima četkice stvorim novu unikatnu sliku. Vremenom sam shvatila da ko jednom uzme četkicu u ruku, taj je teško ostavi. Srećna sam što negujem svoje talente, jer to je dragocen dar, koji treba podeliti sa drugima. Inspiraciju ne potiskujem, pojavi se uvek nepredviđeno i brzo nestane, zato je odmah iskoristim, jer je pitanje kada će druga doći.

ZLAMENJE

Jasmin mi je omiljeno cveće, jer sam po njemu dobila ime. Njegovi jednostavni mali beli cvetovi sa žutim prašnicima imaju jak opojni miris. Sećam se da sam u detinjstvu jednog divnog let-njeg dana šetala baštom, čekajući da mama završi sa plevljenjem useva. Naišla sam na bujno žbunasto šiblje, koje je bilo više od mene, puno cvetova i zelenih listića. Prišla sam bliže, brala cvetove, prinosila sam ih licu udišući divan miris, a male latice su počele da padaju po meni kao pahuljice snega. Mama me je videla, nasmejala se i rekla da mi je kosa puna latica, a nos žut. Tada mi je ispričala da sam po tom cveću dobila ime. Deda je otišao u crkvu da pop u crkvenim knjigama upiše datum mog rođenja i neko ime za zlamenje. Bilo je to u drugoj polovini prošlog veka i najčešće bi se davalo ime po svecu koji je tih dana, a služilo je detetu kao zaštita, jer još nije bilo kršteno. Dete bi krštenjem dobijalo ime kojim su ga nadalje oslovljavali, a birao ga je kum. Rodila sam se 10. juna, tada je cvetao jasmin i pop je upisao ime Jasmina. Posle šest nedelja na mom krštenju kum je predložio da se zovem Đurđina, ili Spomenka. Tata je rekao da u familiji imamo oba imena, jer se moja tetka zove Đurđina, a strina Spomenka. Kum je rekao da se neće ljutiti da tata odabere ime koje želi. On je slegnuo ramenima, ne očekujući to, a nije se sa mamom, koja nije bila u crkvi dogovorio za ime. Pop je onda predložio da mi kršteno ime bude Jasmina kao i na zlamenju. Sećam se da sam bila ponosna i srećna kada sam to čula, jer sam dobila ime po cveću. Kada sam te jeseni pošla u školu u mojoj generaciji sem mene, nije bila ni jedna Jasmina. Bilo mi je drago što je moje ime tako lepo i retko.

NEDOSTAJALA SI MI

Bila je zima i snijeg,
u mojem srcu za tebe
plamtjele su vatre,
nedostajala si dane i sate.

Kada se sjetim tebe
srce mi zakuca,
tijelo zadrhti,
duša te želi vidjeti.

Kad tvoje oči zasvijetle
ja vidim samo zvijezde,
zvijezde koje si ti
skrila u očima svojim.

Kad tvoj osmjeh krene
tad stigne do mene
najljepše svjetlo na svijetu
što žena šalje čovjeku.

Očarala si me ljepotom,
srce će ti ljubav slati,
pjesma će moja osjećanja
najljepše tebi iskazati.

Da ne može bez nas
kažem ti ovaj čas,
a ti, nemoj posustati,
neka ljubav živi i plamti.

KOVITLAC USPOMENA

Akordima uspomena lutam,
ogrnut vedrinom, po sećanjima plutam.
Oštećen časovnik most mi je sa danima starim,
zaokupljen talasom koji me vodi, za sadašnjost ne marim.

Što je uspomena duža, daljina je kraća,
sažeta riznica minulih dana, uvek mi se vraća.
Uzvodno plivam da uspomene stignem,
nadolazeću tišinu na pijedestal da dignem.

Bez reči, samoću tražim,
pravim se jakim, pravim se snažnim,
ali, marš snova kroz odsjaj uspomena,
zaklanja moj vidik kao ogromna sena.

TVRDO SRCE

moje srce, moja čuvarkuća
koja me štiti od munja i gromova
nije više meko
osjetila sam to kad prvi puta
nisam zasuzila na neku elegiju
ili film o izgubljenoj ljubavi
novac nisam udijelila ispruženoj ruci
umirujući savjest kako je i prosjačenje zanat
kada sam napravila završni rez na tijelima
nekih odavna beživotnih prijateljstava
pustila ih da iskrvare bez bolnih rana
ali kada jutros
dok sam zamišljena hodala
ulicom onog francuskog vojskovođe
nisam ubacila kovanicu u otvorenu kutiju
violine koja je zvukom svojih struna
uvijek nalazila prečac do mojega srca
prepala sam se
srce mi je postalo tvrdo
spoznala sam
samo da se u kamen ne pretvori

KAPUT OD SNOVA

Studen mi hladna korake steže
Haljina stara ista k'o nova
Misli mi kasom u suton bježe
Oblačim žurno kaput od snova

Prstima kidam ranjeno nebo
Usnama pijem kapljice kiše
Meni je samo taj spokoj treb'o
Ali mi nemir za vratom diše

Tišine lomim urlikom duše
Glas mi se gasi, gubi i blijedi
U meni vjetar olujni puše
Svaki mi vapaj ništa ne vrijedi

U smiraj dana snena koračam
Tama me meka u stopu prati
Kaput od snova sjetom me grli
Opet k'o nekad tebi me vrati

Данка Стенић – Брковић

Дим

Лутке

КАДА БИ ПРОШЛОСТ БИЛА СЛИКА

Када би прошлост била....слика
Било би лако да између два лика
Насликаш нешто...
Макар и невешто

Када би била слика, а није,
Могла би да се сакрије
У неки депо
На место слепо
А када би носила нову идеју
Да ли би је изложили у музеју?
Да је слика, чији би потпис
Красио њен опис?
Да ли к'о сликар има смелости
И удахне душу у кости?

А док се рађа, снена,
Без одступнице времена
Ко би јој вредност дао
Да би је и имао?

УСПАВАНКА

Хармонику под прстима тврдим к'о у жетеоца
до поноћи свирао је за јединог слушаоца.
Слушала сам свога оца.

Да л' је моје младо биће знало шта је осећало
да је време у музици кроз те прсте постојало?
Постојало јер је стало.

Кад се сетим успаванке задрхти ми душа тужна
Хармоника тешка ћути, сада више није нужна
Мада сам јој много дужна.

OPROŠTAJNA PJESMA

Draga Dragana iz milošte prozvana Beba,
odlaziš u Svemir dobrih duša,
počivaj u miru,
dječica te neće nikada zaboraviti,
jer ti si njima ostala u svjetlosti,
majka koja je samo o njima brinula,
a, sebe zdušno zapostavljala.

Skakaće i tugovati za mamom,
žalosno je što te svojim uzrastom,
neka od dečice,
neće moći zapamtiti,
ali obilaskom tvoje vječne kuće,
će se radovati,
jer to im je susret sa mamom,
koja se istrгла opakom bolešću,
iz njihovog zagrljaja.

Njena želja na odlasku je bila,
da se volite neizmjerne
i držite vaša srca
u nejakim ručicama.

KAP NA ISKAP

Čime se drži prozirna nit, na listu zelenom
Nemaš niti ruke, a prkosiš vjetru ozeblom
Sitni koraci, i plešeš po podu krhkom, uvelom
Osklizneš se i putovanje zemljom se uplelo
Udari jako u čvrsti kamen pri samome padu
Golica mrava vrijednoga, po njegovom vratu
Počinje da oštri travkicu i obasje je po mraku
Primi miris prirode dok jede usnilu dlaku
Na kraju uplovi u jezera, zapuštena umirena
Grize sušu i stvara vidika, predivna, raširena
Kap se rađa jer ženstvena zraka se uvije
Na čovjeku se rodi i čovjeka umije

„Он није овде, васкрсо је!” Празан гроб Исуса Христа данас,
у знак сећања на Ускрс, дан који је променио свет.

TRENUTAK

Osećam ukus tvojih uzdaha,
čujem zvuk tvojih misli,
ritam tvojih ubrzanih otkucaja.

Ti govoriš
kako pomeram granice tvog razuma,
i da u rupicama na mojim obrazima
dobrota spava.

Prstima prolaziš kroz moju kosu
i miluješ mi obraze.

Pogledom zaustavljaš vreme,
jer ne želiš da se ikad završi

ova noć,
u kojoj se
po ko zna koji put,
iznova,
zaljubljujem u tebe.

...

Zbog ovakvih trenutaka,
svet zaslužuje da zauvek postoji.

NEKA OVAJ MOMENAT TRAJE VEČNO

Pigment tvojih zenica mi namiguje,
tvoj mladež iznad usne mi govori:
„poljubi me”.

Jagodice tvojih prstiju prelaze preko moje ključne kosti.

Trepavicama miluješ mi kapke.
Vrhom jezika prelaziš preko mojih usana.
Sjaj iz tvojih očiju prosipaš po meni,
ostavljajući svoj dah na mom vratu.

Leptirić iz tvog stomaka
krilima golica moje najskrivenije želje...
molim te, neka ovaj momenat traje večno.

POLUŽIVOT I NEPRAVDA

Žena i muž kao garavi
Mnogo dece su izrodili,
Prose sa njima na ulici
Dlanove ljudima pružili

„Daj dinare, bar pedeset”,
Kažu svakom u glas
„Da ti Bog da zdravlje,
i svako dobro od nas”

Gradani prolaze žurno
Retko se okrenu ka njima,
Glavu pognu ka trotoaru
Kad vide dete u nedrima

„Treba đubre pregledati”
Kaže Ciga svojoj familiji
Kako posao da pronade?
Gladuju njegovi najmiliji

A kad trube muziku sviraju
Romima je sreća najveća,
Neki novac tada bar „kapne”
Mada je tuđa ruka preteća

Cigane redom mnogi ponižavaju
Dobijaju uvrede od svih,
Putnici proveravaju novčanike
Kad su u prevozu pored njih

A Romi veruju u Boga iskreno
Pomozi dušama napaćenim,
Kako naučiti da čitaju i pišu
Među učenicima nadmenim

Većina mrzi Cigane mnogo
To je rasizam u Srbiji najteži.
Što su drugorazredni građani
Preostaje čoveku da se naježi!

Ne mešaju se Romi sa ostalima
Bela žena kod njih nije česta,
Tako je u Beogradu najčešće
Trebalo proveriti i ostala mesta

I imaju, drugima, čudna pravila
Samo njima znane zakone života,
Policajac često hapsi te „zločince“
Kad ih bije da l' ga je sramota?

„Srbi o nama imaju predrasude,
Ali, ipak manje od drugih naroda,
Teško je biti obespravljani Rom
Za lopovluk daju nam povoda“

Okrećete li glavu u stranu
Kad tamniju put vidite?
Kad mislite da vam je teško
Mnogo više se postidite

И ЈАВА И САН

Снивао сам снове, не сећам се њих.
Сада снове своје претварам у стих.
Азурна два бисера ми долазе у сан
То два су ока што улепшају ми дан.
Па ветар што шапуће ми речи нежне
Носи их вешто кроз олује кишне снежне

Па још дуго ћу ја тако спавати и снити
Слатке снове које претвараћу у риму
Као Вергилије у древноме, старом Риму
Што написао је исто тако древну Енејиду
Мада више као Петрарка и његова Лаура
У песми овој није древна, већ љубавна аура

И додир твој из сна дубоког ме онда прену
И ти бисери постадоше јава у истоме трену
Па могу и јаву и снове да претварам у стих
И само те гледам, и не дишем, јако сам тих
Јер твој додир говори више од хиљаду речи
Па пред тобом срце моје сада клечи!

РОДОЉУБЉЕ

Тај твој назив некада давно имао је моћ
Ал' сада те тмина прекрила, одвела у ноћ
И зато ми се учини понекад како си далеко
Ал' не брини, у срцу ће увек чувати те неко

Ти си онај осећај, што долази из дубине душе
Ти си љубав према роду своме, према творцу
Ти се мерит' не даш нит' у злату нит' у новцу
Ти си оно што у рову дарује храброст борцу

Ти си та љубав према мајци, брату, сестри, оцу
Ти си та суза која лије низ образе мушке тврде
Кад му ухо ослушне слатке звуке родне груде
Кад га мисли о завичају у ноћима држе будне

И деца ће наша приче слушати о твојој моћи
Па лагано ћеш и у душе њихове ти да крочиш
И године ће и векови многи још сигурно проћи
Али ти си тај осећај који увек поново ће доћи!

РОК

Сутра није ником од нас обећано,
А није сигурно ни комплетно данас,
Те, трошимо мудро време нама дано,
Јер, ко зна када ће одзвонити за нас?

Стога, не плачимо над млеком пролитим,
Кроз живот су честе буре и олује
Од кукњаве ништа нећемо добити,
Већ чувајмо оно што још увек ту је!

Нема реке која ићи ће узводно,
Никад иста вода под мостом не тече,
Све се мења и то тако је природно,
Или, што би рекли: Ипак се окреће!

Свак' од нас је само капља тих промена,
Пре или касније све ће да нас смене,
И питање тек је среће и времена,
Када ћемо постат' само успомене!

Ма колико траје, живот нам је кратак,
И док не истекне тај рок нам трајања,
Бацимо се на свој основни задатак:
Да то наше прође вредно – без кајања!

ЗЕЛЕНИ АЛБУМ

Неке људе виђам још само на слици,
Тако да свој албум, зелени и цветни,
Са радошћу отварам у свакој прилици,
Кад пожелим време кад смо били сретни!

Волим његов мирис, његових страна,
Сећа ме да и ја сам некад боље била,
И волим да свратим до тих давних дана,
Док не постах птица увезаних крила!

Но, знам, неки нису ни толике среће
Да се могу старих сећати времена,
И њихово стварно више бити неће –
Званично су постали само успомена!

Те ја, пре него што пређем у сећање,
Желела бих неког оставити трага,
Те заклапам албум, крећем у стварање
Успомена нових за сва бића драга!

И шта ћу да стварам? Разуме се, песму,
За чију ћу вредност све од себе дати,
Па нека и буде само траг у песку,
Не марим – моје је било покушати!

ЛИПА

Поново сам у свом Гаравом сокаку,
Успомене живе су на сваком кораку,
Но, оног што памтим – овде више нема,
Само стара липа још гордо одолева!

Само она храбро још времену пркоси,
И стоички прихвата све што судба носи,
Остало ми сада ту све је тако туђе,
Да хладноћа нека у срце ми уђе!

Оно што је било – сада више није,
Нема овде оцака из ког се дим вије,
Људи што познавах више ту не живе –
Нема људи, а без њих нема перспективе!

И то ме баш боли, па не идем често,
У то своје, а тако страном месту,
Но, никуд се не може побећ' од сећања,
И липа је главни кулис кад се сања!

А у сну је све оно мени блиско,
Очас посла врати срећно ми детињство
И не мари на ком ја сам крају света -
Гаравим сокаком редовно се шета!

ВИДРА

Живео у селу човек који се је звао Тодор, али су га сви знали по надимку Видра. Иако висок и крупан, био је нечујан и невидљив, а опет свагда и свугде присутан. На великој глави имао је велике очи за које су, после низа несрећних случајева, сељани били убеђени да су урокљиве. Причало се како онога који му се некако замери и кога он погледа тим својим очима, стиже казна и тешка невоља. Почеше да се плаше сусрета с њим и они који му ништа нису учинили и да га избегавају колико је год било могуће. Али, авај, појављивао се Видра по њивама, воћњацима, виноградима, баштама и шуми, а виновницима су се дешавале страшне ствари после тих сусрета. Неком крава отели мртво теле, другом се запали сено, трећи се на крв и нож завади с рођеним братом или се тешко разболи, и све тако редом. Мало по мало, Видра постаде пустињак од кога је бежало и старо и младо. Није човек више имао с ким реч да проговори. Једном је тако срео моју мајку, која је носила мене. Она није била упућена у локалне догађаје и веровања, јер је тек дошла у село, пошто се удала за мог оца. Угледавши је, Видра почне да виче колико га грло носи из велике даљине: „Ајде, млада иди, не бој се. Ја ћу да се окренем!” Стане он напред поља и окрене леђа према њој. Она нема куд, крене му у сусрет, јер су сеоске стазе уске, а кроз летину се не иде. „Биће све добро”, храбри је он. Она, збуњена, прође поред њега и настави својим путем. Тако ја претекох, пре него што сам се родила. Хвала ти Тодоре, шта год да је истина.

JAKA SAM

Jaka sam,
samo nikada više nisam kročila
u sobu gde je usnula.
U njoj je njihova venčana slika
na zidu,
uredno složene
dečje knjige na polici,
cveće koje je tata voleo.

Jaka sam,
nisam pustila suzu,
zato sada plačem u osami.
Ne mogu da
obučem njenu
paž bluzu,
od koje se teško odvojila,
ne gledam zajedničke fotografije,
izbegavam vešto neke ulice,
neke parkove
u koje su me
odvodili 1. maja.
Svima pričam o njoj
i lažem da sam jaka.

ОНО ШТО ТРЕБА

Ниси ми подршка ако си само ту
Не можеш да ме заштитиш ако успут прозбориш
Како ће бити све добро
И да верујем,
Да одолим притисцима и страховима
Не вреди!
Немој да ме грлиш
Ако немаш снагу да ме држиш
Докле год сам слаба
Не покушавај да премераваш моју крхкост!
Када сам најрањивија
И доживим колапс
Излетећу из пепела као феникс
Па ћу опет сагорети
Ниси ти ту да би ме спасао муке
Ту си да је олакшаш
Само ми нађи праве речи
И да ти у погледу видим
„Само да си ти добро”
А не очајање.

ФИТИЉ

Поздрављам, те, док лишћа губе боју и одлазе на свој починак, до следећег цвркута птица, и њихових крила слободе. Надам ти се, док се људи држе далеко, једни од других.

Не верујем у праштања, док речи вену са недостатком кисеоника. Рана ће се залечити, али остаће ожиљак као историја наша, у списима. Трагај за собом, истражи углове земље док меридијани ти секу пасош.

Време је да спалимо наше наивности и сећања на доброту. Ово је цивилизација без повратка. Радујем ти се, са скривеним погледом иза кулиса. Радозналост је саградила мост ка нама. Дуго очекивани сусрет, сада, међу отуђеним мртвилком.

Шта ће све умрети док не спознам особу у огледалу? Цвеће је положено, туга је ушушкана са вером. Пази се обећања неостварених киклопа, пре него што ти свет нестане испред очију.

А Бог као Бог. Кује оружје и спрема оклопе. Радујем ти се, јер сам открио да треба живети са тобом, а не мрети због метафоре.

Поздрављам те, док зима отима оне које волиш. Не троши глас, не очајавај, мораћеш у тишини свог лудила да ходаш дуго и дозиваш узалуд.

Tanja Ajtić

Kiša pada.
Kapljice u oluku
doskaču u bure.

...

Gledam reku
stapa se sa nebom
nema kraj.

...

Ptice u snegu
ostavljaju tragove.
Prekriva ih vuk.

...

U ogledalu
odris lica moga
stran je.

Crne ptice
grakću i nebo
pocrnelo.

Fotografije
ne zanimaju nikoga
crno-bele.

Podižem
kamen na suncu
gnezdo buba.

Pesma ptica
vesele a gladne
cvrkuću.

NAVIKNUTI

Naviknuti ste na moju tišinu
i ne znate kakve sam huje
kad moj voz nagazi na šinu
daleko se čuje

Naviknuti na moju strpljivost
vi ne znate kako se ljutim
kad bujica preplavi most
kad ne mogu da prešutim

Niko me prepoznati ne može
nestane buke i sve stane
vatra koju teško založe
odjednom bukne i grane

Naviknuti da sam fin
ne znaju baš šta me snađe
kad dođem pred svršen čin
kada potope mi lađe

PONEKAD

Još ponekad kad me misli stegnu,
Sjećanja me drže i jedva me puste,
K'o da opet gledam bivole kad legnu
U blatnjavu baru punu šaše guste.

Još ponekad kad me misli more,
Sjećanja me uzmu i doma me nose,
Tada vidim kako ovnovi se bore
Na kršima kvasnim od jutarnje rose.

Jer ponekad baš bih htio da sam tude,
U svom malom selu ušuškanom gajem,
Pjetlovi ko nekad u zoru da me bude,
Sa jutarnjom pjesmom da ustajem.

Još ponekad kad me misli puste drže,
Ja prevarim tugu i svog se sjetim sela,
Gledam opet kako azgin dorat hrže
I kopitom kopa kamen oko vrela.

Jer tako ponekad čovjek budan sanja,
A ognjište toplo svakom živom fali,
Moje nikad nije ostalo bez granja,
Tamo se još uvijek zorom vatra pali.

Ponekad ću doći, ponekad još samo,
Jer za to „ponekad” čovjek samo živi.
Volio bih tada baš kad budem tamo
Da sa brda čujem kad se junac krivi.

Ponekad ću doći, nekad iznenada,
Jer ja svako veče putujem ka kući,
Volio bih tada da mi snijeg napada,
Pa da mogu saonice od drveta vući.

U RAHATLUKU

Smij se sine i sretan mi budi
i ja ću se smijati sa tobom,
Bog i sudba nek nam sudi,
nasmij mi se i nad grobom.
Mene tude pod kamenom nije
no me bude p'janog od rakije
negdje u Rahatluku.

Voli sine i voljen mi budi
i ja ću ti ljubav dati,
od meraka se ne ludi
al' ljubiti moraš znati.
Ja sam pjesma, nisam tijelo,
ne treba mi nikakvo opijelo,
biću u Rahatluku.

Sjećaj me se i ne brini brige,
ja sam onde gdje su mi i knjige.

Čitaj mi priču o dječaku
koji živi u Rahatluku.

NEKAD ŽIV SAM BIO

Nekad živ sam bio, o ljubavi mašt'o,
ni dužan ni kriv a jeli me crvi
i niko me nije upitao zašto
tako hladan ležim u toj lokvi krvi

Nekad živ sam bio, radov'o se sreći
i tražio kome da poklonim srce
a u moju raku niko neće leći
džabe hladan visim na krajici vrpce

Nekada sam vjerovao i poštivat znao
a tek sada vidim da je sve to lažno
letjeti sam htio a samo sam pao
sa litice strme bacio se snažno

Nekada sam bio čovjek i poštenjak
pa se onda svojih suza napih
sad sam samo luđak - zanešenjak
uronih duboko, onda za zrak vapih

MOJA MAMA

Moja mama se zove Nataša. Često ime i ne tako jedinstveno, ukoliko ne znamo kako ga je dobila. Kad je baka trebala da se porodi, deda i ona su se dogovorili da izvlače iz šešira dva imena - Danica i Nataša. Stari namazanac je na oba papira napisao - Nataša, što je baka tek provalila posle dvadesetak godina. Deda je uglavnom bio van kuće, poslom, te dosta godina se vukao po zatvorima kao politički zatvorenik. Mama je rasla zajedno s ujkom i bakom na rubu egzistencije.

U školi je bila odlikaš, već u ranoj dobi izrazivši interesovanje za umetnost, slikanje, klarinet, vez, šivanje, pletenje. Kad se udala za mog oca imali su mali biznis pravljenja stvari od kože, ponajviše privezaka (i dan danas pamtim miris lepka za kožu, i sećam se prese koja je bila u sobi do crkve, u sobi bez tepiha). Pohađala je likovnu akademiju u Beogradu, sve dok se ja nisam rodio i poremetio joj planove za dalje studije, kao što obično biva u mom maniru, uvek sve gledam da sjebem...

Posle čaletove smrti jedva se oporavila, spavala danima, nalkjukana lekovima, i od tih dana se i leči. Selili smo se par puta, jedan period života sam bio odvojen od nje, rastao uz baku i dedu iz Kotor Varoša, i puno mi je nedostajala. Viđali smo se preko raspusta kada sam dolazio u Bg. Nikad neću oprostiti sebi što sam je se stidio kad sam bio mali i što mi nije bila naročito draga, ne, više sam je se stidio nego što mi nije bila draga. A ona je mene obožavala. I kidala se od posla u knjigovodstvu i jedno vreme po restoranima, da bi mi imali od čega da živimo, dok sam joj ja krišom izvlačio lov za piće i drogu. Dosta su nam pomagali i deda i baka iz Kotor Varoša kao što to i danas rade. Više je se ne stidim. Strah me da se ona mene sad stidi... mama oprost.

Nataša Kršić

Mrtva priroda, gvaš

Mrtva priroda, tempera

ОТАЏБИНА

Ту где сунце лепше сија
И где земља беше крвљу заливена,
Ту је Отаџбина Србија
Где још живе мртва деца њена

Где год да си пошао стани на тренутак
Чујеш ли, Србине, песму што је ветар пева
То још поје хорде војника
Што падоше за њу, због душманског гнева.

Не плачу душмани јер не знају за сузе
Плаче мајка Србија што јој смрт слободу узе

Отаџбина то је, она с нама живи,
Она се са нама радује и плаче
Она је са нама умирала некад
Њу треба да волиш, њој се увек диви

ПОНОСНА СРБИЈА

То што осетиш у грудима својим,
то је Србине понос,
понос, због венаца славе над народом твојим.

Тај понос и веру никоме не дај,
ни за какву пару,
то је кључ од раја на Божијем олтару.

Падали су многи часно,
за Србију крвцу лили,
то су наши прадедови били
имена им говорите гласно.

Поносни Србине, ти Лазаров завет следи
Његошеву мудрост слушај шта год да је по среди,
и никад не губи веру,
јер се Свети Сава моли за нас
и јер је вера Православна за све Србе спас.

MOJOJ BOSNI I HERCEGOVINI

Pendžere si otvorila svoje,
da nas pojiš mirisom behara.
Sa mirisom bistrih šadrvana,
ti se rađaš u svitanju dana.

Kaldrmama prostrta serdžada,
kujundžije belenzuke kuju.
Zaljubljeni izloge gledaju,
u zanosu sreće ašikuju.

U daljini pjevaju sazlije,
otkucaje na žicama broje.
Neimari u prošlost vraćaju,
građevine još ponosno stoje.

Zapjevajmo sevdalinku staru,
„Da sam ptica i da imam krila”.
Zaigrajmo kolo od meraka,
Bosno moja uvijek sretna bila.

Ne dirajte zato Bosnu moju,
niti Bosnu i Hercegovinu.
Ostavit' je moram u amanet,
svojoj kćerki, unuku i sinu.

ПТИЦА

Хеј, ти небески драги своде,
што птицама даде мир, слободе,
подари и мени, на један трен
да прелетим небеске висине
и слетим пред његове очи тмине.

Хеј, ти моје небо плаво
по пространству твом нек летим,
па кад снаге нестане ми,
на рамену да му слетим.

Помислиће да сам птица мала,
на длан ће ме ставит свој.
Дивиће се мојој лепоти
и слушати мој, најтужнији пој.

MAJKA

Bila je na svijetu
najljepša žena
i sad me prati
te ljepote sjena
i svugdje njeno
ime se piše.

K'o zlatno klasje
na vjetru se njiše
kosa joj siva i, baš,
k'o da je živa,
na mom uzglavlju diše.

Nježne ruke pruža
da zagrlj svoju djecu,
devetoro nas,
„pilići moji“
čujem joj glas.
Ljepši je od žubora
planinske česme,
veseliji od svake
ispjevane pjesme,
a od blagog povjetarca
topliji joj dah.

Dušu mi grije
isto k'o prije
dok je život bio
na našoj strani.

Nedostaju ti sretni dani.

Nema je, al' putuje ona
sa mnom po svijetu,
njen miris je
u svakom cvijetu,
u svakoj hrani,
u kahvi dok se
u fildžanu pjenuši.
Jedna je mati,
u svakoj sjeni
čuva me i prati.

PRESTO DVORSKE LUDE

Reci gde sam pogrešila.
Možda se nisam mnogo smešila kao što druge rade.
Dala sam ti i manje nade, jer je zlo.
Ni ja je nemam.
Ti si mi sreća i nesreća u istom trenu.
Moje zlato i blato u kome se valjam.
Znam da ti ne valjam i da mi pored tebe nije mesto.
Sela sam na presto,
a dvorska sam luda od koje nema veće.
Običan luzer neobične sreće.

Reci gde sam nas ubila.
Da li dok sam gubila sebe, ili sad kad tebe gubim!?
Ludim!
Ne znam gde sam pogrešila.
Možda da sam se više smešila.

Ne reci da te bolim.
Izvini, ne umem ništa drugo osim da te volim.
Nasmej se!
Znam da sam smešna.
Tvoja sam, ali nisam prava.
Večno ću biti pogrešna.

ЈЕДРО

Немам ја више снаге тражити правду
Своје сам лађе пустила даље
Нека ми плове туђим морима
Кад овим нису умела боље

И не чекам копна, пристаништа нема
Које сам хтела, то није моје
Нит ме је брига за јата птица
Сад само идем даље од свега

Па кад ми дође, а такво ће бити
Лепше од свег што сам мислила икад
Знам, морам бити далеко негде
Јер нећу због старог, ново једро да кидам

ЕПИТАФ

Не желим више писати писма
У празно одвећ сам доста речи дала
Још једном сада ћу само рећи
Пробала јесам све што сам знала

На глуве престајем трошити стихове своје
Тугама себи да пуним дан,
А ако ишта остаде моје
То је једини, вечити сан

Од сад ћу лепом давати стих
Срећи у зору поклањат дар
Прошло је довољно погрешних свих
Хоћу да волим живота дар

Од пре бих све спалила сада
Нек гори туга врелине плам
Чему је суђено опет нек страда
Леп ли је болу мом епитаф

MAGLE I KOPRENE

Jesen polako
maglu i koprenu tka...
Zamaglilo staklo,
zamaglilo oko,
a sećanje poneko,
kò maglom skriveno,
još se ne da.

Topli dah
na dohvat nam je
za lake, staklene magle...
Poneki osmeh
da suzu osuši...
Sećanje i dalje
koprena skriva... Guši...

Iščezne brzo magla
što stvori se lako.
Ona uporna,
kò koprena
što prijanja uz sećanja,
teško izbrisiva je
jer nastade polako.

SUZA POKAJANJA

Suza teška je pala,
u pravo vreme sebe je dala.
Dok telo umorno u postelji leži,
ona dušu od greha okupa i uteši.

Da lebdi gore bezgrešna i laka,
dušu tvoju, očisti suza svaka.
Reči pokajanja pomakoše usta tvoja,
danim pre toga što bila su bez spokoja.

Olakša telo tvoje,
što dušu tada ispustilo je.
Sklopiše se oči tužne,
boli tela tvog, ugasiše rajske ruže.

ДА ВЕЧЕРАМО БЛИН

Некада давно кад сам млађан био,
у Африци где је тропска врелина,
у хладном срцу, у којем сам се крио,
потпалила је лажну ватру украјинка Галина.

Њена љубав беше мој сан,
прогласих је лепом, достојном чуда.
Ех, како је у њеном присуству кратак дан,
с ништа моје. О, страшног ли суда!

Пламена јој коса, очи плаво море,
мазим и пливам погледом, година брзо мину,
и сада у сну обилазим неке прозоре
тражећи жену, лабудицу Галину.

Она је отпловила уз свог лабуда
својим морем сва у белом, миришљава као крин,
а ја бих због ње кренуо не знам куда,
само да опет заједно вечерамо блин.

ДОК ГОРИМ

Можда би путеви наши
пронашли онај прави,
ако се твоја рука моје маши
да средим кошмар у глави.

Шалиш се, није то од вина,
жар крви удара у лице,
опеци се на њему,
лутко од жене, Милкице!

Па нека будем пијан,
пристајем, то срцу годи,
завежи ми очи, потом,
нека се утопим у твојој води.

Само она може у мени
пожар да угаси,
истиче време, хајде крени!
То већ, ти знала си.

НЕЗНАНАЦ СА ПОРТРЕТА

Заробљеник сам прашњивих прича,
и пожутелих фотографија.
Упорни сам читач мисли незнанца
са портрета у одећи прастарог кроја.
Окована теретом тих прохујалих живота
прихватам да то је судбина моја.
Тавански сам тип, непоправљиви сањар
сакупљач дневника мастилом исписаних
и корица излизаних.
Тумарач по давно несталим путевима,
копач кроз наслаге и слојеве
што их нанесе време.
Ослушкујем старину храста
што укорееен је више векова,
док дивљење и завист ме прожима.
Јер, ја сам само траг у песку.
Ја сам тренутак.
Ја сам незнанац са портрета
далеком потомку, што одгонетаће мисли моје
заробљене на избледелој фотографији.

OSMEH

Trideset i kusur godina sam tu gde sam, život me naučio da se borim i da ne ostavljam stvari onakve kakvim sam ih zatekao. Uvek se potrudi da ostaviš trag i najmanji korak je velika stvar... Upamti i taj najmanji pozitivan momenat će neko primetiti. Nemoj očekivati od svega neku dobit u materijalnom smislu jer, nema većeg dobitka od moralne satisfakcije. Kad vidiš da si nekome ulepšao ostatak dana, kad vidiš da si inspirisao nekog da se bori dalje, da si ga podstakao da razmisli. Ako svoj stav, svoj način razmišljanja uspem da prenesem na barem jednu osobu u toku nedelje, ako je barem nateram na razmišljanje moja misija je uspela. Najviše me razočara stav: „ja kao pojedinac ne mogu ništa"... Možeš, jer pojedinac je taj koji upali šibicu koja na kraju sve spali do temelja. Pitanje je samo da li imaš petlje da tu odgovornost preuzmeš na sebe. Ja sam preuzeo na sebe-jedan iskren osmeh nedeljno i pokrenućemo lavinu.

Za sve moje Pale Anđele,
Niko nema prava da vam lomi krila,
Niko nema prava da vas ubije iz Ljubavi...
One Luv ♥

SVEDOČANSTVO

Svedočim o postojanju: Siniše, Joce, Dragana, Ljube... Sve sam ih sa različitim vremenskim distancama upoznala u Pančevu, gradu koji je u meni svojom pitomošću i neobičnom lepotom zgrada i zelenila, koji su mi kasnije svojom sličnošću približili Zemun, u startu ostavio pečat lepote življenja. Delimično i zbog njih. Deleći vazduh – koliko god zagađen industrijskim isparenjima, poglede, reči, korake... Zajednički minuti, sati, meseci, godine poznanstva ostavili su trag zauvek. Bar u meni. I rado se sećam. Situacija. Ličnosti.

Manje-više ne znam šta je sa njima danas. Gde su? Šta rade? Dokle su stigli? Sa svim? Imaju li još snove? Neke nove koji su se iskristalisali tokom odrastanja, obrazovanja, sazrevanja? Pre svega, jesu li postali dobri ljudi i takvi do dana današnjeg ostali?

Kad se retko nađem u gradu svog detinjstva (ne i rođenja) za koji me veže ogromna količina prijateljstva koja se ne može iz ženskog nežnog srca izbrisati, ne mogu a da se ne setim svojih zima, svojih leta, svog društva, svog stana u tih godina najvišoj zgradi, zeleno ofarbane fasade, prvoj sa liftom i bacanjem smeća u otvore na međuspratovima (sve dok neko nesmotren ili nedovoljno svestan nije izazvao požar pa su nam ih zatvorili i mi morali od tada sa punim kantama da silazimo u podrum da svoje smeće uredno ubacimo u ušorane kontejnere) i verovatno prvoj sa centralnim grejanjem, u samom centru. Preko puta malog parka, tik do stare Vajfertove pivare, uočljiva, sa čuvenim restoranom „Snežana” gde sam ponekad za nas četvoro od kuvarice dobijala direktno u šerpu

vruće porcije gotovih jela i začas su nam tanjiri na šestom spratu bili puni, a mi siti. Neznatan trošak, a efikasno delo za porodicu dvoje zaposlenih i dvoje školske dece.

Slično sam nedaleko, u uvek istom lončetu, po zadatku, od „Popovića” kući donosila ukusan gust šlag. Tada nismo mutili prah iz kesica. Tu smo pili izvanredne limunade iz čaša od debljeg stakla. Obožavala sam njihove kolače, specijalno one raznobojne, skuplje u obliku pingvina, pačića, prasića i drugih životinjica. Bili su neverovatno ukusni i uvek sveži. Omiljeni su mi bili i piramidalni sa čokoladnim prelivom i drugi sa kokosom na kružnoj osnovi od testa. Kao sladokusac, nisam u narudžbinama izostavljala omiljeno žito sa šlagom i porcije izvanrednih baklava. A možda sam tu, baš u tom ambijentu omalениh čistih stolova četvrtastog oblika i stolica sa kružnim netapaciranim sedištima i postala ljubitelj slatkog, jer mama tvrdi da sam ranije samo slaniše jela. Ili je za to zaslužan euro krem? Njegov tvorac. Ko će znati? Tek, bolje poslastičarnicu po asortimanu od „Popovića” ne pamtim. I u poređenju sa inostranim. Nije reklama. Istina je. Lični sud. Kasnije, nikad više, ni u jednu prostoriju sa uslužnom delatnošću nisam tako često ulazila. I sama. Nisam našla adekvatnu zamenu, po kvalitetu usluge. A i počela sam samostalno da spremam. Sa zadovoljstvom i, po reakciji drugih konzumenata, sa uspehom.

Svedočim dalje o bezbrižnoj igri u pesku sa plastičnim modlama u malom parku, o jahanju bambija – moje omiljene bronzane skulpture na uzdignutom kamenom postolju, prirasle srcu kao da joj je, po značaju, mesto u samom Luvru, i pored koje kad istanjene prođem, srce i danas zbog uspomena snažno zatitra, o okupljanjima oko spomen biste Olgi Petrov u velikom parku, igrarijama u Narodnoj bašti u kojoj je moja baka Eva, učiteljica, kad bi bila kod nas u gostima, sklapala poznanstva, sedeći na klupi ispod krošnji raskošnog drveća koje su pravile lep hlad, sa drugim gos-

pođama koje su isto tako izvele svoje unuke da se poigraju i oprobaju svoje sportske veštine na postavljenim metalnim spravama u nedogled, o železničkom parku nadomak mesta stanovanja...

Svedočim o nekom drugom vremenu kada se nije gledalo na sat. Kakav mobilni telefon? Živela sloboda.

Izmestila se železnička stanica, izmestila se i autobuska. Ni velika gradska pijaca nije gde je bila. A tada mi je sve bilo nadomak ruke. Sve blisko, ponajviše plato gde su se smeštali putujući cirkusi šareno veselih kupola na čije večernje predstave su nas roditelji obavezno vodili u želji da se i sami zabave i otmu od svakodnevnih obaveza. Dugo sam čuvala kupljenu fotografiju devojčice u predivnom kostimu, akrobatkinje sa prezimenom Silva. Ime mi je negde u podsvesti. Valjda Valerija.

Bivali su veliki snegovi. Sankali smo se na skromnim drvenim sankama niz obližnju usku ulicu koja je bila dovoljno strma da priušti neviđeno zadovoljstvo, gotovo letačko. Leti smo neumorno vozili rošule, ko je kakve imao, ispred platoa kod Opštine. Biljana i ja. Koliko puta nisam skidala rekvizite i u punoj opremi stepenicama stizala do visine sa koje se pružao divan pogled, sada izgradnjom novih visokih zgrada verovatno sužen.

31.7.2013.

JEDAN ŽIVOT – JEDNA PRIČA

„Pepita”, tepao je često svojoj ćerkici. Niko je drugi nije tako zvao jer nije nadimak mogao biti povezan s njenim imenom. Sam joj je iz milošte kumovao nadimku i imao jedini pravo da ga koristi. Ma koliko bila udaljena, ako čuje, morala je znati da je zove baš on.

I uvek kada se priseća detinjstva, smesti u sećanje i taj naziv. Davno upotrebljavan, kako je odrastala, iščezao je iz upotrebe, ali je ostao trajno memorisan u ružičastoj arhivi mozga. Podsetnik je na lepo doba bezbrižnih dana i noći, kako onih običnih tako i svečanih i prazničnih. Okupljanja je naravno bilo u raznim prilikama. Rodbina se poštovala i volela, pomagala. Deca su upila u pore to zajedništvo po krvi. Naravno, najviše su im značili oni generacijski približnijih godina, ali je među favoritima za zблиžavanje bilo i izuzetaka od pravila.

Samostalnost se sticala u kući i na ulici. Deleći igru sa komšijskom decom i tradiciju sa stanovništvom, nalazili su svoje puteve. Mirisi detinjstva na salčiće, krofne, štrudle s makom i pogačice sa čvarcima odzvanjaju u pameti. Parkovno zelenilo u očima, zadovoljstvo u duši u odnosima. Topla soba i miran san. Muzika koja ušima prija.

Nedelja, specijalni dan. Doterivanje i odlazak u tada jedinu poslastičarnicu u mestu na nezamenljive limunadu i baklave. Dovoljno novca dobijenog i za bioskop.

Tatini službeni putevi donosili su slatku radost u povratku. Bila je to bela i četen alva, uglavnom.

Seća se, često se kikiriki u ljusci pekao na vrhu peći, u zimsko vreme, pa je soba dobijala prijatnu aromu. Šta će iz suve mahune izaći, zdrava ili sasušena bobica, jedva se čekalo da se otkrije. Jelo se uz slast. Redom, i sitniji i krupniji komadi.

Za Novu godinu bi se domaćin kuće rado prerušio u Deda Mraza i uručivao poklone svojim naslednicima. Ideja nije manjkalo.

Sve vreme se dokazivao, napredovao, iz manjeg prelazio u veći grad. Porodica sa njim. Po entuzijazmu ga niko nije mogao pratiti. Imao je energije i volje na pretek. Nije znao da stane. Isticao se. Davao primer ne štedeći se nimalo. Držala ga je ambicija i polet, akcijaška radna disciplina, politička opredeljenost, ljudskost.

Nije mu bilo teško da zorom dovlači ogromne količine sveže hrane s pijace, poseti ribarnicu i vrati se s buketom sezonskog cveća za suprugu.

Vikendom bi organizovao okolna putovanja za celu porodicu. Leti ih vodio na odabrane destinacije. Plaćao za zimovanja deci, organizovane morske smene, eskurzije, mature...

Period inostranstva nije bio kratak.

Išlo je dok je išlo, a onda su počele da se kaleme boljke, najpre srčane. Morali su mu raditi čak tri bajpasa, ugraditi pejsmejker i stent. Operacija prostate i katarakte na oba oka desile su se u međuvremenu. Obitavao je u svojoj kući uz najbolju hranu i negu. Ipak, posle trećeg moždanog udara toliko je bio oslabljenog organizma da mu je bila neophodna dvadesetčetvorosatna stručna nega. Onemoćalom, anemičnom, sa slabom funkcijom bubrega, srca i mozga nije bio kandidat za rehabilitacione centre. Smešten je u licencirani obližnji starački dom visoko ocenjen od strane korisnika. Život mu je okrenuo leđa.

28.4.2021.

BLEDE SLIKE

Impresionirana lepotom
unutrašnjosti kovačičke
evangelističke crkve,
u najdražem društvu,
oslušujem zvuke orgulja
koje pozitivnu energiju
raspršuju do najviših
delova oslikanog plafona
i zadržavaju se u sećanju
dugo,
i kada je fizička udaljenost ogromna.

Prozračnost oplemenjuje
i vraća u davne godine
kada je još mnogo
sada već umrlih rođaka
prisustvovalo svečanim obredima venčanja
članova najbliže familije.
Nužno su izbledele slike
iz nekada brižno negovanog
centralnog varošičkog parka
u čijem je nastajanju
učestvovalo poznato ime, tatino.

13.9.2012.

ПИСМО ИЗ КУТИЈЕ СА ОРМАРА

Отишао си. Више нисмо у истом граду. Иако не знам где си, комшије ме и даље питају за тебе. Кажем им: „Ту је” а онда заћутим. Причају по сокаку да сам, после тебе, постала луда. Мисле привиђаш ми се. Не знају они да ми никад ниси био ближи, да живиш у мом срцу. Кажу, отишао си у Рим, или у Беч, да живаш у Барселони, или, да грлиш и љубиш неку другу у Паризу. Ја се, ипак, надам да си ту, пар железничких станица удаљен од моје куће или, можда, у неком бедном склоништу, ту негде, близу нашег места, негде у нашем парку. Понекад одлучим да заборавим на тебе. Да побегнем од свега, од себе, од људи, од својих мисли и жеља. Али ме свака клупа, сваки осмех, свака суза, сваки корак, сваки уздах подсећа на тебе. Одем, тако некад, до перона са пасошем у руци и нешто новца за карту, помислим наћи ћу те, али увек одустанем. Не због страха да те нећу пронаћи, већ због страха да ћеш опет отићи. Тако остајем ту где јесам, сама са својом тишином и тугом. Остајем са надом да ћу те једног дана негде случајно срести. Изаћи ћу до пекаре, или отићи да купим карту за концерт нашег омиљеног бенда, а ти ћеш нестрпљиво чекати у реду и тапкати ногом у под. Опет ћеш негде журити и опет ћеш некога напустити. Можда ћеш ме окрзнути раменом док излазим из градског превоза, или ћемо можда, случајно, ући у исти такси у кишовитом Лондону. Можда ће ти у том тренутку срце заиграти, а можда ме нећеш ни погледати. Можда ћу те, временом, преболети, а ако се то икада деси и ако нам се путеви у том тренутку укрсте, надам се да те нећу препознати.

PROLJEĆNA NOĆ

Neka ti lastavice sviju gnijezda u kosi,
a leptiri neka polete iz tvojih zjenica.
Neka košmare, umor i tugu nosi
hiljade neumornih lastavica.

Neka se bojama sreće prebojaju tvoji koraci,
neka se svečanim pjesmama isprate sjećanja,
nedozreli, tmurni oblaci.
Ali ostavi ono što je važno, ostavi obećanja,

I obećaj sebi - iskreno i strasno -
da još ima vremena za sve što je na ovom svijetu lijepo,
da bude tako tanano i tako jasno,
da ljubićeš vjerno i slijepo

Stopu svaku zemlje na koju odvedu te snovi,
i da sebi naći ćeš mjesto
čak i kada predajama otvore se puteve novi
- uprkos svemu, obećaj da voljećeš mnogo i često.

КРАЈИШКЕ РУКЕ

Те тежачке руке Крајишника гдје је земља
за нокте запала од копања њива ледара,
од купљења сијена са ливада.
Та тежачка леђа невјесте навикнута на терет од постанка,
на тежачке послове, на кућне одоре.
Кад зајутри и сунце се појави,
кад пијетлови запјевају,
боса по воду одлети, а на леђа бремену упрти.
Лимом воду заграби
и ибрик за каву пристави,
и пећ подпали.
Дрвеном жлицом каву закувала,
у вилцане насула.
Полуоку је из подрума узела
и на сто ставила
да грло укућани саперу,
да црва убију.
Прво пред свекра чашу ставила.
Ђеверовима је ракију насула.
Кад се кава већ испила,
у њиву се кренуло
до сутона се радило.
Млада је јело припремала,
курузу испекла, сланину исјекла,
сира у здјелу ставила

и воде у бокал усула.
У сунце је погледала,
плату у цуло свезала
на своја млада леђа упртила
и тежаке наранила.
У међувремену је дјецу подојила,
стоку намирила,
себе окупала,
косу у плетенице исплела.
Кад сутон полако дође,
вечера се већ на столу пуши
па у тањире лимене,
питу кромпирушу постави.
Уз питу и кисело млијеко
из ћупа усула.
На крају шпорета је у раљки воду ставила,
лимом је заграбила,
свима у шаке усула,
пешкир преко руке пребацила,
а око паса крпу задјела.
Тако сити и чисти на починак оду,
на строжу чисту залегну,
тканим ћилимом се покрију,
а на јастук од перја у сан утону.
Када млада све на починак испрати,
за сутрашњи дан све припреми,
умије свој младо лице,
расплете
и посљедња на одмор оде.

То је живот крајишке жене,
тешки је живот старом направи,
ту кору крува крваво заради,
а земљу испод ноката
никад не да очисти.

ЖЕНА

Кораци меки, крепки, чили...
Гледам је тако док улицом иде
сва крхка, њежна; поглед јој мили
жудно је пратим, то њене очи виде.

Дражесна и витка-на обзорју вила:
дуге, гипке, ноге к'о богињу да носе,
ил' принцезу што је слатки сан проснила...
О, како бих само да јој мрсим косе,

праменове бујне рамена што крију,
очи сјајне, модре, бисерни тен коже
да љубим лудо, сада, испред свију;
уздах ми се оте: о, спаси ме, Боже!

Ал' пожудне очи чари женске виде:
врела бедра, њедра, кукове, рамена;
ни пред свијетом цијелим неће да се стиде
кад у срцу хара божанствена жена...

KAD PRAŠINA ZAFALI

Drumom se već odavno prašina ne diže, jer niko ne dolazi. Deca imaju svoje porodice, te za onu koja ih je strpljivo držala za ruku dok su pravili prve korake, nemaju vremena. Mnogo rade ili se pravdaju čuvanjem po jedno, dvoje svoje dece, zaboravljajući da je njih bilo petoro. Da je petoro ustiju trebalo nahraniti, oprati i opeglati, očešljati i nokte im skratiti, a da je i pored toga ručka uvek bilo, u kući sve na svom mestu, u njivi posao obavljen, živina i stoka nahranjeni, a svekar i svekrva zadovoljeni. I da se pored toga nalazilo vremena za razgovor, utehu ili savet, pokoju kafu i posetu drugima. Zaboravljaju, te ih je džaba i podsećati.

Svako ponudi sobičak u kući i još bude uvređen zašto menja grad za selo. Zaboravljaju da je na tom selu čitav njen život. U tom selu i njen starac počiva. Ko bi mu onda svake nedelje na grob sveću palio i korov čupao? Šta bi on rekao kada bi napustila ognjište koje su toliko dugo zajedno gradili i koje je toliko ustiju nahranilo i tolikim promrzlim stopalima postelju omogućilo. Neka. Deca su deca i treba da žive neke svoje živote. Ne mari za to. Njen život je tu, na tom selu i prestane li, sedne li malo duže da ništa ne radi, nestaće. Ono što joj najteže pada jeste da od, do skora pune kuće i galame, osta samo pusta tišina. Sa zidovima i ramovima sa slikama se ne razgovara. Nema više ni živine, jer bol u kolenima i drhtave ruke to ne dozvoljavaju. Pretrči tuda često neka mačka, čak i pas iz tuđe avlije dođe da se napoji sveže vode, jer zna ko će ga uvek raširenih ruku i osmeha bez većine zuba dočekati. Ne mari, navikne se čovek i na to, ali se nikada, baš nikada ne navikne na onu bol u duši što se drumom prašina ne diže jer niko ne dolazi. Jer se nema vremena. A potom se žali što ga više nije bilo.

МЕСТО ГДЕ СУНЦЕ СИЈА ЈАЧЕ

Знам једно место где сунце сија јаче,
а кишне дане два ми ока у ведре боје,
тамо су ноћи вреле и звезде сјајне,
птице успаванке певају и загрљаје броје.

Када се од наших жеља месец зарумени
уместо ваздуха, љубав удишем,
да зору не пробудим тихо шапућем,
колико сам срећна, додирима напишем.

На том пропланку моја срећа живи,
липе и брезе друштво јој праве.
Кад поветарац кроз гране проструји,
проспе се глас, од земље до неба:
О, како мало, за срећу треба!

- * Папир трпи све, а човек слободу на папиру.
- * Кажу, окренуће нови лист. Преврнуо сам очима.
- * Ништа од меда и млека. Треба нам шећер и вода!
- * Ситуација је тешка. Померићемо памећу.
- * Јунаштво је бранити државу од непријатеља, а чојство од самог себе.
- * Нова нормалност. Лудило!
- * Бес и обест. Народ и власт.
- * Култура нам треба као хлеб. Из буџета јој дајемо мрвице.
- * Добили су награде. Нису ни поцрвенели пред бољима од себе.
- * Усвоје закон. Онда са њим раде шта хоће.
- * Златно доба. Нигде жуте банке.
- * Како тече посао, види се по томе колико нам капље.
- * Од најавне до одјавне шпице поједемо све семенке.
- * Млате празну сламу. Што не ударе на кукољ у житу?
- * Ко даје себе целог, ради за двојицу.
- * Овце су нам биле на броју, док смо рачунали једни на друге.
- * Све је приватизовано. Свака рупа у закону има свог власника.
- * Да умиремо од среће, било би нас највише на свету.
- * Своју децу школују у иностранству, а нашу тамо шаљу да раде.
- * Достигли смо идеал правде. Можемо се жалити коме год хоћемо.
- * Политичар кад се скући пређе из куће у вилу.

DALEKOVODI U OBLIKU SLOVA „M”

Dalekovodi u obliku slova „M”
počinju kao moje prezime i ime,
samo što oni idu u visine i daljine,
a moje ime u jazbine, dubine i praznine.

Dalekovodi u obliku slova „M”
u valovitim, topličkim, poljima mojim,
spajaju svet strujom i žicama svojim,
a ja od jednog do drugog sebe, lutam i stojim,
i ni sam sebe ne uspevam da spojim.

O, veličanstveni dalekovodi u obliku slova „M”,
Očaravaju me skoro isto
kao u ranom detinjstvu mom,
samo što mi je rano detinjstvo,
kao jutarnje sunce iznad Toplice čisto,
a sada je u mojoj duši samo lom i slom.

ЈЕ ЛИ КАСНО ДА СЕ ПРЕДОМИСЛИМ?

Мислила сам да је топлије, али ветар је баш јак. Не могу да гледам.

Зашто људи желе да будем оно што нисам? Зашто више воле маске од правих лица? Зашто им је потребна лажна садашњост? Не могу. И нећу. Не желим да се претварам и живим у илузијама.

Осећам хладноћу Дрине. Мирис јој је јачи и зима ми се увлачи под кожу. Стресла бих се да могу.

Просто не желим живот који је глума. Сви људи око мене су глумци. Глуме срећу, бригу, љубав, страх... а у ствари им је свеједно. Само је битно да буду у центру пажње по цену свега. Како могу тако? Не желим више то да гледам. Праве вредности се не цене, љубав се не поштује, гледа се интерес, а живот пролази. Исто је онда живети такав живот или не живети никако.

Чујем гласове као из неке дубине који дозивају моје име. Ех, машта.... Многи дозивају неку девојку, изгледа да је скочила са нечега.

Узалуд је све. И новац и моћ и слава, све! Узалуд је ако се живот своди на то, а у дубини душе си празан. Неправда преплављује свет. Не могу ја тако, није фер! Али ко сам ја? Само појединац и јединка без икаквог значаја у друштву.

Изгледа да сам плакала јер ми је хладно и мокро по образима. Мирис реке је ушао у косу, леп је, заиста. Некако прија та свежина. Дрина је хлад...

МАМИ

Хеј, погледај ме. Осмехни се. Одмори те нежне руке у чијем нежном загрљају се осећам тако сигурно. Одмори та два кестенаста блага којима ме гледаш са пуно љубави. Та душа, велика попут неба, мирна је лука бродова доброте. Знам да ћеш се расплакати док будеш читала ово, али нема потребе. Ово је истина коју и други могу да потврде.

Иако изгледа као да не разумем, схватам сваку грдњу или прекор. Увек су са разлогом и за моје добро. Знам, знам да умет да будем неумесна и да ми је „језик бржи од памети” и да се брзо наљутим. Хвала што то трпиш и што имаш разумевања за моје „бубице”. Хвала што ме усмераваш на прави пут начином на који само ти можеш и умеш. Свака наша мала свађа ме учи колико је заправо тешко не говорити са мајком и колико значи имати такву особу уз себе. Такве ситуације ми покажу да си у праву и потврђују разлоге због којих си заправо добар родитељ. Не мајка, то може да буде скоро свака жена, него родитељ.

Обриши сузе, волим те!

SJEĆANJA U KROŠNJI KESTENA

Na uglu Gundulićeve i Habelićeve, ulični svirač
prebire po tipkama harmonike.

Nježni i sjetni zvuci provlače se srcima.

Vjetar se igra lišćem kestena.

Tiha koraka, prolazi ulicama davnih predaka.

Zaustavlja se u krošnjama divljega kestena

i uranja u sjećanja...

Jesen.

Bili su kesteni davnih jeseni, stara klupa i staze.

Pamte kesteni šuštanje krinolina,

pamte na klupi pjesnike i sanjare,

zapisane u krošnji uspomene stare.

Bila je nasuprot kestena:

„mala kavana, treperenje sunca, i stol u kutu za dvoje”...

Nježno su se voljeli, slatke riječi šaptali,

u čarobnom kutu, nikome na putu,

zaljubljenih dvoje.

„a vrijeme ide i vrijeme leti, i vrti se u krugu”...

Između starih kestena nova je klupa i nove staze.

Samo su ista sjećanja, isti kesteni

i ove jeseni.

„I prolaze tako ljudi”.....

Netko u šešir stavi novčić ili dva,

za nježne zvuke harmonike uličnog svirača

što bude sjećanja.

СЕЋАЊЕ НА ЉУБАВ

Када ноћ по мени
црну свилу проспе
и опрости се са њом дан,
питама се да ниси негде,
поново срећан.

О, немој негде бити страстан,
ни нежан у освит зоре,
тада само сећања на љубав,
у сну долазе да ме море.

Немој да започињеш опет
игру срца исконску,
вековима стару,
где обоје смо били губитници.

У глави одзвањају речи,
тешке као олово и трепери
звукова тужни мол,
од мора љубави, остао је
само бол...

СЕЋАЊЕ

Знам да се понекад
на улици осврнеш
и запиташ
где сам сада
и да ли је мој поглед
остао заборављен
негде на дну
твојих зеница,
а моји додири
још ти дрхте
под кожом.

Згусну се тада сећања
у џепу сивог капута,
где си моје прсте
одавно изгубио.
Топлина мог тела
остала је зашивена
у мекој постави
од свиле.

Само ветар на улици
ти мој глас и име
са опалим лишћем
под кожу враћа.

НЕ БУДИ МЕ

Не буди у мени
титраје старе,
ни љубав чисту,
годинама свелу,
не вади са дна
старог ормана
сећања свилу белу.

Не заводи ме дахом
времена прошлих
и пролећног лахора у коси,
још топле рукавице
нежности твоје носим.

Не буди Месец сјајни,
што плиму
у мојим венама ствара.
Нежност у гласу
срце ми рани.
Бродови бола
ту још стоје
насукани.

ZABORAVLJAM

Zaboravljam usne, osmeh ti i reči,
i dva oka tvoja što mi tako fale.
Zaboravljam korak i ruke ti male.

Zaboravljam noći kad sam leptir bio,
dok sad nosim breme i stenu na sebi,
O kako sam tada ja spokojan bio.
Zaboravljam da li dugujem to tebi.

Zaboravljam snove što smo davno snili,
otišli su s tobom u magli tog jutra.
Oprosti mi ne znam, šta ću s pesmom ovom,
kada tebe sasvim zaboravim sutra.

ЖЕЉОМ ТВОЈОМ ЖЕЉЕНА

Кроз сан проносим дан, са душом твојом савез склапам подстанар да јој будем. Љубави сан снивај за нас обоје на облаку меком и паперјастом што морем Небеским плови. У сусрет зори и новом јутру са тобом и поред тебе сан се мој буди, са душом твојом дише. Жеље твоје тело осећа и додир лахора на њему. Кишне капи бројим што ми твоја душа шаље и са њима поруке исписује као Морзеова азбука. Са твојом жељом жељена, уснулим оком сањана. Сваки трептај звезде намигне срцу моме. Тама што ти је око успавала њихов сјај угасила није, још Различком међ` житним класјем дамарима жеље љуби око моје. Још потока жубор успаванку срцу моме пева шум Храста и бреза љубавни шапат сна твога. Додир лахора ил` морског таласа на моме телу додир је жеље твоје. Пахуља на усне када ми слети пољубац је твој. Са душом твојом снове сањам, поред твог срца моје срце спава. Само песма лабуда подсети срце моје да утихнуо је живот твој. На Пахуљи мога длана снивај снове наше.

Понекад ноћ ми постељу гужва и несаница са њом. Тада те душа пожели у загрљају свом. Збогом љубави моја само до поновног сусрета.

7529. година

U PRASKOZORJE

U praskozorje,
sadam prvo drvo
u vrtu predosećanja.
Valja dobro udariti
temelje za pokajanje.
Uliva se izvorna kob
svog življa u jezgro.
Uzimam na nišan
plen, i gospodara,
a onda u odmazdu,
jer je strela slomljena.
Negažena jevanđelja
nose ogrezle novce,
a ja ih u nisku
kategorišem.
U praskozorje,
igleni jastuci
toče stradanja
među moje nijanse.

POKORENI RAJ

Kažu, tek kada sazri, vino se pije.
Prorok je u očima konak našao.
Za oklop, na usne pogled je zašao,
od istine žig, da istina nije.

Tačku na kantar – početak i kraj.
Na predvorju zore, tu je moje mesto.
Omađijaj zvezde da padaju često...
Iz prikrajka nebo, pokoreni raj.

CRVENI GERBERI

Nebom se prolama miris rata koji je ostavio neizbrisive tragove na mojoj duši koja se vuče kroz sjećanja. Kada čovjek misli da je najsigurniji najpodložniji je za nove rane koje se otvore čim emocije počnu da govore.

„Ako se ne vratim ne čekaj me” rekao si mi te ratne godine kada su vragovi i crne slutnje bili gdje god se okreneš. „Ne mogu da idem bez tebe” sa suznim očima sam pokušavala da izustim riječi bez reda i rasporeda od boli na samu pomisao da se možda više nikada nećemo vidjeti. „Nikad ne znaš šta se može dogoditi, zato ako dođe do toga idi i ne okreći se, ja ću te naći gdje god da odeš.”

Zagrlio si me nježno i snažno, onako kako samo ti znaš, da umiriš nespokoj koji mi je obuzimao tijelo. Rat se zahuktavao sve više, a mi smo kroz njega prolazili držeći se za ruke. Dok su granate parale nebo ostavljajući ga ranjenog da se zašije kako zna i umije, te noći si mi poklonio buket crvenih gerbera. „Ljubav je jedina istina koja ostaje da živi i kada je ubiju” rekao si mi.

Kroz tamu koja je brzo prekrila mjesto u kome smo oboje rođeni te noći si otišao da braniš naše zvijezde koje su bile svjedok svih onih zajedničkih godina. Poslušala sam te i otišla kada više nije bilo mogućnosti za opstanak. Možda bi bolje bilo da sam ostala, da sam izgubila život zajedno sa tobom pa bi sada tamo negdje gore opet hodali držeći se za ruke.

Sjedim u noćnoj tišini nepoznate sebe i gledam u slike koje su bile jedini sretan trag moga života. To je sve što je ostalo od onog što je moglo biti ali nikada nije došlo na red. I čekam dan kada ćemo se opet sresti da nastavimo tamo gdje su nam rastavili ruke.

SRCE PIŠE STIH

U bujici vremena što naraslo je
u trenutku spokoja i mira
s mirisom potrošene mladosti
miješa se privid i zbilja.
Ljuljačku snova zaljuljati zna
lahor što budi se iz davnog sna.
U mislima bez kraja
stih posta kapljica
nedosanjanih sanja.
U zavežljaju mladosti
srce piše tvoje ime
dahom skriva titraj tih,
nismo oduvijek
nismo zauvijek
sve je ništa ako srce
ne napiše stih.

OSTAVLJENA

Iz sna je ptice prenule
melodijom pjesama ljetnih,
latice cvijeća prosule
u hladu vrtova cvijetnih.

Suzne se oči zrcale u moru
suza za suzom stvorila vrelo,
ostavljena sama dočekuje zoru
znoj se topi klizeć niz čelo.

Goruća želja tinja u njoj
da ljubi je do zadnjeg daha,
dok sjaje mu pogledi sneni
sjajem zvjezdanog praha.

Očiju njegovih pogled je prati,
krik se otme : - Vrati se, vrati!

TE NOĆI

Čuješ li da neko kuca?

Ni ja, tišina je,

Nema šumova, pomera se samo čipkana spavačica zavedena srcem koje želi doći do nje. Ubrzava svoje kretanje, misleći da joj se sve više približava, toliko je uporna da počinje da boli. Srce pomera snaga koju mozak šalje, dok razmišljam o tebi, o stvarima koje se dešavaju između četiri zida lupanje je sve jače, počinjem da se preznojavam, pocepala bih svoju grubu čipkanu spavaću, osećam da me guši, da me steže. Želela bih tebe uz svoje telo, razmišljam i stvaram slike koje ti ne bih smela reći... A onda kada usledi neki težak razgovor, sela bih u ćošak sobe, srce bi ponovo počelo tako snažno lupati, sada bih od besa ponovo pocepala svoju čipkanu spavačicu koja nije kriva što ume srce da zavede, što ume da zavoli a onda zaboli kao da ceo život protiv svoje volje voli. Budim se iz sna, tako mokra, sva znojava, srce mi jako lupa, ali oko moga struka, nalazi se tvoja ruka... Lagano skidam spavačicu, ne želim da me guši i stoji između nas, umesto tišine sada začuh tvoj glas, znala sam da želiš isto, tada poče prljav ples, nekad grubi dodir ne predstavlja bes.

U SENCI LJUBAVI

More reči satkano od osećanja,
puno tuge u ćutanju mom
tamo gde su tvoje oči,
tamo je moj dom.

Kada odeš, tad nastaje mrak
ratovi se oko mene, voditi mogu
a ja ću stajati kao lutka u izlogu,
Jer dalje bez tebe ne mogu.

Vreme prolazi sporo,
pesak iz sata izlazi tiho
a tebe ne može, zameniti niko,
kao da živim u senci ljubavi.

Povratkom tvojim nestaće mrak,
Duša više plakati neće,
kada ljubav ljude spoji
čovjek se samo rastanka boji.

ПОЖАР У РОБНОЈ КУЋИ „INNOVATION” У БРИСЕЛУ

/Дневнички записи/

Горостасни Миле Бајић кога, израелски студенти у Бриселу зову „Бирјон” и ја у Бриселској улици *rue Neuve* загледамо се у врло лепо дизајниран МЕНИ, у сјаковом прозорчићу, изнад улаза у робну кућу. Избор укуских јела је богат, али су јела папрено скупа.

„Боље да идемо у студентски ресторан, тамо је храна укусна, а много јефтинија” предложих Милету.

Није много прошло, небо изнад нас се смрачи, као да се из свемира изнад Брисела зауставила планета. Чуше се узбуђени повици: „Пожар у Иновациону!”

Огромна зграда робне куће је била претворена у високе пећи, у разбукталој циновској ватри, која облизује и гута зидове све до крова, несносна јара базди окол, дим повремено скоро заклони зграду, обрушавају се плафони, одјекују ужаснути крици заробљених ватреном стихијом. Кроз прозоре закорачују, или излазе на симсове очајници, који пред надолазећом ватром немају други избор, него да се баце у амбис.

Одјекују сирене болничких возила, зује камере. На наше запрепашћење са високих спратова залепршаше женске хаљине, као мали падобранчићи, бежећи пред ватреном стихијом жене су врштале из свег гласа. Они који су хтели да сиђу на ниже спратове, су се подавили од воде која се сливала у приземље.

Сазнасмо следећи дан, да је у овоме пожару живот изгубило 325 особа. Међу њима и једна југословенка.

22 мај 1967 године

OSLOBODI ME

O, kako bih volela da letim
Da izujem ove plastične cipele
i noge oslobodim žuljeva od tla
A nekad sam imala krila...
Ne staklena, ne slepljena,
Prava!
I letela...

Oslobodi me!
Šapni da me vidiš i znaš
moj strah
Razvali šapatom ovaj kamen
što pritiska mi grudi
Nek' pukne, neka se raspadne!
Neka iz njega krv poteče...
i neka konačno počne da kuca!

Umorna sam od koraka
Oslobodi me!
Okači mi bar papirna krila i ubedi
da ponovo mogu da letim

Živana Jovanović

TANGO

Ne volim ovakve dane
u kojima se samo kiša pomera

Volim da plešem po kiši
i dlanovima dodirujem nebo
Danas oblaci sviraju tango

Nikada ga nisam savladala do kraja
Uvek se sapletem kod koraka unazad

Moja su stopala u Kongu
U Kongu tango nije ples

Ja želim da plešem!
Po travi, po kiši, po oblacima
Al' danas sviraju tango...

TRENUTAK

I tako...
ponekad, samo ponekad
Pred očima zaigra tvoja slika i
zaustavi se tu negde pod trepavicama
Onda zažmurim,
lagano da je ne pomerim
I ćutim
Živim!
Ponovo živim dok mi se
ne iskradeš
Sklizneš niz obraz do mojih usana
Progutam te kao bol
I nastavim da hodam pod ovim nebom
Do sledećeg susreta

ЈЕДИНА

Прођи прстима по прошлим јутрима
Коракни уназад по прашњавом путу
Пробуди наду, ходај на прстима
Забаци к'о некад косу разасуту

Пронађи у себи она јутра плава
Бисерну од росе видим те у цвећу
У мом сећању још лелуја трава
Пропланцима који миришу на срећу

Ветром те милујем и шапатам лишћа
Танану к'о уздах, к'о одбљесак вала
Глас дрхтави као позајмљен од птица
Сан ми ноћу краде ластавице мала

Путеви ме воде уходаним трагом
Крилима истине да си моја била
Хтио бих бити зрак упијен крадом
Тим дивним очима, огледалом вила.

ГОДИНЕ МЛАДЕ

Зенит живота је одавно испио росу
на мојим младим годинама.

Када се сломије крило албатросу,
слобода му омеђена зидинама.

И свако ново јутро младим годинама траг брише,
а вода што протече не враћа се више.

Године младе као ласте су одлетеле
у нека далека пролећа прошла.

У косу ми беле пахуље слетеле,
о, старости, брзо си дошла.

И неки самотни дани теку у низу,
студену душу греје успомена жар.

Почетак је далеко, а крај сувишу близу,
за годинама младим остаде ми жал.

И залуд у сумраку живота тражим зору
и залуд палим догорелу свећу.

Живота нема у мртвом мору,
мириса нема у увелом цвећу.

Али док дамари туку и крв струји кроз вене,
моје године младе живе кроз успомене.

OGLEDALO SA DVA SRCA

I dan danas se sjećam jednog od divnih ljetnjih dana koji je bio kao stvoren za lenjstvovanje jer se je ljetina skoro pokupila a dani postali dugi i pomalo dosadni. Bio sam tada srednjoškolac, došao iz dalekog grada kako bih pomogao majci i braći da pokupe ljetinu. Toga dana sam pošao onako besciljno, otprilike, kuda me noge budu nosile. Bezbrizan, bez obaveza, onako nabijen nekakve mladalačke snage od naporna poljoprivredna rada, činilo mi se i brdo bih preskočio. Sakupila se nekakva jačina, nabrekli mišići, bistar pogled i oko smjelo.

Zadubljen tako u mislima nabasah na grupu čobana gdje se igraju svojih igara. Ima tu i muških i ženskinja. Među ženskinjom izdvajala se Senada iz druge mahale. Bila je još pomalo pjegava po licu, ali poodrasla i zaokruglila se, zadjevojčila. Nezainteresovan, stao sam sa strane i posmatrao ih kako razdragano igraju klise. Ne primjećujući me i dalje se čula vika i dreka dječurlije tako da su doline odlijegale. Smijao sam se sam sa sobom. U jednom trenutku stiže klisa do mene. Onaj što je trčao za klisom stade i pogleda me. Tada svi zastadoše. Senada razvuče osmjeh i procijedi kroza zube, nalik na nisku bisera:

- Vidi ovoga što uči nekakve velike škole, došo da igra klise sa nama.

Tada se prosu njen smijeh kao prekinuta niska biserja po pločniku. Njenu opasku primi još nekoliko njih. Bio sam miran i samo sam im uputio smješak. Prekinuše igru i sakupiše oko mene. Gledali su me nekako čudno, kao da sam neki neznanac. Pitali su me kako mi je u tom gradu, ima li velikih kuća, automobila, sokaka, momaka, djevojaka. Radoznanost djece bila je očigledna.

Odgovarao sam na postavljena pitanja, milujući one male čobane koji bijahu interesantni, musavi, pocrnjela lica i požutjele kose na vrhovima od prejaka sunca, neumiveni i znojavi od igre i vreline. Tada se javi Senada pitanjem koje me iznenadi:

- Ima l' devojaka, jesu l' lijepe, veljaju l' šta? Jesu l' ljepše od nas ovamo?

Tek tada vidjeh da ona nije dijete, već curica koja više neće čuvati i čobanisati. Ostaviće je kući i početi pripremati za udaju. U njenim očima vidjeh i neki žar koji nije bio svojstven djeci već odraslima, momcima i djevojkama. Sve na njoj je odisalo zdravljem i snagom koja se munjevitom brzinom pojačavala. Znaci njenog ranog zrijevanja vidjeli su se na pocrnjelim, jakim, rukama, stasu i oblinama koje su bile uočljive. Svojom pojavom plijenila je a otvorenost je činila primamljivom. I njena kosa kao i svih čobana bila je požutjela od sunca samo što je bila gusta kao četka i razbarušena padala joj po licu i ramenima. U razgovoru ona pomenu da bi imala veliki merak da nađe jedno ogledalo kako bi se mogla vidjeti i začušljati kosu kako ne bi bila raščupana.

U to i akšam poče da najavljuje rasturanje londže, tjeranje stoke prema pojilu i vraćanje kućama. Čobani odoše svojim poslovima a ja ostadoh sam sa sobom. Senada mi se nije skidala sa pameti. Njena pojava izdvajala se od svih dosadašnjih djevojčica i djevojaka koje sam sretao preko ljetnjeg raspusta.

Dan za danom je prolazio. Već je i Senadina slika počela da blijedi.

Jednog jutra odoh u grad da nešto kupim i da onako prošetam kako bih razbio monotoniju seoske idile. Na pijaci, gledajući izloženu robu, ugledah na jednoj tezgi ogledala. Uzimao sam jedno po jedno zagledajući ih. U jednom trenutku misao me odvede na proplanak gdje su se čobani igrali bezbrižni i veseli. Sjetih se i želje Senadine da ima ogledalo. Okrenuvši jedno ogledalce vidjeh pozadi dva crvena srca probodena strelicom na kojima je pisalo, na prvom srcu: „Srce moje i tvoje”, a na drugom: „u ljubavi stoje”.

Nisam pitao koliko košta, izvadio sam novac i pružio prodavačici, koja mi ličaše na seosku djevojčicu po izgledu i govoru. Ogledalo sam smjestio u džep i to duboko kako mi ne bi ispalo i nestalo. Vratio sam se kući nekako zadovoljan jer se u meni ponovo javilo nešto što je već bilo iščezlo, neki nemir u srcu.

Prošlo je podosta dana. Primaklo se vrijeme da se vraćam u treći razred srednje škole. Nikako da nađem vremena i prošetam do čobana kako bih Senadi dao ogledalo koje sam joj namijenio i ispunio joj želju.

Ipak nađe se vremena.

Bejaše subota ispred mog povratka u školu. Dan oblačan, pun neke omorine, znak da može da bude i nevremena. Kako sam se približavao proplanku gdje su čobani dizali vrevu, to se od Ninaje tako naoblačilo da je nebo bilo crno. Po takvim oblacima sijevale su strašne munje dajući predjelu još strašniji izgled. Šuma i doline primali su i slali potmulu huku. Ko gleda ledi mu se krv u žilama. Čobani zanijeti igrom ne vidje šta se oko njih dešava. Proplanak bez šume i zaklona. Kada stigoh do njih tek tada vidješe šta se oko njih dešava. Manji čobani se preplašiše. Neki počеше da plaću dok im se stariji ljute. Jaki udari groma potresa ju zemlju a nama se potresa tijelo od straha. Nigdje gromovi ne udaraju jače kao na Koštampolju. Svi potrčasmo prema šumi. Na brzinu odlomismo podosta granja i dok su prve kapi kiše padale po nama nekako skrpismo zaklon. U mom krilu sakupih manje čobane dok ostali posjedaše kako se ko snašao. Na kraju gomile tik uz moje rame nađe se Senada. Sva drhti kao i većina čobana, ali ona što od straha a što i od toga jer se silom prilika našla do mene, (tako mi se činilo). Kada navali kiša pomiješana sa gradom još više se zbismo jedni uz druge. Većina ih je bilo lako obučeno pa su drhtali od hladnoće.

- A šta si ti ščeo na ova' kijamet, naučniku? – prošaputa mi Senada na uho dok su brda i doline odjekivale od zastrašujuće grmljavine. Jedva sam razaznao riječi koje mi je uputila.

Pogledah je. I u njenim očima, boje tamna neba, zasija munja. Pogled joj je bio bistar, oštar, uporan i u isto vrijeme požudan. Osjetih jače pripajanje uz mene. I dah njen me ošinu po vratu i desnom obrazu. Ne ostah ravnodušan već kroz mene prođoše munje koje me potresoše. Nekako zavukoh ruku u džep i krišom izvadih ono ogledalo, pružih joj ga a da drugi ne vidje. Ona ga uze, pogleda sa obje strane i, vidjevši dva srca na njemu, šapatom me upita šta piše na njima, jer nije znala da čita. Ja joj protumačih zapisano. U tom trenutku bljesnu munja tako da se ništa nije vidjelo. U istom trenutku njene usne se nađoše na mojim usnama i osjetih snažan poljubac, toliko snažan da ga i danas pamtim. Niko nije vidjeo taj strastveni poljubac jer su svi zažmurili od bljeska i straha. Jedino ona nije marila za strah niti od munje niti od prisutnih. Ispunio sam joj želju a ona mi je poklonila takav poljubac da ga i danas pamtim.

Vrijeme leti jako brzo a sjećanja naviru kao bujica poslije kiše i slivaju se u naša srca sa godinama sve jače i jače.

SJETI SE

Sjeti se barem ponekad
da smo bili
jedna duša, jedno tijelo
da smo živjeli
za trenutke sreće
koja nas je liječila
od teška uzdaha
koji nam se sada otima.
Sjeti se barem ponekad
da smo jedno drugom
poklanjali svaki tren
zajedničke ljubavi
kojom smo napajali dušu
i grijali prohladna tjela.
Sjeti se,
kakvi su poljupci bili
kada bismo se sreli
kada su nam drhtala tjela
a srca tukla poput topota konja.
Sjeti se
da si mi bila jedina nada
jedina ljubav, sreća i želja
svijet koji bih zagrlio
i privio na grudi.
bila si mi sve
a sada šta si mi?

NEKA BUDE LJUBAV

Razdani mi crnim okom
ugrej dušu zagrljajem
pomiluj me rukama
da zablistam punim sjajem.
Da je sreće kad smo sami
da poljupce ne brojimo
nego da se ljubav širi
da se ničeg ne bojimo.

Neka oko dan donese
i u njemu radovanja
pune ruke zagrljaja
da ne bude samovanja.
Neka nam se tela spoje
i neka nam duše dišu
neka snovi do u beskraj
naša tela grle, njišu.

Usreći me, ja ću tebe
darovaću sebe cela
da ti budem hrana duši
odavno si to želela.

ПРОКЛЕТА ЈЕ

Немој на памет да падне ти,
Да зовеш ме када затреbam.
Јер ти стара другарице мораш знати,
Да ни ја свој понос не дам.

Немој случајно да тражиш мене,
И молим те, стварно, иди сада.
Наше је давно прошло време,
Не желим те више никада.

Немој да видим те више,
Због бола, због нанетог зла.
Пусти ову беду слободно да дише,
Преклињем те и искрено молим ја.

Немој сада ни да ми пружаш руку,
Иди и све ће почети да се мења.
У неку срећу претворићу муку,
Не желим ти рећи ни довиђења.

ДА ЛИ СМО ЖИВЕЛИ ЧАСНО

Земљо, буди још увек мирног сна,
И пусти те кукавице нека се диче.
Знамо да пас који лаје не уједа,
И да су њихове све празне приче.

Не брини земљо има нас још,
Који смо ту сада и заувек.
Ми продали се нисмо за ситан грош,
Него смо твојој рани увек тражили лек.

Шта је човек када изгуби себе,
И земљу своју на цедилу остави.
Прихвати зло да побегне од беде,
Уместо да се злу храбро супротстави.

А све нас чека пут, ка паклу или рају,
Тамо се мора, рано или касно.
Тамо ћемо сви сазнати на крају,
Да ли смо живели часно.

Eva Drobna – Gerlici

kišni dan
u mojim srcima slike
iz sunčanih dana

...

suze usamljenosti
trčeći niz njegovo lice
zaključavanje obitelji

...

prošetati parkom
napuštena klupa
mladost u sjećanju

...

put do cilja
kostim jarkih boja
pileća zabava

upršaný deň
v mojom srdci obrázky
zo slnečných dní

...

slzy samoty
stekajúce po tvári
rodinný lockdown

...

prechádzka parkom
opustená lavička
mladosť v spomienke

...

cesta do cieľa
pestrofarebný kostým
slepačia párty

SUSRET

Proleće je dušo, a ti spavaš,
došlo je na kratko, večeras će kiša,
ustani molim te, nemoj da prespavaš,
vidi, izgrejalo sunce, da se vetar stiša.
Da li u tvom svetu greju druga sunca?
Možeš li da mirno spavaš tamo?
Da li vidiš dušo da mi duša puca,
da ja umirem polako ovamo?
Smem li da ti kvarim mir u tvome svetu?
Dosta sam ga dugo suzama kvarila,
sada neka ti bar ptice u letu,
pokažu od suza, svoja mokra krila.
Biću i ja jednog dana u tvom svetu mili,
proći će godine, proći će aprili,
da li ćeš me s ljubavlju dočekati tamo,
ili ćeš me pitati „odakle se znamo”?
Da li tamo dušo zaborav postoji?
Da li se ljubav tamo gasi pa ponovo roji,
ili je sve mirno, zaneseno spava,
dok te ovde tužno prepokriva trava?

SEĆANJA

I opet je decembar u aprilu.
Proleće ne dolazi, izgubilo se ili kasni,
Smrzla se svaka vlat, a zelene, prevarene, umiru.
Pitam se gde su oni sunčani dani, krasni?
Meni je ionako svejedno i da ima i da nema sunca.
Pre više od mesec dana skupio se led oko mog srca.
Meni baš godi ovakvo proleće,
jer mi sunčano ne bi trebalo,
ono bi me još vise žalostilo,
Ne bih znala šta da radim s njim.
Ovako kroz maglu, kišu i dim,
nekako manje vidim
kako se ljudi vesele,
jer moje se ptice sada sele-
na jug. Meni je decembar drug.
On me zaledio, ne treba mi lug,
ni ptica poj. Ni pčela roj. Ja sam sada
statua od leda, sa koje kane po neka kap.
Ne, nisu to suze, da su suze, bio bi slap.

Čiko i Zagor

СЛИКА ЈЕДИНА УСПОМЕНА

Падоше нам кише а ни једне дуге
да радују очи од суза што сјаје,
разболе се срце од надошле туге,
болни вапај душе као вечност траје.
Можда време лечи само неке друге
јер уместо лека мени отров даје!
Да ли душа боли што превише желим?
Мајка каже: „Немој неверника звати!”
Грлим слику и кроз сузе мајци велим:
„Волела си и ти некад моја мати,
дрхтала си крадом својим бићем целим
и оно што немаш желела си дати!”
Док му гледам слику к’о да нисам жива
од зоре је сунце решило да бежи,
притисла ми душу нека магла сива
где је да му кажем шта на срцу лежи?
Зашто само мени све се лоше збива
сваки дан без њега постаје све тежи?
Када давна жеља ка срцу полети
притајеном надом мало се оснажим,
падалица често на длан влажни слети
па у сјајној звезди плаве очи тражим.
О, да ли ћу икад другу љубав хтети
кад с његовом сликом тугу срцу блажим?

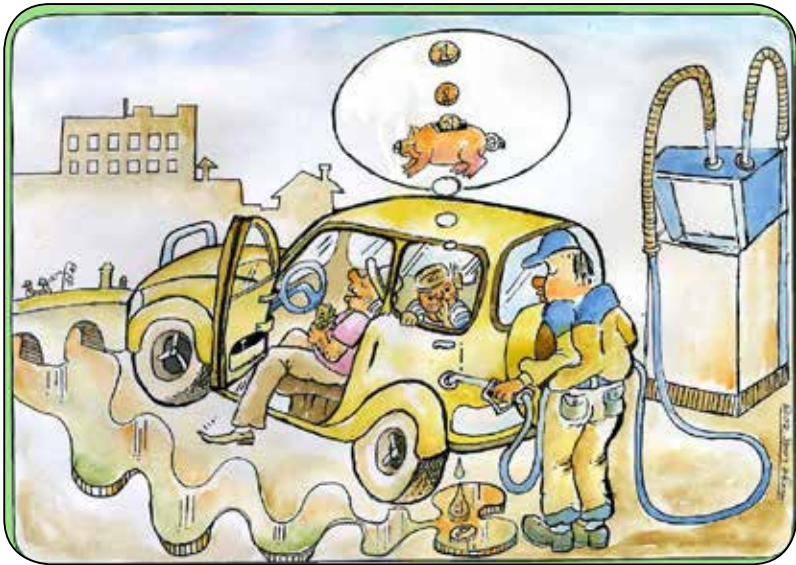
НЕБЕСКИ ТОК

Ноћна смена је наступила треперавим сводом
светлуцајући кроз небеску сламу,
намигујући с удаљених космичких вулкана,
остављајући сјајан траг коме је далеко крај.

Још од детињства отварам тајну света
у стању сталне зачуђености детаљима
и запитаности због појаве горких тонова
при ослушкивању уморне планете.

Напустио бих црну земљу ловећи звезде репатице.
Примећујем и присуствујем истини
да божија палица диригује бескрајом галаксије,
о чему једва склапам мисли желећи откриће.

Разумем људску вољу за високим летењем,
потребу руковања са новим световима
и гледам у небо очекујући срећу
попут додола које призивају кишу.

Где је моја срећа

ГДЕ СЕ МОЖЕ НАУЧИТИ ДОБРО ЛАГАТИ И КРАСТИ

Десило се да је пао један одозго, добро, да не кажем баш као с Марса – али од тамо, негде... И то, где? Право у седиште Друштва за лажи и крађе у нашој земљи. У ствари он је пао тачно у средиште Савеза друштава за лажи и крађе Северне Македоније. И још одмах је казао свој предлог. Вели:

– Хоћу да живим и радим у Северној Македонији, да будем од користи и себи и другима, и то часно, без лажи и крађе, да будем срећан, па и по мало богат.

– Е тога код нас нећеш моћи остварити. И зато ћеш морати изабрати неку другу земљу у којој ћеш живети и радити.

– Зашто?! – са великим изненађењем је питао овај шта је пао одозго.

– Зато што то једноставно није могуће. Не можеш часно живети и радити, па чак и по мало, (а камоли по много), бити богат и срећан. Него ако си већ решио да живиш и радиш код нас, у Северној Македонији, и то пристojно, ухвати се посла, и то оног главног и општеприхваћеног: научи основне принципе лажи и крађе.

– Хмм! – замислио се овај што је пао одозго. – Па где да научим добро лагати и красти, зато што то ја не знам.

– За почетак ми из Савеза ћемо те научити, а за после, мислимо, ако хоћеш да постигнеш велики успех у животу и послу, требаћеш специјализовати специјалне лажи и крађе (народа, државе...), код специјалиста – професионалаца.

– Где?

– Код наших врховних политичара!

USPOMENA

Mnogo me ovih dana boli nešto oko srca,
Budi se neka stara rana,
Uspomena na prozor kuca.

Svakog dana sećam se tog lika,
Očiju plavih, osmeha dragog,
Sa ormara gleda me ta slika.

To lice anđela i pogled milosni,
Sva sreća u životu mi nesta,
U zemlji leže tvoje kosti.

Kaplju suze, a duša mi jeca,
Ništa od tebe mi ne ostade,
Samo uspomena da se sećam.

ČUDO NEVIĐENO

Moja pokojna baba smrknutog lica i britkog jezika bila je veliki komedijaš. Jednom je naše zajedničko pazarenje u seoskoj prodavnici začinila svojim ludorijama. Sećam se da sam beskrajno uživala u njenom društvu i bila toliko ponosna na to što smo nas dve od iste fele.

„Lele, ala su napunili prodavnicu. A, i raspored je drugačiji. Čoveku treba vodič kroz nju. Derle, dodaj mi tu korpu. E, tako. Čekaj, čekaj... Gde si? Gde si? Aha, evo je. Iju! Kafa poskupela. Pa, zar opet? E, vala, ima da je smanjim. Oću, oću. Pa ne raste se od nje. Ništa, ne moram dvesta, uzeću sto grama. E, tako. Dooooo-bro, idemo dalje. Šta li je ovo? Ne umem da pročitam. Ma, jok. Nema šanse. Mora da je neko stranjsko govno. Ništa, neka hvala. Ja ću naša. Idemo dalje. Kvasac, kvasac, kvasac... Aha, evo ga. Gle! Samo jedan. Ma da. Koji će nam pištolj, kad imamo mango? Pogle, pogle ovo čudo. Kako li se jede? Da l' odmah, il' se prvo ljušti? Ček da pomirišem. Pa da, tako sam i mislila. Ništa ne osećam. Mora da je ušmagnuo. Eee, moj mango. Nije tebi lako. U stranjskoj si zemlji, oronuo i sam. Doduše, nisi baš skroz sam, i ja sam tu. Pa, da... Znaš šta, mango? Da ja tebe kupim? A? Šta kažeš? Oćeš. E, baš se radujem. Dođi baki. E, tako. Iju! Ispade mi. Druže, kud si odleteo? Aha, tu si. Dođi, dođi, maleni. Nemoj da se plašiš. Pa, ne ujedam ja. Ha, ha, ha!”

ИЗГУБЉЕНО У СНОВИМА

Превише је тога стало између нас,
све си тиши, више не чујем твој глас.
Тако изгубљена у данима и месецима,
сваки пут се изгубим и у твојим очима.
Чудне су оне боје, душо душе моје.
Мили мој, зар је све изгубљено?
Изгубљено у прошлости, јави, сну?
Да ли си још увек ту?
Дај неки знак, али нека буде јак,
да ни на тренутак не посумњам,
да ћеш да одлуташ у неке нове дане.
Хајде, дођи као онда у фебруару,
да све из почетка кренемо,
можда, ипак срећу сретнемо.

НЕМИР

Вриштим, боли, боли!
Сузе више нису довољне,
немам више мира,
долазиш ми у сан,
улазиш у забрањене одаје.

Сањам те,
раздирем себе саму.
Не могу да заборавим,
ништа ново да се деси,
да прекине ову драму.

Хоће душа да искочи,
срцу већ пева опело,
изгубила правац,
компас у квару,
ништа твоје није избледело.

РЕКА

Живот је као река. Тече својим током, успут купи шта му треба и избацује оно што му не треба. Онда, као једна река у другу, у наш живот уђе неко. Неко са ким настављамо да идемо својим путем. Неко са ким делимо све. И лепо и ружно. Неко без кога наш живот не би имао смисла. Као што река није иста без својих притока, тако није ни човек исти без драгих особа.

DUVARI I ZIDOVI

I ranije su postojali zidovi...ali su postojali i duvari. Duvari su bili zidovi naših kuća koji su nas, kao ptičja gnezda ušuškavali i čuvali od svega što nas je u spoljašnjem svetu vrebalo. Među duvarima širili su se mirisi ljubavi pomešani sa mirisima sarmi, pasulja i suve slanine. U polumraku soba, nevidljivi, lebdeli su naši snovi. Ranije, kad nije bilo nehigijenski spavati u istom krevetu, spavali smo uz majke i bake, kada smo poodrasli spavali smo stisnuti jedni uz druge, mešali smo svoja maštanja i snove - *Ja ću večeras da spavam uz duvar, sutra ćeš ti...*Duvari su čuvali naše snove da ih ne odnesu spoljašnji vetrovi. Sada imamo zidove, duvari su, kao i sve drugo što je zastarelo, zaboravljeni. Zidovi nas dele i kada smo u istom stanu. Na mom zidu su moje slike, na mojim policama moje knjige. U mom krevetu sam ja, moji snovi su samo moji i ne mešaju se sa drugim snovima. Kako bi bilo lepo zagrliti drage osobe, pomešati dlanove, pa stisnuti uz duvare mešati snove toliko dugo da se više ne zna koji je san bio čiji na početku.

OBRED

U četvrtak, prve bračne noći
Mimo svih običaja
Muž ženi opra noge u hladnoj vodi

Kao Hrist svojim apostolima
Kao sve žene pravoslavlja
Vijekovima unazad svojim svekrovima.

Vodom milujući joj gola stopala
Muž ženi odu progovara
Slova samo za njene uši krojena:
„Služiću te do kraja vremena”

Ni danas niko ne zna
Zašto mlada i zimi bosa hoda.

MIRIS

Sjedim na kavi.
Ošamućen njezinim mirisom, mislim na tebe.
Stolac do njega je prazan, to je za vas.
Ta jaka kava i okus su primamljivi,
tako prodorno i tako opojno,
nježan i osvajački,
kakvi su svi mirisi okolo
potiskuje.
Kao što znate, osim nje, znate i vi.
Poput vaših nježnih preludija.
Poput vaše interakcije s tipkama.
Svi mirišu isto,
snažno i ljubazno.
Igraju i uživaju istovremeno.
Za moje srce
prodiru u osjetila.
Odjednom ih udahnem
s primamljivom nadom,
da ćete mi se pridružiti za koji trenutak.

VÔŇA

Sedím pri káve.
Jej vôňou omámená myslím na teba.
Vedľa stolička prázdna, tá je pre teba.
Tá káva silná a chuť lákavá,
tak prenikavá a tak omamná,
nežná aj dobyvačná,
čo všetky vône naokolo
potlačí.
Tak ako to vieš okrem nej aj ty.
Ako tvoje nežné prelúdie.
Ako súhra tvoja s klávesmi.
Voňajú všetky rovnako,
mocne a láskavo.
Hrejú a tešia zároveň.
Do srdca môjho,
do zmyslov preniknú.
Náhle ich vdychujem
s nádejou vábivou,
že už o chvíľu si ku mne prisadneš.

KORAČANJE KROZ USPOMENE

Koračanje nezaboravnim predjelima naših uspomena
izazove u nama ponekad neponovljive osjećaje
i izmami iskreni osmijeh ili pak toplu prigušenu suzu.
Trenuci urezani u sjećanje negdje duboko u nama
stare slike pokazuju i zvukove blage upijaju.
Najprijatnija iznenađenja kojima su nas radovali davno
naši najdraži dok djeca smo nevina samo bili.
Mirisi novokupljenih albuma sa samoljepljivim sličicama
i Zagorovi stripovi Zlatne serije i Lunovog Magnus Stripa
ili šarene salvete moje sestre i njen lastiš i crvene cipelice,
moje svjetlucave razglednice, često puta nemarno rezane
koje sam revnosno sakupljao i radovao im se bezgranično.
Znali smo kapčice sakupljati, skidajući ih sa korištenih flaša
i oblucima kamenim što smo ih ravnali,
pretvarajući ih u naš novac.
Spomenari sa imenima prvih
i nezaboravnih ljubavi cijelog razreda,
u album složene značke, mnogih fabrika,
lika druga Tita i PEZ figurica
uspomene život naš slažu,
svakodnevno formiraju ljudsku ličnost
i usmjeravaju nas nesvjesno prema neizvjesnoj budućnosti.
Skrnavljenjem uspomena kida se nit koja nas veže sa prošlošću
i iz srca nam čupajući nevidljive
i plemenite nakane odraslih ljudi.

- * Super si ti, ali izvini. Stvarno ne bih sebe da menjam zbog tebe.
- * Ne voli me svako, za razliku od tebe. Isto tako sam ja-ja sa svakim, dok se ti umiljavaš.
- * Da u ljubavi ima „Kako ti meni, tako i ja tebi”, a ne samo kad se inatimo – možda bi sad i bili nešto.
- * Da ume želja da traje, trajali bi i mi.
- * Nije ratovao samo onaj koji nema rođenog brata ili sestru.
- * Ko bi drugi nego žena izmislio: Molim za „malo” pažnje...
- * Tvoja prava ljubav postoji i srešćeš je. Ako mi ne veruješ, gledaj film.
- * U životu ne kapiram jedno: Kako jedno može bez drugo?
- * Ako žena iz dijaloga pređe u monolog, ostaje ti jedino ćutolog.
- * Prema odredbi člana 10. stav 1. tačka 1). Zabranjuje se korišćenje vage zbog moguće frapacije državljanke Republike Srbije.
- * Gledate li isti film koji ima lošu priču 2 puta? Pa šta ćete onda kod bivših?
- * Ako slika govori više od 1000 reči, a žena još dodatno priča 200 na sat – koliko informacija obrađuje muški mozak koji sve to nemo gleda i sluša?
- * Muško-ženska prijateljstva postoje gde ne postoji hemija.
- * Koliko psihijataru u društvu, a i dalje sve ludaci...
- * Bivša mi je dobrovoljni uzimalac krvi.
- * Uživanje mi je glavna obaveza, pa nju moram prvu da skinem sa dnevnog reda, a ostalo šta stignem.
- * Ne tražite savršenstvo u drugima, toga nemate ni u svom ogledalu.
- * Ne možeš naučiti kako sa ženama. Možeš samo da se prilagođavaš njihovim promenama.

- * Jeftini ljudi su akcije po marketima. Grabe ih svi, a skuplji i kvalitetniji dođu samo do onih koji ne trče za popustom.
- * Ljudi se stalno menjaju. I to što su sad dobri prema vama, i to će da promene.
- * Ko ti šta može dok se ne zaljubiš.
- * – Nešto o sebi u jednoj rečenici?
– Ne mogu da se uspavam, pa ne mogu da se naspavam.
- * Žena kad se zainati, pa da ima samo neograničen pištolj na vodu, a ti zavezan za dno u praznom olimpijskom bazenu - prskala bi te dok te ne udavi.
- * Šta ovi ničiji imaju protiv ovih nečijih?
- * Nemoj meni o meni, nemaš pojma.
- * Zašto se prevara zove prevara? Pa pre vara nego raskida.
- * Ljudi rade sve što mogu i to nije čudno. Čudno je zapravo što ste dopustili da neke stvari mogu raditi vama.
- * Ako se svako sviđa sebi kakav je, a niko nikom ne odgovara, shvatate li u kolikom smo tripu?
- * Ne pljujte bivše! Naučili su vas da takve izbegavate za sva vremena.
- * Upoznavanje sa roditeljima je upoznavanje tebe i tvojih blamova iz detinjstva.
- * Koliko si se ugojila, sad da dođe neko da te siluje, sramota bi te bilo.
- * Koliko „zauvek” traje zavisi od onog ko vam je rekao.
- * Ti feat. Ja

Pod strehom zebu,
u gole grane zure
čovjek i vrabac

...

U pozno jutro
starac posmatra maglu
-kroz kosti jeza

...

U šupljem stablu
promrzao vrabac drhti.
Nad glavom sjenka

...

Kliktaj galeba
kida tišinu jutra.
Ribar je spreman

КУСУР У ЦЕПУ

Налетах на свашта у животу. Сваким новим сударом са том бесконачношћу могућности у судбини једног човека, негде на или у мени, дешавала се промена, темељна и значајна - само, како то већ бива, неприметна мени самом. Светови су се рушили и изнова подизали преко ноћи, спаљених мостова било је на стотине, а понекада нисам имао куда сем у прошлост. Рингишпил лица и туђих судбина сваког часа бацао је прашину на моју стазу коју сам настојао да одржим чистом још од првих, оних незапамћених, корака. Сенке крај пута на неким су местима толико порасле да су блокирале и магиле скретања на раскрсницама - ноћи су трајале данима. Понекада, када је преда мном била чистина, ја сам видео планине и обратно. Правила никада није ни било. Једино што сам истински знао и константно понављао тихо себи у браду било је - судбина не пита, напред се мора. Када сам већ стигао до тог мора што пресеца стазу, погледао сам ка небу и схватио њихову заједничку непрегледност и своју пролазност у њима. Тада сам скочио. Пена је била једино за шта сам се могао ухватити са времена на време. У тим паузама, тим прелепим тренуцима, наступала је љубав и једна жена коју сам ја, човек који јесам и какав јесам, волео као човека који она јесте и какав јесте.

Након свега, ту сам и даље. Некако. Сув, чист, са по бором на челу за сваку деценију и нешто кусура у цепу. И сећам се свега.

FONTANA USPOMENA

Svako jutro tmurno svane: nedostaje mi jedan glas;
kada prođem kraj fontane, tražim sjene, tražim nas.
Tragovi se naši gube u toj, nekad, skladnoj slici;
kraj fontane sad se ljube, noću, neki novi klinци.

Sve je prošlo s prvim mrazom, k'o da se i nismo sreli.
Sâm koračam bijelom stazom, i Mostar se opet bijeli.
Pred očima ista slika: dvoje mladih, dvije sjene...
– Tko to rukom umjetnika opet slika tebe, mene?

Tko taj sklad na platnu riše pa mi nudi lažni spas?
Znatiželja um mi siše: tko to opet slika nas?
I ta slika k'o da zbori, dok praznina vječna traje:
– Prolazniče, odgovori, koliko ti nedostaje?

Ђорђе Јаковљевић

ЧЕКАЊЕ

Да знам да опишем овај чвор
У трбуху наше љубави мртве
Написао бих песму или спор
Но чекам да прође, као и све жртве.

- * Kad god hoću da ostvarim svoje snove, uvek pored mene neko hrče!
- * Kompas je pokvaren, kome sad da okrenemo leđa?
- * U beskonačnoj trci za znanjem, neznalice nude prazne glave.
- * Oni koji ne vide dalje od nosa, vade se na kratkovidost.
- * Uperivši reflektor u mene, inspektor reče: „Ptičica”!
- * Kad optimista trlja ruke, pesimista se sprema za batine.
- * Promašili ste život? Slobodno pucajte još jedan put.
- * Ako je klovn u vašem srcu, ne pravite cirkus od života!
- * Kada mu je dobra vila ispunila želje, vratila se sva raščupana u bajku.
- * Naša nada je otišla na medeni mesec. Udala se za bolje sutra.
- * Sine, ovo je Srbija - reče joj malom noju i zabiše glave u pesak.

Lara Maticki

DRUMOVI

Drumovi, drumovi...
Pusti ostali!
Najveću ljubav
Od mene ste odveli.

Kako ste lepi,
kišom oprani,
suncem obasjani;
puni životne radosti.

Život na vama protiče,
nekada brže nego reka...
Nekome date, nekome uzmete;
Niko ne zna šta ga čeka.

Moja ljubav osta čežnja...
Odvedoste ga drugom životu.
Provodim dane i noći
gledajući u vas...
Sama živim svoju golgotu.

IMPRESIJA

Nebo, bez oblačka, plavo;
topli sunčevi zraci
probijaju se kroz krošnje,
treperi blistavim zelenilom novo lišće.
Kroz busene trave
proviruju prvi cvetići.
Čuju se insekti i pčele,
cvrkut ptica se ori,
rascvetale voćke se bele.

Stojim zatečena tom lepotom...
Najlepše slike priroda stvara,
ne može pogled sve da obuhvati;
duša u meni pišti...
Gde da krenem, a da
korak moj tu lepotu ne uništi.

USPOMENA

Osećam se kao usamljeno stablo,
bez snage da prkosim svemu.
Snovi su otplovili sa rekom suza,
ostavio si me bez reči i nade,
da me šibaju vetrovi, tuku gromovi...
Zar je sve bila velika laž,
zar tu nije bilo ljubavi?

Kako je nežan tvoj zagrljaj bio,
dubok tvoj glas je bio melem.
Od tvojih poljubaca strasnih
još mi usne gore.
Odavno te nema...
Sama čekam zore.

Novo proleće donosi mnoge radosti,
ali duša je moja nema,
jer shvatih da sve obmana beše,
shvatih da te više neću videti,
tvoja ljubav je samo uspomena.

SAMO JEDNA STARA USPOMENA

Ponekad se javi a meni kapne suza
Prođe neko vrijeme bez glasa
Zaboravim, ne mislim a zatreperi mi duša.
Kao da i dalje traje...
Naše ruke, naša tijela, njegov dah, moje misli
Da je on taj da sam ja ta,
I vrijeme bi stalo kada bi prošao taj tornado od nas.
Kapne mi suza, trzne mi se tijelo.
Plakala bi a sama sebi ne vjerujem.
Da li me vrijeme liječi ili mi je teže?
Da li je to stigma ili prava ljubav,
možda opsesija, ja to više ne znam.
Da su naši svjetovi napravili takav lom
Neće niko znati osim nas.

Ti mi nisi ljubav, ti si moja transcendencija
Moj nepovrat, ona druga strana
U pravom momentu zauvijek izgubljena,
a bili bismo nama sve.

PROŠLO JE

Poljubi me kratko i idi.
Proći će godine i nećemo biti isti
Samo ćemo se sjećati, nadam se po dobrom.

Prenuti će nas u kasno podne povjetarac
Kao onog dana kad smo se prvi put vidjeli.
I kažem ti nećemo biti isti,
Biti ćemo ponovo mladi kao tada
I biti će ponovo tu onaj grad, ona mjesta i ona soba
Kada smo se voljeli kao niko nikada.
Kad smo jedno drugom bili ideal postojanja
Ništa prije toga, ništa posle toga, a otišli smo.
Bez borbe, pretiho za moj ukus.

Srđan Petrović

- * Mašta i jeste da se u njoj pretera, da iz nje poneseš ono što i u realnosti može da opstane, pa tako i sam lakše opstaneš.
- * Zamisli sada da te svi vole, ceo svet. Ne brini. Nemoguće je, ali zamisli... Po malo je i strašno, zar ne? Poželeo bi da se sakriješ negde od svih, i mislio samo na one koje ti voliš. Vidiš, reče mu glas iz glave, na kraju dana bitno je samo to što si ti voleo. A kad voliš, tada, kao da je ceo svet tvoj.
- * Nije lako uskladiti razum i srce. Teško je kao i sresti oči koje govore isto što i usne.
- * Nema tog lošeg vremena koje može da te natera da ne izađeš napolje koliko može želja da nikog ne sretneš.
- * Najteže se preboli ono što si umislio.
- * Ne krivi nikad sebe što drugi nisu umeli sa tobom.
- * Parče pice je trouglasto, cela pica - okrugla, kutija od pice je četvrtasta. Smisao? Ako puno razmišljate o smislu, ohladiće vam se pica!
- * Nije krivo čudo što se ne dešava, već ti što mu ne pomažeš.
- * Pravi greške dok ti se jedna ne zalepi za srce, posle toga će ti sve izgledati pogrešno.
- * Sve su iste samo kada voliš jednu.
- * „Volim te” se šapuće tiho, a govori delima. Što veća potreba da se izgovori naglas, to je manje izjava ljubavi, a sve više krik želje da se premosti udaljenost koja se između dvoje ljudi stvara.
- * Ne varam te i ako nismo zajedno.

ЛАТИНИЧНО Р КОД БОСЕ

Пре много, много година, у једном малом, малом селу родило се једно слово. Латинично Р. Мама је руку повела у једну зграду, на један разговор и једну кафу. Код тета Босе. Уз степенице, на спрат. На тета Босином столу био је папир. Празан, заводљив. Рука је полетела право у тај загрљај белине, али јој се нису допали први кораци по белом пределу. Руци је у помоћ притекла друга рука, показавши како да корача сигурно, не саплићући се. Рука се још мало тетурала, а онда коначно проходила! Из тих првих корака родило се латинично Р. Корачала је рука право, па направила полукруг лагано у десно и вратила се уназад, а онда, нашавши изненада један путањ југоисточно, пошла занесено њиме. Корачала је рука, сва у заносу и корачала би ко зна докле још тако да мама није повела руку кући. Низ степенице, са спрата. Бели папир, који више није био бео, већ натопљен крвљу једног рођења, остао је на столу, крај испијене кафе. Црнило из шоље пренесено је на папир. Шоља се сада белела, а папир био сав у флекама. Флекама једног рођења. Док тета Боса није опрала шољице.

Само је једно слово рођено из корака моје руке. И то је било латинично Р код Босе. У оној згради, која и сада постоји у оном малом, малом селу, као пре много, много година. Оно што више не постоји јесте онај папир и оне шољице. Тета Боса сигурно кува и испија кафе и сада, дајући прилику можда некој другој руци да магијом првих корака преноси таму са једног места на друго, присуствујући рађањима. Сигурно то тета Боса чини, али ко зна где. Сигурно у некој приземној кући, у неком великом граду. Била је то обична кафа и оби-

чан разговор, али нису ни слутили да је слово које се тада родило обележило мој живот и све моје будуће кораке. То једно слово. Латинично Р код Босе. У оном малом, малом селу, уз степенице, па на спрат...

СЛОБОДА

Наша је отаџбина
најлепша бајка,
топла и нежна
као права мајка.

Безбрижни смо к`о лептирићи
и свако може да погоди
да живимо у миру
и растемо у слободи.

Као престолу детињства,
у царству слободе,
путеви напретка
нек` нас увек воде.

ПАМТИМ

Била сам срећна тај дан, чекали смо принову. Моја мачка Мица се цео дан врзмала око нас, гледала у небо и нервозно мјаукала, као да је знала... Била сам срећна таг дана... Мама је рекла да ће се Мица ускоро омацити и ја сам озбиљно схватила улогу „бабице”, те сам цео дан спремала све за мачиће и после тога мирно заспала, а онда... СИРЕНА... Мама ме зове и панично упада у собу, тата за њом, умотавају ме у ћебе, тата ме узима и смирује маму која се брине за брата јер није ту, али не плаче да ме не би узнемирила. Силазимо у подрум, довели су и брата... Почиње све да се љуља, тресу се прозори, нестаје струја, мама грли брата и мене и гледа у тату код кога се Мица сакрила... СИРЕНА, прошла опасност...

ПАМТИМ СВЕ...

ПАМТИМ плочу са које смо гледали „ватромет”. Знала сам да ме лажу, да то није „посебан ватромет”, знали су и они да их лажем да се не плашим.

ПАМТИМ летеће папириће које нисам смела да дирам, јер су ми рекли да су опасни.

ПАМТИМ драму и уплакану комшиницу која се породила и која је изгубила млеко од стреса.

ПАМТИМ наш шпорет на дрва који смо снели у подрум и СЛОГУ људи, делили смо заједно парче хлеба.

ПАМТИМ када се Мица омацила, тај дан није пала ниједна бомба.

ПАМТИМ војнике Шиљу, Младена и Зољу, који су били код мене у школи преко пута куће. Они су се играли са мном

и давали ми рум чоколадице. Мајка им је односила ручак и давала телефон да се јаве породици.

ПАМТИМ врисак за убијенима.

ПАМТИМ терене.

ПАМТИМ да тата није могао увек да буде ту и да је мама кришом плакала док не дође.

ПАМТИМ како сам трчала да побегнем од нашег авиона, јер сам мислила да ће да ме убије...

ПАМТИМ ВАМ СВЕ!!! Шестогодишња девојчица је била свесна свега, дуго после тога је сањала да није прошло...

HVALA TI ŠTO SI ME VOLELA

Hvala ti što si me volela
rekao sam hvala, a dobro znaš da nisam fin
i dabogda me nikad ne prebolela
uspomeno mala, moj beli jasmin

hvala ti što si bila iskrena
i otišla sama pre pravoga kraja
ostavi me uplakanog
ti lepa vilo, ti prelepa sireno
ostavi me samog
da mozgam u tami: a šta tu ne valja?

a dobro si znala da sam glup
i da ne mogu da shvatim nepravdu
ti otišla, meni osta samo trup
da, eto živim, da sa životom zamećem kavgu
hvala ti još jednom za sve to
za šta ne treba reći hvala
pa kad poželiš pokušaj me naći
lutaću svetom
uspomeno bolna, uspomeno mala

Za uspomenu kada smo bili vredni greha

Dragan Mitić

Zalazak sunca
I težak, tamni oblak
Neka sećanja

...

Pričljivo telo
Ti sama na obali
Osmeh kamere

...

Kako je lep svet
Probudio se meni
Opet i opet

...

Sunce jutarnje
Ti i topla postelja
Sve je daleko

Стварно сам
под белом брезом
са развијеном гранчицом
у хати ушушканих бродова
кад мириси порасту
јула многоцветни
са бокалом росе

на вјетру који чисти
у наручју бога Еола
соната за харфу
таласа позлаћени пејзаж

Улетим у успомене
у мом оку говор твојих слика
камен мира
и сећање на прашњаве дрварнице

Edita Striežencová

pod bielou briezku
s rozviatou halúzkou
v hati prítulných lodých
keď rastú vône
v júlovej mnohokvetosti
so džbáňkom rosy

v čistučkem vánku
v náručí boha Eola
sonáta pre harfu
rozvlní pozlátenú krajinu

vkĺznem do spomienok
v mojom oku reč tvojich obrazov
pokoj kameňa
i pamäť práchnivých drevostien

MORE

Oči su mi suve a usne bez glasa
Mora se nalaze na grudima mojim,
Dok oluje vrište svakog plavog časa
Sve se teže diše, sve se više bojim.

Noge su mi bose, duša mi je naga
Staza puna stakla litici me vodi,
Topim se sa tamom, bez ikakvog traga
Glas mi tiho reče: „dodi bliže, hodi”.

Snovi su mi prazni, srce puno leda
Bez traga toplote, sumorno i ravno,
Sećanje na sunce, memorija bleđa
Prisustvo samoće tu je već odavno.

Ruke su mi slabe, koža suvi cvet je
A lice je proleće ostalo u snu,
Predala se nada, okrutni li svete
Počivaš li mirno na sjajnom, morskom dnu?

БЕЗ ТЕБЕ

Чаробно жубори мисао о теби.
Срећа у жудњи у мени постоји.
Вечерње сунце, мир, патња и све би
у летњој румени пољубац још који.

Доживљена наслада, необично жива
чудним осећањем заглушила уши.
Ружичаста љубав још занос дозива
док се мирис кафе из шољице пуши.

Пристајем да умрем, само још једном
с тобом да проведем жарку ноћ и дан.
Без тебе, ничег у животу бедном.
Сваки део срца је свенут - искидан.

Празна соба ћути уз калдрму врелу.
Лаки поветарац завесе надима.
Израз неизвестности стоји ми на челу.
Привиђа ми се корак на вратима.

Потекле су сузе жељом окружене.
Разумом потајну патњу испитујем.
Ко у сунчаници горе моје зене
и празан загрљај под небеским рујем.

Мукли откуцај часовника тресе
ваздух у сутону, чак и светло пружа.
Твој мирис шире са чаршафа ресе
и на столу букет осушених ружа....

POSJETA

Na vratima zazvoni, neko leg`o na zvono.

- Ko li je sad?

- Ja ću, - kaže muž.

- Nemoj ti, ja ću.

- Ma svejedno, - pogurasmo se pred vratima. Zvonjava ne prestaje. Povirih na oko od vrata. Vidim samo crno.

- Otvori ili ću provaliti vrata. - začu se iza vrata. Stisnem zube i otvorim. Malo se treskam.

- Iz vašeg stana neko puca, odnosno s vaše strane. Moramo pregledati vaš stan.

- Izvolite, samo vi radite svoj posao, - moj muž trezveno odgovori.

Skamenila sam se. Stotine crnih misli mi protutnjaše kroz glavu u samo jednom trenutku.

- Ma ni nama nije lako, znamo vas odavno, ta komšije smo, ali moramo, takva su vremena...- izusti najveći od njih trojice.

Šutim, ma neću ti se ponižavati pa makar. (Tek sam se kasnije ledila od ovog ponosa). I ja sam njega poznavala, stalno je igrao crte na proširenju ulice, koje je bilo predviđeno za autobusnu stanicu, preko puta mog balkona. Većinom je to radio u društvu istih ljudi i s pivom u ruci. Završio je samo osnovnu školu, iz srednje je bio izbačen već u prvom razredu.

Dvojica odoše pravac u sobe, a treći, prvi komšija, lijep, zgodan dečko osta tu s nama. Muž me uštinu u nadlakticu tako jako da me zaboli. To je značilo ili da šutim ili da idem za onom dvojicom pa to i uradih. Komšija je nešto pričao, ali ja sam odjednom

postala gluha. Jedna soba je već bila u haosu. Uđoše u drugu. Naša soba, bijela i nježna, čista ko sunce. Tako smo mi u Mostaru govorili kad je nešto lijepo i čisto, „ko sunce“. Niko u nju osim nas i djece nije zakoračio. Voljela sam lijepu posteljinu. Toliko smo toga mogli na kredit kupiti jer su stalno dolazile razne firme s kombijem u krug preduzeća i prodavale lijepe stvari za pokušstvo, a posebno posteljinu. E., kako sam to voljela. Bez dinara kupiš šta želiš, a kasnije u malim ratama to plaćaš. Ma zašto sada na to mislim? Možda što mi je sve tako nepojmljivo s naoružanim ljudima u mojoj spavaćoj sobi ili sam od straha malo pukla. Brzo su izašli.

- Joj ako nađu onu kasetu, što je zet neki dan, kad je došao pijan odnekud donio...Što je ne bacih, đavo me odnio - pomislila sam. Neke srbijanske pjesme, neko mu je uvalio da je se riješi, samo sam na to mislila.

- Nema ovdje ništa – jedan izusti i pođoše prema vratima.

Onaj komšija se izvinu i potapša me po ramenu, k`o da sam malo dijete.

- Predostrožnost, šta češ, gadna vremena Brato, - okrenu se prema mom mužu.

Šta ovo znači? Je li ovo neko snimanje situacije? Pa šta da radimo? Sve će biti gore i gore. Zašto su ovo izmislili? Joj kako je ružno kad su svi u crnim odjelima. Hoće li još biti ovoga, sto pitanja?

Još prije deset dana sve je bilo u najboljem redu. Išli smo na posao, radovali se, šetali, igrali se s djecom. Nismo znali da je to bio raj. Kuća puna cvijeća, miris hrane. Bijeli vuneni tepih besprijekorno njegovan. Ranije se blistao u suncem obasjanom stanu. Južna strana je divna. Gledam sad, sav polegao i posivio, hoda se u cipelama po njemu.

Nikako da se smirimo. Hodamo po kući i činimo još veći nered, gledajući šta su mogli pronaći. Muka mi od knjiga, Marksa i srpskih pisaca. Šta s njima?

- Haj da pokušamo leći. Kasno je - kaže muž, a blijed k'o krpa. Onako obučeni, legli smo na bračni krevet u našoj sobi, u stvari na njegovu jednu stranu. Ni zube ne oprasmo. Skupili se, zagrlio me k'o nikada, stisnuo me.

- Ne mogu da se smirim, - rekoh. Smetalo mi je njegovo užurbano disanje. Misli se samo po glavi vrzmaju, prosto zvone, milion slika, pravo haluciniranje. Od pitanja samo jedno: - Šta ćemo?

- Ma hladna si k'o led, ne mogu ni ja da misli otjeram, a kamo li da zaspem.

- Ma ni ja, ti se dušiš kad dišeš, a meni krv od straha ne cirkuliše, smrzh se.

Trznu smo se i izađosmo iz sobe. On gleda kroz prozor na balkon od dnevnog boravku, ja pristavljam kafu.

- Polako s tom kafom, nema plaće ovaj mjesec.

Meni su kao nepodobnoj dali otkaz u preduzeću *Elektrohercegovini*. Radila sam tu dvadeset tri godine, sad sam nepodobna. Samo mi jedno jutro rekoše da ja tu više ne radim.

Uto nešto jako puče, prejako, sve se zatrese. Legosmo na pod. Sve se odjednom utiša i smiri, nastade mukla tišina. Pogledam u sobu, jer se od tamo najviše čulo. Zapljusnu me miris baruta. Jastuci puni gelera.

Dobro je govorila naša kona Šaćira:

- Ima Boga, pa da je ko mlin kafeni.

Da ne uđoše i ne uznemiriše naše duše, mi bi se milujući predali zvijezdama.

Bio je to sami početak rata u Mostaru.

БРЕГ ЗА РАЗМИШЉАЊЕ

Ништа не може ефикасније од рата да створи осећање заједничке сврхе и да покрене људе на заједничку акцију. Али ово није прича о рату. Ово је прича о „Брегу за размишљање”.

Било да сте случајан посетилац, странац, или Београђанин, пред лепотама Калемегдана нећете остати равнодушни. Калемегдан плени лепотом за време сваког годишњег доба. Један леп и сунчан дан, ако се нађете у Београду не може ни почети, ни завршити се лепше него шетњом чувеним и мистичним Калемегданом.

Већ у петом веку нашао се на мети ратоборних Хуна и постао хунско-варварски логор. У средњем веку ће га освојити Словени, који ће се ту и задржати, али ће историја хтети да напише много прича, тужних и зачуђујућих, попут ове.

У буковом дрвећу тек понеки зрак пробија се до самог тла. Пријатно је. Чује се жубор воде из фонтане и весела граја деце. Пензионери играју шах и са пуно опреза размишљају о следећем кораку, не би ли показали пред пријатељима дар за промућурност и предвидивост. Деца возе ролере, играју се лоптом, јуре. Старији испредају приче, размењују мисли. Странци уз помоћ водича полако увиђају да можда Срби и нису „толико лоши”, док слушају причу о Калемегдану.

Причу о граду који је остао српски симбол непобедивости и жеље да се очува огњиште. Ништа не може ефикасније од рата да створи осећање заједничке сврхе и да покрене

људе на заједничку акцију. Али ово није прича о рату. Ово је прича о „Fećir bajir-u” - Брегу за размишљање.

Турци га тако назваше. Променио се назив утврђења. Било на српском, немачком, турском, Калемегдан заиста јесте место које одише слободом и енергијом. У лето Господње 1521. године освојио га је Сулејман Величанствени. У осамнаестом веку господари Калемегдана постаће Угари и баш тада Калемегдан ће добити сличан изглед какав има данас.

Никола Доксата де Мореза био је архитекта који је преуредио Калемегдан. Али Калемегдан поново освајају Турци. И тада почињу да се нижу мистерије. Испред такозваног „Римског бунара”, који је омеђен решеткама, стоји много људи и сви се шапатам думунђавају. Причају причу о госпођи Книћанин која је ту заробљена и пронађена мртва са војником који ју је чувао. Није она једина. Многи су баш на овом месту изгубили живот.

На месту које зову и центром света, где се Тезеј спустио у пакао. И оста „Римски бунар”, који Римљани нису ни ископали, овенчан велом незнања и мистерије. Пењући се каменим степеницама, са леве стране наилазимо на плато на ком се налази велики кип „Победник”, подигнут за време Првог светског рата у знак победе над окупатором. Пада мрак. Са доласком мрака нестају и стари шахисти. Њих замењују млади гитаристи. Чује се песма омладине... На трен постаје исувише тихо и мрачно. Само на трен. Калемегдан је опет препун младих људи. Момака и девојака, њихових првих љубави и жеља. Њихових погледа и искрених осмеха. Дан је леп на Калемегдану, али ноћ је посебна. Калемегдан тада добија праву дозу мистерије, тајне, скривености и жеље да се спозна непознато. Поглед је величанствен. Река се тек оцртава и назире од светала сплавова и бродића, али се чује староградска музика кафанских боема, којих још увек има.

PRAZNI LJUDI

Samo slabi ljudi pucaju u grudi
Nevine i čiste.
Delima poganim, rečima lažnim,
Jedino tako se osećaju snažnim.

U nesreći drugih, traže svoju sreću,
Prizivaju tako sebi bedu veću.
Veću od pustih, ispraznih im duša,
Njima đavo vlada i samo ih kuša.

Glupostima ljudskim ne postoji kraj,
Pre će zlu verovati,
nego videt dobro, lepotu i sjaj.

U mraku svom žive i sebi se dive,
Mrže dobri svet.
Duboko u sebi, to priznali ne bi,
Pa, oni zavide i meni i tebi,
Na dobroti i na sjaju,
To je ono što nemaju.

Ана Стојановић

ЗАМИСЛИ...

Хајде зажмури и руку ми дај,
Замисли птице, замисли гај,
Замисли сунце, мора шум,
Замисли небо, облак црн.

Велику кишу, муње и гром,
Неверне људе, хаос и лом,
Времена тешка, пропалу част.
Замисли сада да нисам ту,
Да ме понекад видиш у сну.

Пробала сама све сам то
И неописиву осетила бол.
Осећаш ли како тело се јежи,
Немаш коме, ни куда да бежиш?

Зато, сада очи отвори,
И само ме, само воли.

ŠAPNULO MI JE MORE

Šapnulo mi je more,
maglovitu priču iz davnina,
pomno slušala sam do zore,
čak je i Sunce virilo nadomak planina.

Pratila sam priču pažljivo,
a more je šaputalo tako lijepo, tako usput,
da je svaka riječ bila pletivo,
za savršeno ispleten jesenji kaput.

Svaki talas zvučao je drugačije,
sjedeci na obali shvatila sam,
čak i najmanji šum mora umije,
učiniti me voljnom da zapjevam.

Da zapjevam, najljepšu morsku baladu,
dok mi more tiho šapuće note,
stvarajući unikatnu harmoniju prema gradu,
zvučeći kao primjer neizmjerne ljepote.

Uradiću što mi je more šapnulo,
a tajnu Vam otkriti neću,
divno je to što je more usnulo,
i pretvoriću ga u nestidljivu sreću.

AUTORI – АУТОРИ

ТИЈАНА НАШПАЛИЋ

Рођена 10.12.2008. у Кикинди. Више пута награђивана за поезију и прозу, као и за ликовне активности. Аутор је збирке поезије за децу: „Од срца деци на дар”, која је објављена у октобру 2018. У септембру 2020. објављена је друга збирка песама „Свет кроз очи детета”. Тијана иза себе има пуно зборника поезије за одрасле, писала је за различите Књижевне клубове и Удружења писаца. Наравно у мањем броју има и зборнике за децу у којима је учествовала, у већини је и награђивана у обе категорије. Многобројне награде и признања за њен рад сведоче о квалитету истог. Такође је писала за зборнике у Црној Гори, Босни, Хрватској, Бугарској, Русији, Аустралији и Аустрији. Тијана је била најмлађи члан Удружења Књижевника *Зенит* из Подгорице. Члан је и Удружења писаца *Краљевска бања* у периоду 2019/2020. У јуну 2020. постала члан књижевног клуба „Бранко Ђопић” Београд. Такође, Тијана је члан Друштва српско-ирачког пријатељства, Књижевног клуба „Гилгамеш”. Њене песме превођене су на арапски, енглески и бугарски језик.

ЈОВАН БАЈЦ

Рођен је 13. јула 1976 год. у Аранђеловцу. У родном граду завршио је основну, а у Младеновцу Техничку школу. Од ране младости бави се писањем поезије, коју и објављује по школским и локалним књижевним часописима. Осликавајући реалну слику Србије кроз сва времена, ствара поетски роман *Ватрено оружје* (2003), чиме је доказао да поседује изузетан таленат за приповедање. Савременим романом *Распеће* (2005) потврђује своје књижевне способности, што му

отвара многа врата у свету културе и уметности. Активно учествује на књижевној манифестацији *Инспирација Дунав*, презентујући своје литерарно стваралаштво по европским дестинацијама. По многобројним зборницима објављене су његове одабране песме, приче и афоризми. Из штампе излазе и збирке афоризама *Лет беле вране* (2014) и *Земља шарених лажа* (2017), где се истиче бритким, сатиричним хумором. Наступа на многим књижевним манифестацијама, презентацијама књига и књижевним вечерима, укључујући и гостовања по иностранству. Добитник је дипломе на Фестивалу сатире у Мркоњић-граду (2014), златног одличја на Фестивалу љубавне поезије у Барајеву (2014) и златног одличја на Фестивалу Поетска харфа у Скопљу (2015), као и дипломе на Фестивалу љубавне поезије у Мркоњић-граду (2015) и (2016), те диплома похвала на два Фестивала љубавне поезије у Београду (2015) и друго. Константно је присутан у свим антологијским зборницима Креативне радионице Балкан, те тако најбоље презентује своје стваралаштво у земљи и иностранству. Уважени је члан Књижевног клуба *Аранђеловац* у истоименом граду, где иначе живи и ствара.

MIRJANA ĐAPO

Рођена у Smederevu 1950. Filološki fakultet završila у Beogradu – smer srpsko-hrvatski jezik i književnost. Radila kao profesor u Brčkom i Jagodini. Penzionisana kao profesor gimnazije u Brčkom. Objavljena dela: zbirke poezije: „U bunilu“; „Tumaranje po egu“; „Grafiti po zastorima duše“; „Antigonin vrisak“; zbirke priča: „Klupa za tihu raj“; „Uzdizanje vlastitog neba“ romani: „ElySION“; „Sećanje – nasleđe prošlosti“; „Lady i Aziz-aga“; priče za decu: „Put u središte bajke“ i „Lepe i ružne reči“; knjige aforizama: „Talanjanje po suvom“; „I vi ste tu“; „Otvori oči - zaudara“; Knjiga dramskih tekstova: „Možda i nije baš sve tako crno“; Romanesknа monografija „Čuvar vatre“; Knjiga prikaza „U potrazi za lepotom i smislom pisane reči“. Prevodena na više jezika; Više puta nagrađivana; Nosilac „Zlatne značke

Kulturno-prosvetne zajednice Srbije”; Član „Udruženja književnika Srbije”; Član „Matice srpske”.

SUZANA TODORIĆ ASKOVIĆ

Rođena je u Derventi 1978. Godine. Živi i stvara u Paraćinu. Pen-snikinja i član Književnog saveza SKOR iz Novog Sada. Zastupljena u više zbornika.

DINKO OSMANČEVIĆ

Rođen u Banjaluci, gdje i sada živi i stvara. Pisac kratkih for-mi, aforizama, kratkih satiričnih priča, krimi priča, naučno-fanta-stičnih priča, piše poeziju, a bavi se i enigmatikom. Aforizmi su mu zastupljeni u antologijama aforizama BiH, ex Yu, Balkana i Istočne Evrope. Nagrađivan na konkursima i festivalima humora i satire. (Prva nagrada na festivalu *Smejada* 2013.) Objavio više hiljada aforizama u dnevnim novinama, časopisima, književnim novinama ši-rom Zapadnog Balkana. Autor zbirke aforizama *Veliki prasak* (Alma, Beograd). Fantastičnim pričama zastupljen u dvadesetak regional-nih (antologijskih) zbirki, kao i u brojnim časopisima. Prva nagrada časopisa *Galaksija* (2000.) za najbolju domaću sf priču.

Krimi priče objavljivao najviše u *Ilustrovanoj politici*. Preferira mrežastu enigmatikom, a objavljivao radove u *Enigmatskom Đerdanu*, *Nezavisnim novinama*, *Farosu...* Kolumnista *Nezavisnih novina*, dopisnik časopisa *Šeher* Banja Luka.

SANDRA BOGDAN

Rođena je u Osijeku, 1964.godine, gdje je završila osnovnu školu i gimnaziju. Bavila se novinarstvom, kao autor emisije „O NAMA” na *Gradskom radiju Osijek*. U novinama „Gradski oglasnik Osijek” pisala je svoju rubriku „Metafizički savjetnik” u kojoj je obrađivala duhovne i filozofske aspekte čovjekovog bivstvovanja. Svoju kreativ-nost i ljubav prema umjetnosti izražava kroz pisanje poezije, foto-grafiju i digitalnu umjetnost. U svom digitalnom stvaralaštvu svoje unutarnje slikarske vizije stvara na grafičkom tabletu i računalu i pri tome koristi razne medije i alate koji zamjenjuju tradicionalne teh-

nike slikanja kao što su akvarel, gvaš, tempera, uljane boje, akrilne boje, enkaustiku i dr. Za stvaranje digitalne slike važna je kombinacija tekstura, oblika, boja, efekata i nijansi. Omiljeni motivi su joj portreti na kojima oslikava svoja emocionalna raspoloženja. Svoje radove s područja digitalnog slikarstva permanentno izlaže putem interneta na umjetničkim platformama *WomenArtistNetwork*, *FeeWerk*, *Abstract Expressions*, *People&Paintings Open*, na kojima objavljuju umjetnici iz cijelog svijeta i za njih dobiva priznanja. Bavi se i fotografijom, sudjeluje na foto-natjecajima, njene fotografije bile su izložene u galerijskim prostorima grada Osijeka i Đakova. Svoje umjetničko stvaralaštvo zaokružuje pisanjem poezije koju objavljuje u brojnim književnim časopisima kao što su „Kvaka”, „Sapphoart”, „Diskurs”, „Pikolo Knjigomat”, „Metafora”, „SplitMind”, „Sizif”, „Suština poetike”, „Zvezdani kolodvor” te na književnim portalima *Književnost.hr*, *Booke.hr*, *AnnaLit*, *Centar kulture i Dunjalučar*.

DUŠAN PEJAKOVIĆ

Rođen 1991. god. Mladi autor, nastanjen u Podgorici. Magistrand Fakulteta političkih nauka Univerziteta Crne Gore, volonter, socijalni preduzetnik i autor. Osim na jezicima balkanskog jezičkog područja, stvara i na engleskom, španskom i italijanskom jeziku. Objavljivan u više zbornika i antologija poezije i proze širom svijeta. Dobitnik nekoliko nagrada i priznanja za svoje literarno stvaralaštvo, mahom internacionalnog profila. U julu 2020. godine, izdao je knjigu poezije „*Unrest of lucidity*”, izvorno pisane na engleskom jeziku, što dodatno predstavlja rijedak oblik publicistike na geografskom području ovog dijela Evrope. Njegova druga knjiga poezije „*Silueta nedosanjanog sna*” u izdanju „Obodskog slova”, objavljena je u novembru 2020. godine. Osim poezije i proze, takođe se bavi pisanjem esejistike i analitičkih tekstova iz domena struke. Trenutno radi i na ostvarenju zbirke kratkih priča i novela.

СТЕФАН ВУЧЕВСКИ

Pođen je 22. oktobra 1991. године у Вршцу. У Вршцу је завршио основну и средњу школу. Још као дете је волео да сми-

шља разне приче, па је своје „романе” писао у свескама. Није му било јасно зашто то нико није желео да чита. Онда је као састав написао 11 страна и од тада му наставница више није тражила да пише саставе... Али га ништа од тога није обесхрабрило да настави да пише. Сматра да су шале најтеже за писање, па је желео да му прва књига буде најтежа. Тако је и настало „Вучевсковање”, збирка твитова која се 90% састоји од шала. Исте године је објавио и свој први роман, акциону фикцију „Плава се слаже са црвеном”. Обе књиге су објављене у издању *Креативне радионице Балкан*. На његов хумор су утицале серије *Мућке*, *Сајнфелд*, *Фрејџер*, *Кафић Уздравље*, *Видовњак*, *Монк...* Као и комичари *Родни Дејнџерфилд*, *Хени Јангмен*, *Џорџ Карлин*, *Ентони Џеселник*, *Мич Хедберг*, *Емо Филипс...* И наравно, комедиографи *Јован Стерија Поповић*, *Бранислав Нушић*, *Нил Сајмон...*

ЗОРАНА ГАВРИЛОВИЋ

Дипломирани правник. Живи у Лесковцу, Република Србија. Објављене књиге: *Кестенова фуга* у издању Издавачке куће *Алма* 2009. године; Електронске књиге *Бадњи дан* и *Дипломци* у издању *ИА Нова поетика* 20013.године; Електронска књига *Судбине двојице Јована* у издању *ИА Нова поетика* и *Аргус букс магазинес* 2014. године; Електронска књига *Стабло* у издању *ИА Нова поетика* и *Аргус букс магазинес* 2015.године. Електронске књиге се могу бесплатно прочитати путем интернета. Радови су јој заступљени у бројним зборницима и на интернет порталима.

SLAĐANA JOVANOVIĆ

Rođena 18.0.1965. u Požarevcu, gde je završila osnovnu i srednju školu (po zanimanju kuvar-četvrti stepen). Osnovna škola: Veljko Dugošević (sada Kralj Aleksandar prvi). Srednja Ekonomska: Žiža Lazarević. Ima više pesama objavljenih u zajedničkim zbornicima (*Spas Planete*-antologija, *Majdan-Kostolac*, *Dunavski venac*, *Kultura snova-Zagreb*, *Zvuci srca-Beograd*, *Balkanska pesnička unija* - Sarajevo. Piše ljubavnu poeziju, prozu, kratke priče (u svom vlasništvu poseduje više Diploma i Zahvalnica). Živi u Beogradu.

SAŠA DRAGOJEVIĆ

Rođen je 17. marta 1978. godine u Loznici. Po obrazovanju je diplomirani inženjer rudarstva. Pesme piše od svoje desete godine, a već sa jedanaest godina osvaja treće mesto na regionalnom takmičenju „Pesnički susreti” Loznica 1989. Pesme je objavljivao na web sajtu Poezija suštine, „Poezin”, Poezija noći, više FB grupa i u Zbornicima poezije „Junaci urbane bede” izdatom od strane udruženja građana „Trablmejker”, i „Božićni Stihozbor” izdatom od strane udruženja pisaca *Dunavski venac*. Uređuje i vodi internet stranicu „Urbana poezija” gde objavljuje svoje pesme. Učestvovao na Evropskom „Facebook” pesničkom festivalu koji se održava svake godine za vreme sajma knjiga u Novom Sadu. Do sada nije objavljivao samostalne zbirke pesama. Živi i radi u Novom Sadu.

МАРТИН МАРЕК

Рођен је 22.09.1966.у Јаношику (Банат). Завршио је Математичку гимназију у Београду и летњу новинарску школу на Палићу. До сада је објавио четири мале збирке својих песама. Песме су му објављиване у многим зборницима. Члан је Удружења писаца ПОЕТА-Београд, Песничког друштва РАДЕ И ПРИЈАТЕЉИ, Удружења писаца ДУНАВСКИ ВЕНАЦ и Међународне асоцијације књижевника Бугарске-Русије-Србије. Ожењен је и отац двоје деце. Живи у Београду.

VESNA STRAŽMEŠTEROV

Rođena u Pančevu, u kojem i dan danas živi i radi. Ima dvoje dece i radi kao specijalista Logiste koji i baš nije najzbudljiviji posao na svetu. Knjiški je moljac. Čitanje joj je strast, a pisanje preka potreba kada obaveze dozvoljavaju.

JASMINKA NIKOLIĆ

Rođena 1959. u Tuzli. Završila je gimnaziju u Tuzli. Godine 1993. seli se u Aleksinac sa porodicom. Tu i danas živi. Poezijom i prozom se bavi već dugo godina. Učestvovala je na raznim konkursima i dobijala nagrade. Njene pjesme i kratke priče su štampane

u *Zborniku čuvara tradicije, Pišem srcem, Zbornik čuvara prirode*. Dobila je nagradu Kreativnog pisanja (prof. Darko Tadić) za prozu i poeziju. Učestvovala je na mnogim konkursima i dobijala nagrade. Piše prozu, kratke priče, eseje. Poezija joj je ljubavna, religiozna i rodoljubiva. Majka je sina i ćerke i baka svojim unucima. Pisanje je njen život i strast. Radost života dobija kroz pisanje.

MARINA RAIČEVIĆ

Rođena je u Pirotu 1968. godine. Osnovnu i dve godine srednje škole pohađala je u Boru. Pripremni stepen Pedagoške akademije završila je u Pirotu. Studirala je na Filozofskom fakultetu u Nišu gde je stekla diplomu profesora engleskog jezika i književnosti. Nešto više od 26 godina radi u Osnovnoj školi „Vuk Karadžić” u Boru. Svoju prvu pesmu napisala je u trećem razredu osnovne škole, a prvi aforizam 1993. Dobitnica je prve nagrade za najbolju autorsku zagonetku na Susretima enigmata Srbije u Valjevu 2015. Njena satirična priča „Dobro je” proglašena je za najbolju priču *Satira festa* 2017. Radovi su joj objavljeni u nekoliko zbornika poezije, kratkih priča i aforizama među kojima su i zbornici radova *Kreativne Radionice Balkan*. Zastupljena je u satiričnom almanahu *Osinjak* i u knjigama *Žena i aforizam; Jedan za sve; Žensko pismo; Smehom protiv korone*. Objavila je četiri knjige - *Aforizmi i još ponešto; Lalilint; Spomenar jedne učiteljice i Osmeh nam lepo stoji*.

НЕВЕНА М. ИВАНОВИЋ

Рођена је 28. фебруара 1988. у Краљеву. Завршила је Математичку гимназију такође у Краљеву. Уписује потом Математички факултет у Београду. На ИТ академији стиче звање јава програмера. Њене песме су заступљене у зборницима под именима: „Љубави од стакла”, „Поезофија”, „Вртлог времена”, „Слобода”, „Панонски Галеб” као и у часописима „Сизиф” и „Неказано”. Неколико њених песама је заступљено и на порталу Онлајн поезије. За љубавну песму „(О)живимо снове” као и за дечју песму „Разломци” добила је похвале. Аутор је збирке песама „Срце на папиру” за коју је добила похвалу на Конкурсу Дринских књижевних сусрета.

JELENA NIKOLIĆ

Rođena 15. septembra 1998. godine. Rođena je i odrasla u Mladenovcu. Završila je srednju ekonomsku školu u Sopotu. Zaposlena kao poslovni sekretar. Pisanjem se bavi od osnovne škole, nakon osvajanja prve nagrade na literarnom konkursu. Književnost je njena strast, odmah posle komunističke ideologije.

БРАНКА БЛАГОЈЕВИЋ

Правница по занимању и пјесникиња у души. Пише од дјетињства, али тек однедавно јавно објављује своју поезију. Тренутно је у припреми за објаву њена прва збирка поезије. На разним интернет порталима у БиХ, Србији и Црној Гори од лета 2020. г. објављује поезију и прозу, а пјесме су јој представљене и у књижевним часописима „Поезија Срб“, „Суштина поетике“, „Звездани колодвор“ и „Багдала“.

DRAGANA MILIĆEVIĆ ĐORĐEVIĆ

Rođena u Zaječaru 1980. Piše pesme, priče, novinske članke. Radovi su joj zastupljeni u zbornicima i na internet portalima. Kad piše – diše!

ДУШКО Р. НЕДОВИЋ

Рођен 02.03.1967 г. у Брњацима крај Светог Самограда, Пријелози, пише, слика, награђиван, објављиван у бројним културним часописима и зборницима, има двије објављене књиге, *Отворена врата мојих тајни* и *Ријека мојих снова*, троши своје поклоњене дане живота са сличним згубиданима по разним лудим кућама овог суровог времена.

GORAN PILIPOVIĆ

Rođen 1959. godine u Banjaluci - Republika Srpska, BiH. Kao sin seoskog učitelja, osnovno obrazovanje započeo u malom potkozarskom selu Berek, okončao u Banjaluci, gdje je završio i Gimnaziju. Po profesiji je inženjer arhitekture. *Živi i radi u Banjaluci. Poesiju,*

eseje i aforizme piše od 2015. godine. Principe arhitektonskog komponovanja, kao univerzalne principe umjetnosti uopšte, transponuje u poetske slike koje govore o egzistenciji čovjeka, njegovoj „duši koja sve pamti” pjevajući o ljubavi, prijateljstvu, kućnom pragu, putokazima. U traganju za smislom jednog ljudskog trajanja - od začetka do vječnosti, njegova poezija je krik, opomena i putokaz savremenom čovjeku u njegovom bjesomučnom trku, nesvjesnom bijegu od sebe i svoje suštine, izgubljenog u maglovitim bespućima. Ipak, sunce se na drevnom Istoku rađa i ljudska duša najbliža je sebi i najprirodnije radi kad - „radi na Sunce”! Zastupljen u izdanjima: Kulturno udruženje „Musa Ćazim Ćatić”, Odžak; „Društvo književnika Beograda”, Beograd; „Kreativna radionica Balkan”, Beograd; „Književna omladina Srbije”, Beograd; knjiga poezije – LENIN JEDRENJAK; Društvo književnika „Branko Miljković”, Niš; Društvo književnika „Panonski galeb”, Subotica; Književni klub „Garavi sokak”, Indija; Društvo književnika „Zlatno pero”, Knjaževac; Društvo književnika „Zlatna reč”, Austrija; Književni klub „Kiprijan Račanin”, Bajina Bašta i 9. KNS Međunarodni književni susreti 2020.

СЛАВИЦА АГИЋ

Рођена Влаисављевић 1958. у Бачкој Паланци. Пише поезију, прозу, афоризме, сатиру и песме и приче за децу; објавила је збирку поезије „Башта живота” и књигу афоризама „Цвет без мириса”; заступљена у више антологија и зборника, часописима „Суштина поетике”, „Дневнк” Нови Сад, „Недељне новине” Бачка Паланка, „Шипак”, „Афоризам” „Вечерње новости” Београд; вишеструко похваљивана и награђивана за поезију, приче и афоризме; песме су јој превођене на стране језике. Члан је Удружења књижевника у отаџбини и расејању (УСКОР) Београд, Савеза књижевника у отаџбини и расејању (СКОР) Нови Сад и Књижевнок клуба „Дис” Бачка Паланка. Живи и ствара у Бачкој Паланци.

MIODRAG STOJANOVIĆ KRLE

Živi u Srbiji i BIH. U izdanju *Kreativne radionice Balkan* objavio dvije knjige. Knjigu poezije VI SPAVAČI i knjigu haiku poezija HAIKU NA SLIKU.

GORDANA RADOVANOVIĆ

Rođena je 23. avgusta 1963. godine u Mariboru. Gimnaziju i studije je završila u Banjaluci. Piše pesme, haiku i kratke priče. Zastupljena je u većem broju zbornika i časopisa. Više puta je nagrađivana na konkursima za poeziju i kratku prozu. Pojedini haikui su joj objavljeni na engleskom, italijanskom, rumunskom, japanskom, nemačkom i kineskom jeziku, a pojedine pesme na engleskom i bugarskom jeziku. Autor je sedam samostalnih knjiga: „Dok pevaju kapi svetlosti” - zbirka poezije; „Pet koprena sna” - priče; „Brodeći za maglinama” - pesme; „Lile u noći” - zbirka haiku poezije; „Kremen” - pesme; „Anđeli i oni drugi” - priče; „Mađioničar” - pesme. Po obrazovanju je diplomirani inženjer mašinstva, profesor informatike, profesor engleskog jezika i književnosti, te diplomirani komunikolog. Živi u Banjaluci.

SAŠA MILIVOJEV

Rođen 08.01.1974. godine. Rodom iz mesta Melenci pokraj Zre-njanina, od oca Žive i majke Ivanke Milivojev. Piše uglavnom pesme za decu. Objavio četiri knjige poezije za decu: „Prijatelji moga detinjstva”, „Vetrovita kiša”, „Stih i pesma” i „Srećna porodica”. Učesnik mnogobrojnih pesničkih manifestacija, dobitnik zlatne medalje prve međunarodne manifestacije „Dani svete Anastasije-Srpske kraljevske akademije naučnika i umetnika-Beograd”, dobitnik „Srebrnog medaljona-Balkanski pesnički karavan-Lahor-Požarevac”, dobitnik „Nobel nagrade i međunarodnog sertifikata za poeziju-Global Art - Bari-Italija” i dobitnik „Zlatne povelje najboljih književnika-Udruženja slobodnih umetnika Australije”. Proizvođač nagrađenih vina i rakija.

VESNA ĐUKANOVIĆ

Rođena 16.02.1963. godine. Po profesiji učitelj. U slobodnom vremenu se bavi pisanjem poezije, proze i oslikavanjem svile. Objavila dve knjige kratkih priča: „Radost žute lubenice” za koju je dobila nagradu *Čučkova knjiga* koju dodeljuje Narodna biblioteka ”Branko Čučak” iz Han Pijeska, Republika Srpska (za 2016) i „Odsjaj svilenih niti” (2018), sa svojim radovima zastupljena u više zbornika. Dobitnik je Svetosavske nagrade Narodne biblioteke „Petar Petrović Njegoš” Knjaževac 2018. Dobitnik je još: druge nagrade na konkursu *Mitropolit Josif Cvijović-Užice* 2019. godine; treće nagrade *Svetosavska zvona* – Beč, Austrija 2020. i treće nagrade „Gavrić Borislav” Lukovac BIH 2020.

IRENA VUČKOVIĆ

Rođena je 1968. godine u Boru. Živi i stvara na Borskom jezeru. Član je UIU „Vane Zivadinović”, Pohađala je školu slikanja, likovne radionice, izučavala tehnike slikanja i vajanja. Učesnik je mnogih izložbi u zemlji i inostranstvu, izlaže od 1987 godine pa do dan danas. Imala je tri samostalne izložbe dve u Beogradu i Boru. Redovno izlaže sa udruženjem za „Majski i Oktobarski salon”, u Boru, na međunarodnim izložbama u Majdanpeku, Negotinu, Sokobanji, Argentini, Bangladešu itd. Njena dela su poslužila kao ilustracija za više knjiga autora iz Beograda. Irena Vučković je iskusan slikar portreta, mrtve prirode i pejzaža, u tehnici pastel i olovka. Svoju ljubav i talenat prema slikarstvu je ispoljila još u detinjstvu. Uživa u svakom novom danu stvarajući umetnička dela. Svaka slika nosi određenu dozu emocije, duha, lepote i privrženosti. Mnoge domove krase njene slike u Srbiji i inostranstvu. I, mnoge pesničke knjige ukrasila je ilustracijama.

EMINA RADEVSKA

Živi u Kačarevu, Srbija, po profesiji je medicinska sestra. Piše pesme od ranog detinjstva, tek od 2018. se osmelila da ih javno objavljuje. Piše poeziju za decu, ljubavnu, duhovnu. Član je književnog kluba *Dunavski venac* iz Borče i *Banatska petica*, neformalnog udru-

ženja pet pesnikinja iz Banata i kao takve nastupaju na pesničkim večerima. Rado se oglašava na pesničke konkurse gde dobija povremeno neku nagradu, ali joj nije to prioritet, veliki je humanista i rado se odaziva na humanitarne manifestacije i konkurse.

LJUBINKA DIMITRIJEVIĆ

Ima tri samostalne zbirke poezije, dobitnik je mnogih priznanja i pohvala, učesnik u domaćim i međunarodnim Zbornicima i Antologijama. Voli svoju decu, poeziju, muziku i cveće!

SOFIJA ĐOKIĆ – SOFKE

Rođena 21.05.1970 godine u Ogulinu, Republika Hrvatska. Živi u Banatskom Velikom Selu. Piše poeziju i prozu za decu i odrasle.

VESNA ZAZIĆ

Rođena 1977. godine u Aleksincu. Radi kao medicinska sestra ali poezija je njena najveća ljubav. Zastupljena je u više zbornika *Kreativne radionice Balkan*, udruženja *Nekazano* iz Bara, *Umetničkog horizonta* i *Ruske Slovenske lire...*

Do izlaska ovog Zbornika iz štampe, objaviće prvu samostalnu zbirku pesama.

АННА ПОДГОРНАЯ

Родилась в 1981 году в городе Днепропетровске Украинской ССР (ныне Днепр, Украина). Окончила Днепропетровский транспортно-экономический. Высшее образование получила в Институте повышения квалификации при Днепропетровской металлургической академии. Сейчас живу в Израиле, в городе Ноф-ха-Галиль (бывший Назарет –Иллит). Работаю бухгалтером, а в свободное время тружусь в благотворительном обществе – ухаживаю за пожилыми людьми. Гуманист и пацифист. Любящая и любимая дочь, жена русского байкера и мама чудесного мальчика. Публиковалась в альманахах Российского союза писателей, Вошла в состав авторов „Антологии русской

поэзии” за 2019-2020 год. В 2020 г. выпустила книгу „До... и после...”, которая переведена на восемь европейских языков. Готовится к печати альманах „Выше забвения” от издательства „Волга – Перископ”, Россия, „Paradise on Earth: An International Anthology” by Stefan Bogdan, Америка, антология „Earth, Fire, Water & Wind”, Индия, с моим участием. Публиковалась в альманахе журнала „Российский колокол”, газетах г. Ноф ха Галиль, Литературной газете. Активно участвую в альманахах и конкурсах ИСП, СРПИ и других. Финалист конкурса Международной Лондонской премии им. Джорджа Ноэля Байрона, конкурса Open Eurasia 2020, номинант премии НЕЗАВИСИМОЕ ИСКУССТВО 2020. Кандидат Интернационального Союза писателей. Член Союза русскоязычных писателей Израиля, Член Евразийской гильдии писателей, Член Союза писателей Северной Америки.

ЈАРОСЛАВ КОМБИЉ

Рођен у Старој Дубрави (БиХ) 24.04.1944. Завршио Технолошки факултет у Новом Саду. Сада у пензији. Поезију почео да пише веома рано, али спорадично. Писао на српском, украјинском и русинском. Песме су објављиване у часописима, зборницима и у антологији „Трајник”. Претежно оријентисан на преводилаштво. Прозу, односно кратке приче, пише од недавно.

MILAN MILUTINOVIĆ

Milan (Vojislava) Milutinović rođen je 4.12.1966. godine u Beogradu, gde i danas živi i stvara. Diplomirao je na Filološkom fakultetu u Beogradu, na Katedri za opštu književnost i teoriju književnosti. Član je književnih klubova: „Miodrag V. Šidaković” (1988.) i „Jesenjin” (1996.), Udruženja književnika Srbije (2003.), Književnog društva „Liberio Markoni” (2005.), „SKOR-a” (2011.) i Udruženja pisaca „Poeta” (2013.). Društva „Rade i prijatelji” od (2020). - godine 2017. osvojio je prvu nagradu na konkursu „Pesničko proleće Čukarice” za pesmu „Undina” - godine 2011. dobio je diplomu na desetom javnom konkursu povodom Dana zaljubljenih na temu „Ljubav

je pesma najlepša” u organizaciji „Kluba umetničkih duša” za pesmu „Madam Jagoda” - godine 2010. osvojio je treću nagradu na pedesetim Majskim susretima u organizaciji književnog kluba „Đuro Salaj” za pesmu „Na zidinama Troje” - godine 2009. osvojio je drugu peničku nagradu književnog kluba „Branko Miljković” iz Knjaževca za pesmu „Tuga”

JASMINA MIŠELJIĆ

Rođena 10.10.1961. godine. Živi i radi u Beogradu. Još u ranom detinjstvu ispoljava svoju ljubav i talenat prema slikarstvu. Po završetku srednje Umetničke škole za industrijski dizajn, studirala je Istoriju umetnosti i Višu školu likovnih i primenjenih umetnosti u Beogradu, gde je 1984. godine diplomirala u klasi profesora Momčila Mome Antonovića. Učestvuje na mnogim međunarodnim izložbama u zemlji i inostranstvu, kao što su Beograd, Majdanpek, Petrovac na Mlavi, Donji Milanovac, Šabac, Zrenjanin, Čačak, BiH, Makedonija, Bangladeš, Indija... itd. Dobitnik je više priznanja za svoj rad u oblasti slikarstvo u minijaturi, a posebno je ponosna na, Pohvalu žirija za minijaturu na 8. Međunarodnoj izložbi minijatura MajdanArt 2017. godine, Priznanje za sliku meseca, kao i Pohvalu za umetnika godine Udrženja KiM Art 2018. godine. Radovi joj se nalaze u mnogim kolekcijama u Srbiji i širom sveta. Radi kao Dizajner za vrednosne i zaštićene papire, a slobodno vreme provodi uživajući u slikanju. Obožava male formate slika, gde se prepušta laganom i strpljivom radu. Radost života prikazuje kroz slikanje stvaranjem novih dela, i u oku pažljivog posmatrača otkriva emocije koje nose njene minijature.

BIBA MUJAČIĆ

Bosansko-hercegovačka pjesnikinja, rođena u Brčkom gdje završava gimnaziju, a 1982. u Beogradu, na Jugoslovenskom institutu za novinarstvo, završava Visoku školu za obrazovanje i usavršavanje novinara. Radila je kao novinar i glavni urednik. Primljena je u Udruženje novinara BiH, čiji je i danas član. Objavljena djela, zbirka priča: „Neke davne priče” i zbirka poezije „Moje pjesme, moji snovi”.

Njena poezija i proza našle su mjesto u više zbornika i prestižnih časopisa.

BRANKO M. JOVANOVIĆ

Diplomirani inženjer elektronike, rođen:16.11.1960. u Novom Sadu. Radi u srednjoj elektrotehničkoj školi. Objavljuje priče na konkursima regiona i književnim časopisima.

ISMETA MUJAČIĆ

Savremena BH književnica, rođena 24.3.1946. Ekonomsku školu završila je u Brčkom 1964/65. godine i započela studij na Višoj ekonomskoj. Bila je zaposlena u trgovinskom preduzeću „Velma” kao komercijalni administrativni radnik. Sada je penzioner i živi u Brčkom sa suprugom Fadilom Mujačićem. U književne vode uplovila je prilično kasno, ali s puno ljubavi za pisanje. Prvo se stidljivo počela oglašavati u Jutarnjem programu Radio Brčkog „Jutrarije” usmeno kazujući svoje priče, a onda joj je predloženo da sve to prenese na papir i ukoriči u knjigu. Do sada je objavila tri knjige: „Brčko u srcu” (2010.); „Iz Ismetine sehare” (2019.) i „Eh, da mi u san dođeš...” (2020).

MARIJANA LJ. JOVANOVIĆ

Rođena u Novom Sadu 24.08.1960. Završila elektrotehnički fakultet, smer elektronika, jer je to bilo pametno za život. Po zanimanju informatičar i radi u *Elektroprivredi Srbije*. Piše od 2015. Objavljuje priče na književnim konkursima regiona i u književnim časopisima: „Zvezdani kolodvor”, „Avlija” i „Nekazano”. Objavila svoju prvu zbirku priča „Ogledala” konkurišući na konkursu „Pegaz 2019” Književne omladine Srbije iz Beograda.

MIRJANA MILAČIĆ BAJIĆ

Rođena 1945 i živi u Beogradu, gde se školovala i većim delom radila. Završila osnovne 1972., specijalističke studije iz Oralne hirurģije 1982. na Stomatološkom fakultetu i Magistarske studije (ORL)

na Medicinskom fakultetu UNI u Beogradu 1985. Paralelno studirala i na Filološkom fakultetu-svetsku književnost sa nemačkim jezikom. Stručna usavršavanja iz: dentalne implantologije, estetike i akupunkture za lekara akupunkturologa. Radila u Beogradu i u Švajcarskoj. U penziji od 2010. i dalje profesionalno angažovana. Pisanjem se bavi od detinjstva. Još u osnovnoj školi dobila *Zmajevu nagradu* za dečiju poeziju, književnog časopisa *Zmaj*. Mnogo kasnije i „Andrićevu” iz fonda *Andrićeve zadužbine* sa učešćem na „Višegradskoj stazi”. Dobila i više drugih plaketa, pohvala i priznanja. Piše pesme i priče. Izdala knjigu poezije: „Romansa zvana...” *Književni salon Stenka* 2019. Knjiga „Iz dnevnika jednog vremena dok klatno svojoj senci beži.” pesme i autobiografske priče u pripremi (kasni zbog vanredne situacije), kao i rukopisa za knjigu priča „Noć” i za novu zbirku poezije. Zastupljena i u oko 50 zajedničkih izdanja: leksikona, antologija i zbornika. Aktivni član je više književnih klubova i društava. Bavi se i drugim oblicima umetnosti multimedijalno (umetnička fotografija, kompjuterska grafika, umetničko oblikovanje nakita i minijatura od prirodnih materijala).

JELENA JEKA KOČOVIĆ

Rođena Stepanović 26.08.1984 god. Živi i radi u Kragujevcu. Piše poeziju i kratke priče. Njeni radovi zastupljeni su u zbornicima *Kreativne radionice Balkan* i *Umetnički horizonti*. Član je *Kreativne radionice Balkan*. Objavila je svoju prvu knjigu, autobiografski zapiši „Sasvim obična priča”, 2020. godine u izdanju *Kreativne radionice Balkan*.

МИРОСЛАВА ДИНИЋ

Рођена 1945. године у Кожељу, општина Књажевац. По образовању је магистар математике (дипломирала и магистрирала на Природно-математичком факултету у Београду), а по вокацији сликар. Живи и ствара у Бору. Од 2015. члан је Удружења ликовних уметника „Ване Живадиновић Бор”. Уметност је одувек била предмет њеног интересовања, прво фотографија, затим цртеж и графика, да би 2012. почео њен уметнички из-

раз кроз сликарство. Похађала је радионицу за ликовне таленте код професорке Јадранке Вукојичић у Бору. За своје ликовно изражавање Мирослава (Мира) користи цртеж, графику - ланорез и сликање у техници акрилика којима представља мртве природе, портрете и пределе и амбијенте који су је лепотом или емоционално инспирисали да постану мотиви њеног ликовног изражавања. Поред потребе да путем композиција различитих предмета дочара разноликост градивних елемената од којих су израђени (текстил, стакло, керамика, воће), упушта се у врло захтевну и лако проверљиву успешност сликања портрета. Имала је две самосталне изложбе слика 2015. и 2019. године у Бору, и више групних изложби. Са УЛУ „Ване Живадиновић Бор” излаже на традиционалним изложбама: Мајском ликовном салону и Октобарској изложби у Музеју рударства и металургије 2015, 2016, 2017, 2018, 2019. и 2020. године. Њене слике красе многе домове, како у земљи, тако и у иностранству.

ВЛАДИМИР МОРАР

Рођен 1984. године у Панчеву, бави се музиком, писањем поезије и прозе. Студирао историју на филозофском факултету у Београду, ради као поштар. Учествовао, објављиван и награђиван у више зборника и конкурса (Награда Делфи књижаре за кратку причу *Шармирај Нову годину*, Треће место на конкурс за најљубавнију причу интернет странице *Класици књижевности* са причом *Сунце и Чичак.*, песма *У дрвету* објављена је у часопису *Поента* где је аутор од стране критике окарактерисан као „правим представником чаробног суматраизма”. Објављивао песме у зборницима поезије Шраф, Делић раја, Грифон, КЦ Зрењанин, Књижевни конкурс *За Анику* и другим...

NUR SADIA

Рођена 1971 године. Дуги низ година душа њена проговара кроз поезију и прозу, учествује активно на разним Босанским web порталима, пише кolumне и књижевне prikaze. Учесник у књижевним манифестацијама KNS-а, уврштена у збирку *Духовна konekcija*, у из-

danju *Književnog društva Novo Sarajevo*, učesnik u zbirki pjesama *Rožnata dlan* posvećena ženama oboljelim od raka dojke, pod pokroviteljstvom Slovenskog ministarstva kulture, Onkološkog instituta Ljubljana i Slovenskog literarnog portala *Pesem si*, učesnik u zbirki *Smjer ljubavi*, u izdanju *Webstilus* iz Zagreba. Uvrštena u Zbirku *Izvan dometa* u izdanju KNS-a. Objavila knjigu na njemačkom jeziku pod nazivom *Integration und doppelte Moral* (Integracija i dvostruki moral). Knjigu *Izgubljene mahale* 2012 u izdanju KNS Sarajevo. Uvrštena u međunarodnu zbirku ljubavne poezije *Tebi pjesmom* za Valentinovo u izdanju *Kultura Snova* Zagreb 2015. Izabrana pjesma i uvrštena u elektronski zbornik *Urlik* Subotica za izložbu *Slikanje rečima* 2015. Uvrštena u međunarodnu Zbirku Sarajevskih književnih susreta *Mostovi svjetlosti* 2015. Izabrana pjesma u Zborniku *Garavi Sokak*, Srbija. Pjesma uvrštena u *Zbornik poezije stopama Alekse Šantića*, Beograd 2015. Pjesma uvrštena u *Zbornik poezije Musa Ćazim Ćatić* 2016. Uvrštene pjesme u *Zbornik paralelni svjetovi* KNS Sarajevo... Pjesme izabrane za balkansku pjesničku uniju 2020.

СОФИЈА ВЕЉКОВИЋ

Рођена је 13.04.1946. године у Рујевици општина Сокобања. Радни век је провела у просвети као наставник ликовне културе у Босни и Херцеговини и Србији. За остваривање наставних садржаја користила је и методу корелације са више наставних области. То се одразило на успешне резултате ликовног изражавања ученика. Радови сокобањских, њених, ђака налазе се у Србији, Словенији, Чешкој, Кини, Јапану, Египту, Индији и САД. Музеј дечје уметности из Њујорка је послао шест радова њених ученика на велику светску изложбу у Вашингтон која је била посвећена стваралаштву деце света на крају II и почетком III миленијума на планети Земљи. У Њу Делхију, од 57 хиљада радова, из 130 земаља света, њен ученик је освојио сребрну медаљу. Сарађивала је у стварању објављених *Хроника сокобањских села* и Монографије „Природне особине сокобањске котлине” припремљене за штампу. Илустровала је штампане збирке песама више аутора и заступљена је поезијом и илустрацијама у зборницима Књижевног клуба „Соколово перо” за 2017., 2018.

и 2019., 2020. годину. Писала је и осврт на стваралаштва у зборнику „Из пера аматера” Бечеј, промотивне осврте на сликарска дела са изложби, као и промотивни осврт о књизи „Благоверна Јелена Лазарева Балшић”, Научно-истраживачког рада филозофкиње Марије Маје Д Недељковић. Стваралаштвом је заступљена у два зборника *Креативне радионице Балкан 2020.* у Међународном сусрету песника „Између два света” 2020. Ниш Тренутно бави се стваралачким радом као члан Књижевног клуба „Соколово перо” у Сокобањи.

SVETLANA STRINIĆ

Рођена у Прокупљу, одрасла у Travniku, Zenici и Sarajevu. Studirala на Filozofskom fakultetu у Sarajevu, gdje је stekla звање dipl. orijentalista-arabista и dipl. anglista. Dvadeset и две године живјела и radila у Puli. Од 2020. године живи у Vinkovcima, а radi као професор engleskog jezika у Županji. Мајка троје дјеце. Poeziju пише од 12. године. Poezija је njen lijek и bijег од surove stvarnosti. 2017. године skupila hrabrost и poslala svoje pjesme prvi put на конкурс. Од tada stalno пише и njene pjesme се objavljuju у raznim zbornicima poezije. Sanja о svojoj knjizi poezije, каже „dok дишем, пишем!” Pjesme су joj до sada обављене у Almanahu 3 *Magija reči*, Almanahu 4 *Žamor reči*, Almanahu 5 *Forum reči*, *Gentle word*, *Topla reč*, *Lahor stihova*, *Snovi sjećanja*, *Snovi sjećanja 2*, *Dubrovnik на dlanu*, *Poezija zlatnih stihova 2*, *Poezija zlatnih stihova 3*, *Poezija ispod školjke*, *Zbornik savremene poezije*, *Snježna oluja stihova...*

DRAGANA ILIEVSKA

Рођена 1969. године у Crepaji, општина Kovačica. Мајка и baka, prodavac, велики sanjar, optimista, Vernik који svoje snove претаће у pesme. Пише деčију poeziju као и ljubavnu, duhovnu и misaону. Inspiriše је lepota njene nepregledne ravnice... У njenoj riznici polja, cveća, sunca ноćи претаће reči у pesme. Član pesničke grupe *Banatska petica...* Učestvovala на mnogim pesničkim konkursima, mnoge су joj pesme pohvaljene и nagrađene. Takođe objavljuje pesme у zajedničkim zbornicima: *Zbornik deci s ljubavlju*, *Spas planete*, *Zvuci srca*, *Pesme и priče iz banatske ravnice*, *Šraf 2*, *Pjesnički karavan*.

DRAGANA POPOVIĆ

Rođena 1982. god. i živi na relaciji Vranje – Beograd. Pohađala je gimnaziju „Bora Stanković” u Vranju, smer društveno – jezički, a po obrazovanju je inženjer kontrole kvaliteta. Hobi su joj pisanje pesama i astronumerologija. Pisanjem se bavi od najranijeg detinjstva, a u svet književnosti je ušla pesmom „Koja je zemlja kojom hodam?” odličnim plasmanom na festivalu poezije na Gazimestanu 1997. god. Njene pesme su zastupljene u zbornicima i antologijama mnogih izdavačkih kuća. Takođe, piše prozu i misaone tekstove. Njene radove su objavljivali dečki magazin „Mamina škola”, magazin o naučno – fantastičnim pojavama „Treće Oko” (medijska kuća *Novosti*) i portal o zdravom životu „Zelene strane”. Pesma „Zrele impresije” je nagrađena na festivalu ljubavne poezije 2014. god. od strane knjižare *Bu-levar Books* iz Novog Sada.

НАТАША БАБЕУ

Рођена је 7. маја 1975. године у Вршцу. Од 1998. године живи и ради у Београду. По професији васпитач, ради у вртићу, али како и сама каже „за своју душу” завршава и магистрира на Теолошком факултету. Писањем поезије бави се дуги низ година. Постаје члан удружења „Дунавски венац”. Њен првенац је књига „Не одбацуј љубав” а књига „Ускршња” је друга по реду. Њени радови су заступљени у многим зборницима. Више пута похваљивана... Мајка је троје деце: Андреја, Ање и Асенете.

НЕЛА ПАВЛОВИЋ

Рођена је 24.8.1975. године у Рашки где је завршила основну школу и гимназију. Дипломирала на Учитељском факултету у Јагодини. Бави се писањем поезије, прозе и драмских текстова за децу и одрасле. Прошле године јој је објављена песма у *Зборнику деци с љубављу*. Припрема децје позоришне представе са којима наступа на бројним децјим смотрама и фестивалима.

ZORICA IVANOVIĆ GAJEVIĆ

Rođena 1960 god. u Prokuplju. Piše poeziju od detinjstva. Svoja poetska nadahnuća objavila u zbirci *Budi mi sve*. Objavljuje u zbornicima, sabornicima, riznicama i antologijama širom Srbije. Učesnik brojnih poetskih druženja na kojima je često nagrađivana. Voli da piše o ljubavi trećeg doba.

SUADA MALKOČ - KOVAČEVIĆ

Rođena 1957. u Dubravama kod Bosanske Gradiške, BiH, preminula 2021. Osnovno i srednje obrazovanje završila je u Dubravama i Bosanskoj Gradišci, a više u Banjaluci. Već dugi niz godina bavila se pisanjem poezije za djecu i odrasle, kao i vjerske i duhovne poezije, a okušala se i u pisanju i slaganju haiku poezije. Radovi su joj izlazili u brojnim štampanim i elektronskim časopisima. Prvu samostanu zbirku poezije pod naslovom „Bosna u srcu” izdaje 2008. godine, a 2017. izlazi joj zbirka za djecu „Šarene strane za mališane” - Treća zbirka „Pjesme zavičajne” izlazi u produkciji *Kreativne radionice Balkan* kao nagrada za NAJ autora ZBORNIKA ČUVARA TRADICIJE. Zastupljena je u desetak zajedničkih zbirki i zbornika.

MILEVA MIHAJLOVIĆ

Kao pesnik u duši rođena je 6. maja 1948. u Smederevu. Mada tehnolog po struci, Tehnološki fakultet završila je u Beogradu, dušom i senzibilitetom naklonjenija je umetničkim vodama. Literarni počeci su joj bili u osnovnoj školi, nastavljeni u gimnaziji u Jagodini, gde je provela radni vek i stekla penziju. Danas sa suprugom živi u Beogradu. Njeni rani radovi bili su ne samo zapaženi, već nagrađivani. Posle duže pauze vratila se pisanju, a njena poezija nalazi se u više zbornika.

VLADAN STEVANOVIĆ

Rođen 23.08.1967. u Beogradu. U mladosti se uspešno bavio šahom. Po struci je inženjer poštanskog saobraćaja i diplomirani ekonomista. Do sada je objavio zbirku pesama „Jedna obična priča” 2008. godine, zbirku tekstova pesama „U luci svemira” 2017. godine i

zbirku priča, misli i pesama „Radosti i tuge iz svaštare” 2019. godine. Živi u Beogradu.

МИХАИЛО М. ЈЕРЕМИЋ

Рођен у Младеновцу, на Преображење 1959. године, растао у Рајковцу код Младеновца, у сељачкој породици, међ мотикама и њивама, где је и образован. Знања стицао у младеновачкој гимназији и на Архитектонском факултету у Београду. Живи и ради у Рајковцу. Повремено покуша да се прелије у реч.

СЛАЂАНА ЈОВИЋИЋ

Рођена 10. 04. 1971. године у Брчком. Основну и средњу школу завршила је у Брчком, а Педагошки факултет у Бијелјини. Професор је редне наставе и енглеског језика. Писањем се бави од нижих разреда основне школе. Прва pjesma „Јесен”, коју је написала у петом разреду основне школе, објављена је у Даčким новинама. Као ученик средње школе активно се бави писањем, те постаје члан тадашњег Књижевног клуба „Pablo Neruda” у Брчком. Прву збирку pjesama, „Humke снова”, је објавила као maturant 1990. године. Услиједила је збирка pjesama „Posluh savjesti”, а потом збирка lirske proze „Bezimena djeca”. Објављена су јој и двије драме, „Somnambul” и „Control Freak”, а у часопису „Susreti” објављена је drama „Raskršća”. Сlijеди и трећа збирка поезије „Igra od praiskona”. Ове године објављене су приче под насловом „Gluvilo”. Живи и пише у Брчком.

БОГДАН БОГДАНОВИЋ

Рођен у августу, 1984. године у Суботици. Пера се латио 2007. године. Песме су му објављиване у часописима: „Огледало”, „Весна”, „Косовски завет”, „Луча”, „Сазнање”, у зборницима: „Божихни стихозбор”, „Панонски галеб”, „Шраф”, „Кључ Источка” и др, као и на многим порталима на интернету. Са две песме заступљен је у Антологији српских песника рођених у периоду 1946 - 1996. године: „Фигуре у тексту – градови у фокусу”, коју је приредило УКС (Удружење књижевника Србије). Објавио је

две збирке песама, „У пустињи цвет” (2019.) и „Тундра” (2020.). Песме су му превођене на мађарски и енглески језик.

OLGA KOLARIĆ

Рођена 22.07.1962. у Ћаковцу, гдје је похађала и Економску и Трговачку школу. Низом околности које нам живот приреди, данас ради у Аустрији као његователјика. Писањем се није никад озбиљно бавила, али је од младости било присутно у њеном животу. До сад није објавила ни један свој рад, али љубав према писаној ријечи не јенјавља.

ДРАГАНА МЛАДЕНОВИЋ

Рођена 1972. године, живи и ради у Београду, Србија; и Тивту, Црна Гора. Дипломирани сликар, Факултет ликовних уметности у Београду, самостална уметница при УЛУС-у. Уметник у посети на студијама Јаванског вајанг сликарства базираног на вајанг кулит позоришту сенки, Суракарта, Централна Јава. Почасни члан Удружења модерних сликара Џакарте, Јава, Индонезија. Награда за најзаводљивију љубавну песму XIII Конкурса „Љубавне пјесме над пјесмама” у категорији зрели пјесници љубавног пјесништва, *Клуб умјетничких душа*, Мркоњић град, Република Српска. Прва награда за књигу поезије *Море од шкоља саткано*, Фондација Дејан Манчић, Ниш, Србија. Похвала жирија 15. Пролећне изложбе, Галерија Стара Капетанија, Земун, Србија. Награда за зидно сликарство/мозаик, фонд Ф.Л.У. Србија. Награда за цртеж, фонд Ф.Л.У. Србија. **Излагала на 83 изложбе у земљи и иностранству.**

АЛЕКСАНДАР МАРИЋ

Родом из Раткова (Оџаци, Сомбор). Рођен 03.11.1984. године у Оџацима. Завршио гимназију у Оџацима, Војну академију у Београду. Као војно лице радио у Крушевцу; тренутно ради у Панчеву. Бави се писањем (поезијом и прозом), плесом, екстремним спортовима, итд. Има део објављених, као и награђених песама и прича на државном и међународном нивоу. Има објављену збирку песама „Тајна душе”.

NERMINA SUBAŠIĆ

Rođena 1998. godine u Tuzli. Student Stomaloškog fakulteta u Sarajevu gdje i živi. Dobitnik više domaćih (BIH) i međunarodnih književnih nagrada. Njen prvi roman „Zločin i oprost” objavljen pod mentorstvom Safeta Sijarića i Faiza Softića je na sajmu knjige u Sarajevu 2016. godine proglašen najboljim debitantskim romanom.

НАДА ХАЦИ - ПЕРИЋ

Рођена 1959. године у Призрену. По струци је дипломирани правник, судија је Апелационог суда у Београду. Аутор је пет збирки песама *Враћам се* (2015.) *Пођите са мном* (2016.) *Надалиште* (2017.) *Прибежиште* (2018.) и *Исходиште* (2019), више путописа, као и Монографије „Запис из Призрена, са извора”, чији је издавач Институт за српску културу Приштина-Лепосавић (2020.). Њене песме и путописи су заступљени у часопису *Стремљења* и *Жрнов*, зборницима удружења писаца „Поета” из Београда, Удружења књижевника *Уметнички хоризонт* из Крагујевца, чији је члан, Удружења *Дунавски венац* из Београда, Удружења *Знакови поред пута* из Вишеграда-песме посвећене Андрић граду, културног удружења *Златна реч-Српска круна* из Беча, Зборницима *Креативне радионице Балкан*, Зборницима *Удружења српских писаца Швајцарске*, Алманаху међународног Фестивала поезије у Санкт Петербургу на којем је песма „Молитва Светом Спасу” освојила награду читалаца. Иста песма је добила и специјалну награду конкурса *Бешеновска приношења* при манастиру Бешенова у чијем је зборнику такође заступљена. Члан је Удружења књижевника Републике Србије и члан друштва књижевника Косова и Метохије. Живи и ствара у Београду.

ZORAN STANOJEVIĆ

Pisac za decu i odrasle (dvadeset i jedna objavljena knjiga), satiričar, dramski pisac (drame za Radio, Pozorište i Televiziju), prevodilac (pet knjiga, među kojima trotomni „Gospodar prstenova” Dž. R. R. Tolkina), i dugogodišnji voditelj programa Radio Beograda

(„Vreme radoznalosti”; „Klub dva”; „Hobiskop”, „Lovac na bisere” i „Omniologija”).

ANNA SOKOLOVIĆOVA

Završila Pedagoški fakultet, ali radila uglavnom u administraciji. Crtanjem, slikanjem i kreativnim radom posvećuje se samo u slobodno vreme. Vyštudovala pedagogickú fakultu, ale pracovala prevažne v administratíve. Kresbe, malbe a kreativnej tvorbe sa ve-nuje len vo voľnom čase.

BORIVOJ VUJIĆ

Rođen 14. januara 1969. godine u Subotici gde se školovao i završio Višu Tehničku Školu. Radio u prosveti kao nastavnik matematike, fizike i tehničkog obrazovanja punih 12 godina. Trenutno je privatnik u trgovačkom sektoru. Pisanjem se bavi od rane mladosti. To se sve svodilo na zabeleške, misli i analize unutrašnjih razgovora i prožimanja iskustva u vanjskom svetu. Od pre nekoliko godina odlučio da sve to pregleda, izbrusi i dovede u neku prihvatljivu književnu formu. Uglavnom su to poezija i kratke priče iz realnog i imaginarnog sveta. Pored pisanja hobi mu je muzika, fotografija i art filmovi.

ЈАСМИНА ИСАЈЛОВ

Пензионерка, рођена 1958. године у Црепаји где и сада живи са породицом. Из хобија се бави писањем и сликањем. Учествовала је на конкурсима „Ковачичког мозаика” и освојила награде: 2009., 2012., 2013., 2014., 2015. и 2020. године. Песме и приче су јој објављене у више зборника и добитница је многих награда и признања. Прву награду „Златну медаљу” освојила је за причу на конкурс у Михајло И. Пупин, научник, родољуб и хуманиста (2017.). Прву награду „Златну медљу” освојила је за причу на конкурс у „Века победника 1918-2018.” Михајло И. Пупин и наслеђе, за уметничку креацију. Другу награду „Сребрну медаљу” освојила је за причу на конкурс у Михајло И. Пупин научник и наслеђе, за уметничку креацију(2019.). Приповетке је објавила са другим ауторима у књизи завичајних писаца Кова-

чица „Песме и приче из банатске равнице” (2017.). Књигу „Јоца” чији је аутор објављена (2018.) У „Писму из Баната” објављене су две традиционалне приче, Чикаго (2014.) Радове је објавила у зборницима „Љубав на дар” и „Љубав је све” (2019.) у „Књижевној инспирацији” Књажевац (2020.). Кратке приче објавила је у „Зборнику чувари традиције”, „Зборнику чувари природе”, „Зборнику деци с љубављу” *Креативне радионица Балкан* - Београд, учествовала је у другим зборницима и конкурсима и добијала за прозу дипломе, похвале и захвалнице.

AVDULAH RAMČILOVIĆ

Pesnik, učitelj i magistar pedagoških nauka, rođen 1945. godine u Petnjici, Crna Gora. Poeziju voli, čita i stvara od rane mladosti. Piše ekavski i ijekavski, jer je rastao, školovao se, radio i živio uz oba dijalekta. Od 1968. do 1987. radio je u Matičnoj osnovnoj školi „25. maj” Delimeđe kao učitelj, direktor škole i školski pedagog. Od 1987. je, po odluci Ministarstva za kulturu i nauku SR Srbije poslan u Linz, Austrija, da radi kao nastavnik maternjeg jezika, školski pedagog i korodinator rada klubova i udruženja jugoslovenskih radnika. Na tom radnom mestu je bio sve do 2012. kada je otišao u penziju. Živi i stvara u Linzu i rado posećuje mesta i krajeve bivše Juge za koje ga vezuju drage uspomene. Objavio 7 autorskih knjiga i zastupljen je u 155 zajedničkih knjiga, zbirki poezije, autora sa područja bivše Jugoslavije, Evrope i sveta, među njima u osam zbornika *Kreativne radionice Balkan*, Beograd. Član nekoliko književnih udruženja i klubova, među njima i *Kreativne radionice Balkan*, Beograd. Za svoju poeziju i učešće na pesničkim manifestacijama, pesnik Ramčilović je dobio brojne zahvalnice, priznanja, povelje i diplome. Pesme su mu prevedene na engleski, nemački, bugarski, mađarski, arapski, a knjiga *Još jedan krug* je u celini prevedena na makedonski jezik i objavljena u okviru projekta Ministarstva za kulturu RS Makedonije, *Divan*, Skoplje 2018.

DRAGAN KRSTIĆ

Rođen je 1976. u Ljuboviji (Republika Srbija), piše poeziju i zastupljen je u antologiji savremenih pesnika 21. veka „James Joyce na Mediteranu-Ljubav i muzika”. Dobitnik je brojnih zahvalnica, plaketa i povelja kao i Džojsovog KNJIGOSLOVA za pesme *Pogled njen* i *Akrostih*. Zastupljen je u zbornicima poezije „Bila je jedna jesenja noć”, „Ljubavi od stakla”, „ŠRAF 2020”, „Delić raja” kao i u brojnim elektronskim zbornicima. Pesme Dragana Krstića predstavljaju poeziju koja se slobodno može svrstati u pojam književne avangarde. Ono što ovog pesnika čini predstavnikom avangarde su životne teme koje bira kao i jezik kojim se koristi u opisu svojih stihova. Stihovi su pisani slobodnim stilom, taman dovoljno da se ne naruši ironična poenta pesama. Pesniku se ne može osporiti pravo da napravi raskorak u razmišljanjima koje prenosi na papir, a sve zbog poruka koje želi preneti konzumentu njegovih pesama. Pesnikove metafore i tako lako poigravanje rečima svedoče o njegovoj težnji da se napusti puka pesnička tradicija i krene u neke nove, začarane krugove nepoznatog.

MARICA ŽANETIĆ MALENICA

Umirovljena je novinarka i živi u Splitu. Veći deo radnoga vijeka radila je u redakciji glasila HEP *Vjesnik* prateći područje elektroenergetike. Po umirovljenju se vratila poeziji za odrasle i djecu te nastavila pisati putopise i kratke priče. Objavila je tri pjesničke zbirke: „Da je noćas bilo” (*Redak Split*, 2018), „Četiri čarobne riječi” – pjesme za djecu (*Redak Split*, 2018) i „Žena svojih godina” (*Kvaka*, Zagreb, 2020) te knjiga putopisne proze „Zemlja uvezene povijesti – Dnevnički zapisi iz Australije” (*Centar za kreativno pisanje Zagreb*, 2019). Pjesme i prozu objavljuje u web časopisu za književnost „Kvaka” i „Mali Pero” te na portalu *Hrvatski glas* Berlin gdje ima svoju rubriku naslova „Tragom uspomena”. Zastupljena je u osamdesetak zbornika u Hrvatskoj, Srbiji, BiH i Crnoj Gori. Priče i pjesme su joj nagrađivane i pohvaljivane. Članica je *Hrvatskog društva književnika za djecu i mlade Zagreb*, *Matice hrvatske*, *Hrvatskog književnog društva Rijeka*, Udruge za književnost „Kvaka” Velika Gorica i ULKU „Vlaho Bukovac” Split.

TAMARA DRAGIĆ

Rođena je 1987. godine u Banjaluci. Prvu zbirku poezije SAM U GOMILI objavljuje u decembru 2016. godine. Roman BOŽIĆI U VREMENU objavljuje u septembru 2020. godine. Spoljnji je saradnik NUBRS. Radovi su joj zastupljeni u mnogim zbornicima i knjigama. Dobitnica je više književnih nagrada i priznanja.

ДАНКА СТЕПИЋ – БРКОВИЋ

Рођена 1982. у Смедеревској Паланци. Завршила Уметничку школу и Факултет уметности у Нишу. Бави се стваралачким и педагошким радом. Била је учесник многих ликовних колонија, изложби, како групних тако и самосталних. Добитница је више награда за ликовне уметности, као што је награда на *Јесењем салону* у Великој Плани, специјална награда на *Ликовном салону младих* у Новом Пазару, више награда у Ковачици. Писањем песама, дечјих и мисаоних, бави се из љубави у слободно време. Заступљена је у зборницима, а освојила је прво место на *Фестивалу загонетака*. Као ликовни педагог је многим ученицима ментор на такмичењима на којима освајају значајне резултате. Живи и ради у Нишу.

NADICA ILIĆ

Rođena 1948. u Pirotu, fakultetski pravnik. Nakon ovog rata ostala sama i živi u Beogradu. Član je *Kulture snova poezije* Zagreb, Udruženje književnika *Zenit* Podgorica CG, DKB Beograd i saradnik književnih klubova bivših republika SFRJ i inostranstva. Nagrađivana je za svoja književna djela u grupi autora u našoj zemlji i široj regiji. U Aziji je objavila dvije pjesmarice „Prošlost” i „Sadašnjost” na arapsko-srpskom jeziku, gdje je živela više od 25 godina do ovog rata, jer je njen suprug radio u diplomaciji. Objavila zbirku-pjesmaricu ZAVJET SINU I ZAGRLJAJ, koju je uredio Kulturni centar MESOPOTAMIA iz Beograda, Sabah Al Zubeidi, iračko-srpski novinar, prevoditelj i književni stvaralac.

SAMIR SULJIĆ

Ima 16. godina i učenik je drugog razreda elektrotehničke škole u Srebreniku. Velika ljubav mu je pisanje pjesama i želi da jednoga dana nekome dijetetu bude inspiracija, kao što su i njemu bili veliki pisci.

СОФИЈА КУЗМАНОВСКА

Рођена у Скопљу пре 63 године у лепом и мирном периоду бивше Југославије. Завршила средњу школу и дипломира-ла на Природно математичком факултету. Провела радни век у разним државним институцијама на пољу инфраструктуре квалитета и европских интеграција, путовала по целом свету и упознала много људи. Четири деценије у браку са својом средњошколском љубави, формирали су дивну породицу која је све бројнија. Пензионер је годину дана, живи нову фазу живота са пуно ентузијазма, креативности и обавеза које воли. Ужива у шетњи природом, дружењу са унуцима, сликању акрилним бојама, комуникацији и друштвеним активностима савременим информатичким алатима. Пре десет година постала је верник са живом вером у срцу, а *Библија* јој је бескрајна инспирација.

JOVANA OBRADOVIĆ

Рођена 20.7.1999. године у Prokuplju. Oсновну школу завршила у Maloj Plani, а затим средњу медицинску у Prokuplju. Dalje obrazovanje nastavila na Filozofskom fakultetu u Nišu, smer Komuniciranje i odnosi s javnošću. Živi u Bresničiću u blizini Prokuplja sa mamom, tatom, bakom i sestrama. Počela da piše sa osamnaest godina. Inspiracija i tema svih njenih pesama i priča je ljubav. Ima jednu objavljenu knjigu VEČNOST NAM SE SMEŠILA u izdanju *Kreativne radionice Balkan*.

TAMARA KUZMANOVIĆ - TAMKUZ

Рођена у Београду једног 11. јула за који нисмо претпостављали да ће бити озлоглашен као датум. Од 1996. године радила као новинарка репортер прво на Радију Политика, а потом и на истоименој те-

leviziji. Nedugo zatim uporedo počela da radi za Novinsku agenciju Beta i prelazi u pisano novinarstvo. Od 1999. do 2006. izveštavala iz Ženeve iz Ujedinjenih nacija za Agenciju Betu, japansku agenciju Kyodo News i povremeno list Politika i Danas. Potom bila saradnik sajta B92. U Beograd se vratila 2011. Počinje da piše kratke priče na blogu tamkuz.wordpress.com i objavljuje u zajedničkim zbirkama. Govori tečno engleski i francuski jezik, a služi se ruskim. Završila Visoku strukovnu školu tržišnih komunikacija u Beogradu

МИЛОВАН В. АЛЕКСИЋ

Рођен у Шапцу. Похађао природни смер Шабачке гимназије и матурирао 2018. године. Тренутно је студент Факултета техничких наука на департману Примењено софтверско инжењерство. Поезију пише из хобија, и она му пружа прилику да избистри своје мисли и пренесе их из свог ума на папир. Уз поезију може своје емоције да овековечи у тим мислима. Онда поново да их проживи када год прочита неку своју песму. Емоције из срца и мисли из ума, сваки писац један део свога бића преноси у своје песме, па се тако труди и он.

ЈЕЛЕНА ГРУЈИЋ

Рођена 1984. Одрасла и живи у Батајници, сплетом не баш срећних околности јединствена и непоновљива, но изузетно поносна на себе и ту своју посебност. Мастер економских наука, а заправо песник који тек од недавно и записује своја дела! Аутор је некомерцијализованих збирки песама „Породични албум осликан речима” и „На крилима Лепих Речи”, а и учесник у већем броју поетских зборника. На интернету је присутна као Трешњица – песме са душом!

СЛАВИЦА МАКСИЋ

Рођена 1957. Психолог, запослена као научни саветник у Институту за педагошка истраживања у Београду. Објавила више научних монографија, чланака и других радова о високим способностима и креативности. Пише белетристику из хобија.

Објавила књигу афоризама „Од лука до стреле” (2020., Београд: Алма). Поред тога, има објављене приче, афоризме, путописе и песме у новинама, часописима, зборницима и збиркама у земљи и окружењу.

DUŠICA MATICKI

Рођена у Београду 25. децембра 1968. године. Увек је добро знала са реčима. Зато одлучује да свој хоби претвори у посао. Уписује и завршава југословенску књижевност на Филолошком факултету у Београду. Радила је као новинар Политике, Међународног радија Србија. Пише и објављује поезију и кратке приче.

МАРИЈА МИЛЕНОВИЋ

Рођена 28. априла 1993. године у Крушевцу. Мастер академске студије филологије завршила је у Нишу 2020. године, смер Методика наставе српског језика и књижевности. Током студија посебно се ангажовала приликом реализације пројеката „Настава српског језика путем Скајпа за омладину из дијаспоре” (2017.) и „Дијаспора на вези” (2018.) и добила сертификате о стручном усавршавању из области методике српског језика као завичајног. Учествовала је у активностима које је организовала Канцеларија за младе у Нишу и радила у књижарама „Вулкан” и „Делфи”. У слободно време пише песме, приче и новинске чланке о актуелним темама. Интересује се за савремену књижевност и сарађује са неколико књижевних часописа.

ДЕМИАН ХЕЛЕР

Рођен као Стефан Трајковић у Врању. Писањем се бави од септембра 2014. године. Поезију почео да пише крајем августа 2017. Планира да објави збирку песама под називом „Дани мизантропије” јер, сматра да је повољан ветар да се пусте једра и заплочи овом морем.

TANJA AJTIĆ

Rođena 1964. godine u Beogradu u kome je odrasla i školovala se. Studirala je na Filološkom fakultetu – smer srpski jezik i književnost u Beogradu. Radila je na administrativnim poslovima u Saveznom sudu do 2002. godine u jesen, kada je sa porodicom nastavila da živi u Kanadi, Vankuver. Član je mnogih grupa i udruženja. Objavljene su njene pesme i priče u više od osamdeset zbornika (knjiga) i elektronskim knjigama i časopisima. Na proleće 2018. godine na takmičenju „Pegaz” Književne omladine Srbije, Beograd, osvojila je nagradu štampanje prve knjige poezije „Obrisi ljubavi”. Njena knjiga „Obrisi ljubavi” je bila izlagana na Sajmu knjiga 2018. godine u Beogradu kao i na Salonu knjiga u Torontu 2019. godine. Zastupljena je u Antologiju među 30 najboljih književnika za 2020. godinu (USUA). Osvojila je prvo mesto nagradu autora iz inostranstva u Federaciji BiH, Tuzlanski kanton (2020.) i drugu nagradu u Velikoj Britaniji od Srpske biblioteke u Londonu gde je Antologija sa radovima pobjednika bila izložena na Mini Sajmu knjiga u Velikoj Britaniji 2020. godine. Trenutno se bavi pisanjem poezije i kratkih priča kao i umetničkom grafikom kao slobodni umetnik.

EMIR BAJROVIĆ

Rođen 1988. u Novom Pazaru. Živi i stvara u Danskoj. Po struci Pedagoški asistent. Oženjen i otac jednog djeteta. Objavljivao u mnogim zbornicima i časopisima. Više puta pohvaljen i nagrađen. Piše kratke priče, poeziju i crta.

ŽENJA KRŠIĆ

Rođen 13.04.1987. godine u Banja Luci, živi i radi u Novoj Pazovi, u Sremu (Republika Srbija). Objavio zbirku kratkih priča objedinjenu u jednu celinu – DNEVNIK JEDNOG LUTKA u izdanju „Kreativne radionice Balkan”. Drugu zbirku priča SREMAČKI ZAPISI, objavio 2021. kod istog izdavača.

NATAŠA KRŠIĆ

Rođena 21.08.1965. godine u Kotor Varoši (BiH). Godine 1985. primljena na Likovnu Akademiju u Beogradu, odsek slikarstvo. Nagrade: republičko, za crtež II mesto 1988. godine i I mesto na regionalnom 2009. godine, za pastel. Živi i radi u Novoj Pazovi.

САРА РАДОШ

Рођена 12.5.2002. у Београду. Ученица је четврте године гимназије „Свети Сава” и писањем се бави још од раног детињства, претежно родољубивом поезијом. Један њен рад још током Основне школе изашао је у часопису за децу „Звонце” а касније су неке од њених песама објављене у часопису „Збиља” чији је уредник био песник Момир Лазић.

РАНИМА HALIMANOVIĆ

Rođena 6 maja 1958. god u M. Gostilji Višegrad. Živi u Sarajevu od 1973. godine gdje je završila osnovnu i srednju školu. Studirala je na Ekonomskom fakultetu u Sarajevu. Autor je sedam zbirki poezije i aforizama u periodu od 2003. do 2021. god. Dobitnica je mnogih nagrada za pjesme objavljivane u mnogim zajedničkim zbirkama i konkursima. Izvođač je tradicionalne pjesme sevdalinke. Učestvovala je na mnogim humanitarnim i drugim koncertima.

ЈЕЛЕНА АСЕНОВ

Рођена 26.2.1993. године у прелепом граду на Дунаву - Смедереву. Још од најранијег детињства почела да показује интересовања за књижевност -поезију и прозу. Воли да чита и наше и стране писце. По занимању је туристички техничар. Већ осам година живи у Крагујевцу, удата и има петогодишњег сина. Однедавно почела да се бави писањем поезије, превасходно љубавне. До сада није објављивала.

SUADA SULJIĆ SOKOLOVIĆ

Rođena 22.08.1955. godine u Tuzli. Osnovnu školu je pohađala u Kiseljaku kod Tuzle, a srednju u Tuzli. Novinarsku školu je završila pri Jugoslovenskom institutu za novinarstvo u Beogradu. Bila je član Književnog Kluba u Tuzli, dopisnik sarajevskih listova „Oslobođenje” i „Svijet”, te tuzlanskog lista „Front Slobode”. Objavljivala je osvrte, kritike i reportaže. Član je Udruženja Bosanskih umjetnika sa sjedištem u Sarajevu i Društva pisaca Australije, sa sjedištem u Melbournu. Djela su joj uvrštena u školski program u bosanskim školama u Melbournu. Njene knjige se nalaze u Nacionalnoj i mnogim drugim bibliotekama u BiH, kao i u bibliotekama u Australiji. Živi u Australiji, u gradu Melbournu. Bibliografija: zbirke poezije „Put u neizvjesnost” - 2015. god. / *Arta Centar* Sarajevo; „Na krilima vjetra” - 2015. god. / *Arta Centar* Sarajevo. Knjige proze i poezije: „Sudbina” - 2016. god. / *Grafoton* Sarajevo; „Ni na nebu ni na zemlji” - 2016. god. / *Planjax komerc*, Tešanj; „Čovjek koji je izgubio identitet” - 2017. god. / *Planjax komerc*, Tešanj. Knjige proze, poezije i aforizama „Iskušenje” - 2018. god. / *Planjax komerc*, Tešanj; „Put do istine” - 2019. god. / *Planjax komerc*, Tešanj. Roman „Zamršene sudbine” - 2021.god. / *Planjax komerc* Tešanj. Zastupljena je u nizu međunarodnih Zbornika širom sveta. Dobitnica je više književnih nagrada. Uvrštena je u Biografski leksikon „Ko je ko u BiH”, štampan u Izdavačkoj kući „Planjax komerc” u Tešnju 2018.godine. U počasnjoj Aleji kod Tešnja, „Aleji pisaca” zasađeno joj je drvo.

ANA JOVANOVIĆ

Rođena 28.10.1979. godine u Negotinu. Uređuje blog „Poštena vLajna” (www.postenavlajna.wordpress.com). Jedan je od autora na portalu „Konkretno” (www.konkretno.co.rs). Objavljivana je u velikom broju književnih časopisa i zbirki. Dobitnik je nagrade žirija na Evropskom festivalu poezije u Rumuniji, 2019. Autor je romana „Vera je gola” i zbirke poezije „Žena u četiri zida”.

САНДРА БРКИЋ

Рођена 09.05.2000. у Београду, одрасла у Шапцу. Тренутно студент Факултета техничких наука у Новом Саду, претходно завршила природно-математички смер Шабачке гимназије и основну музичку школу, одсек флаута. Учествовала на средњошколским такмичењима у писању поезије, од којих је једна награђена од стране часописа *Огледало*.

VERICA MILOSAVLJEVIĆ

Рођена је 14.06.1950. године у Смедереву. Као београдски студент на Вишој школи за спољну трговину активно је својом појављивањем узимала уčešће на књижевним вечерима. Радни век провела је на пословима грађевинске и економске струке. Мada више деценија живи у свету поезије и књижевности, оглашавајући својом поезијом у зборницима и антологијама, за сада има објављену само једну збирку песама - „BEOGRADSKЕ ZORE”, али је њоме скренула пажњу на себе као врсног песника. У припреми су јој још две књиге - збирка поезије и збирка краћих прозних текстова. За поезију је добила престижна пријазна и ван Србије и била је учесник више песничких манифестација.

МАЈА MARINKOVIĆ

Рођена 03.04.1991. Живи у месту Донја Ливадика, општина Велика Плана. Поезија и цртање су њене две највеће љубави. Воли да чита текстове на тему психолошког развоја. Песме су јој заступљене у неколико зборника, од којих су неке и у међународним зборницима. Има *facebook* страницу *Моћ срца*, на којој објављује све своје песме, од речи до речи онако како их је емоција послагала. Без форсирања, само чистом инспирацијом писане. Желја јој је да у будућности објави збирку својих песама, написаних у првој години свог писања, а касније и више њих.

МЛАДОМИР КНЕЖЕВИЋ

Рођен у Липници код Чачка. Пише поезију и афоризме. Објављивао у домаћим и међународним часописима за књижев-

ност. Заступљен у заједничким књигама, домаћим и међународним зборницима, лексиконима и антологијама. Поезија Младомира Кнежевић је превођена на македонски, арапски, ромски, шпански и енглески језик. Објавио је десет књига поезије.

ГОРДАНА ВЛАДИСАВЉЕВИЋ

Рођена у Нишу, 18.06.1961. године, где и сада живи. По образовању дипломирани правник. Пише поезију и прозу за децу и одрасле. До сада су јој песме објављиване у Зборницима *Креативне радионице Балкан* за 2016., 2017., 2018., 2019. и 2020.. године. Затим у оквиру антологије поезије за децу „Осмехни се” Дејана Богојевића, Зборницима „Кутија љубави” и „Комад вечности” Х. Химел, Зборнику радова Х међународне уметничке колоније „Панонски бисери” инспирисане стваралаштвом Душка Трифуновића, у Зборницима „Уметничка синергија”, „Све љубави Балкана”, „Моћ љубави”, „Књижевна Инспирација”, „Више од уметности”, „Зимска бајка” у издању *Златног пера* из Књажевца, Зборнику „Музика прича” - Удружења Мокраћац, Зборнику „Гарави сокак” који је објављен поводом 29. Међународног сусрета песника у Инђији. Објављена је у *Лексикону савремених српских писаца 2018*. Учесник је 15. Фестивала писаца за децу „Витезово пролеће”. Своју прву самосталну збирку песама за децу под називом „Шишање једног лава” објавила је 2017. године. Такође је написала и дечији роман под називом „Луткарева кућа”.

LESTAT GIANNI

Рођен 1978. године у Новом Саду. Хендикепан од рођења. То је чини му се, од њега napravilo оно што је данас. Pokretač је акције за Тижанин закон, кооснивач групе грађана „2 минута тишине”. Pokretač разних humanitarnih акција. Prepoznatljiv i по tome што је гласноговорник једне од навijaчких група Fudbalskog клуба Vojvodina. Blogger, podcaster... Jednostavno tu је да razbija tabue i predrasude.

SNEŽANA MARKO – MUSINOV

Rođena Banačanka (1958.) sa stalnim boravkom u Zemunu. Kao trostruka majka obrazovane dece, od života je ispunila očekivanja, premda je na profesionalnom planu odustala od Filološkog fakulteta u Beogradu, na samom kraju studija. Školovala se u Pančevu, Novom Beogradu i Beogradu. Po obrazovanju maturantkinja gimnazije i nesvršeni filolog (apsolvirala na BG univerzitetu na grupi za engleski jezik i književnost), po profesiji službenica, po zaposlenju sekretarica, kreativna, prisutna u raznovrsnosti književnih interesovanja, detinjstvo provela u Vojvodini, mladost u Beogradu, srednje doba u Zemunu. Rasla u četvoročlanoj porodici, živela u svojoj petočlanoj dok deca nisu počela da se osipaju polazeći svojim životnim putevima. Radila je u *Beogradskom pamučnom kombinatu* kao dakti-lografkinja, u *Imtelu* kao sekretarica na prodaji računara i računarske tehnike, potom u Laboratoriji *Instituta za kukuruz* u Zemun Polju kao tehnička sekretarica. Književni odjek desio se na internet mediju i u štampanoj literaturi. Skrenula je pažnju na sebe pesmama (za decu i odrasle), haikuom, aforizmima, kratkim pričama, esejima i kritičkim osvrtima. Introvertno orijentisana, ima mali krug prijatelja i pisanje joj je i hobi i zabava. Objavila je jednu samostalnu zbirku pesama: „Zaustavljen tok” (2018). Nagrađivana u domovini i okolnim zemljama.

ЈЕЛИЦА МИРКОВИЋ

Рођена 2. новембра 1998. године у Косовској Каменици. Живела у селу које се зове Робовац, све док се пре пар година није преселила у Алексинац, због студирања. Студира електротехнику и рачунарство у Нишу. Што се хобија тиче издваја писање и кулинарство, као и прикупљање и смишљање разних рецепата. Воли спорт и музику. Воли да чита разне романе, као и песме Сергеја Јесењина и Десанке Максимовић. Књига, која је на њу оставила највећи утицај, је „Мали принц” уз који плаче сваки пут када је чита. Плаче и уз песму „Не ломите ми багрење” Ђорђа Балашевића... Писањем почела да се бави случајно, када је, још као ученица основне школе, видела неки конкурс за писање песама. Тада је и победила на конкурс у и добила на-

градно путовање у Нови Сад. Касније је написала причу о Новом Саду, која је објављена на једном сајту, а затим преведена на руски, енглески и француски језик. Након тога је учествовала на још једном конкурс у за писање песама, где је, такође, победила и добила наградно путовање у Сићево. Затим се посветила другим стварима и дуго није ништа писала. Међутим, за време полицијског часа, је добила вишак слободног времена и одлучила да поново почне да пише. Овога пута то нису биле песме, већ роман. Тако је настао роман под називом „Долина трешања” који, стицајем разних околности, а највише њене несигурности, још увек није објавила.

ALEKSANDRA LEKIĆ VUJISIĆ

Рођена је 1979. године у Подгорици. По образовању је професорика енглеског језика и књижевности, а уз редовни посао бави се писањем поезије и прозе за дјecu и одрасле. Писањем се бави од малих ногу – и ако од њега не живи, каже да сасвим сигурно за њега живи. Govори енглески и италијански језик, завршила је више стручних курсева из различитих области у земљи и иностранству, а покренула је и независни креативни пројекат „Ћиграло” који се бави промовисањем читања у раном узрасту: www.bajke.me. Radovi су јој објављени на portalima, у књижевним часописима, у збиркама и зборницима, а добитница је и више награда на међународним конкурсима за прозу и поезију.

ДУШАНКА КОТУР УГРИЦА

Рођена 22. децембра 1970. године у Бадену у Аустрији. Дјетињство је провела у Козарској Дубици, гдје је завршила Основну и Средњу техничку школу као текстилни техничар. Од 1992. године живи у Швајцарској, гдје наставља даље школовање у смјеру медицине. Њена велика љубав је писање и читање литературе. Ужива да пише приче о истинитим догађајима. До сада је објавила двије књиге КАО МЕЛЕМ НА РАНУ и ЗАГОНЕТНА СОБА које су преведене и на њемачки језик. Била је спонзор слијепом писцу Срети Вучковићу за његова два романа: „Прст судбине” и „Помрачење Сунца”, гдје му је била промотер и ор-

ганизатор промоција широм Републике Српске. Такођер је била спонзор књижевнику Слободану Ђуровићу са његовом књигом „Соколица” што јој чини посебно задовољство. Члан је удружења писаца Литерарни круг ЗЛАТНО ПЕРО у Швајцарској.

МИЛИСАВ ЂУРИЋ

Рођен 01.04.1965. год у Копривни у подножју Требаве од оца Марка и мајке Данице. Чудесни живота пути воде га кроз разне средине да би почетком деведесетих застао и остао у Швајцарској у подножју швајцарских Алпа које га често подсећају на живописну љепотицу Дугу њиву на Требави којој се увијек радо враћа у загрљај, а и кроз пјесму. Пише поезију, прозу и поезију за дјецу од 2000. год. До сада објавио десет књига. Члан је у доста књижевних клубова и тренутно председник *Удружења српских писаца Швајцарске*.

MILJANA PEŠIĆ

Рођена једног сунчаног маја 1997. godine у Vranju, Sofkinom gradu. Autorka romana „Pobedi me” који представља борбу са животом и за живот. Ћерка, сестра, пријатељ, student, sasvim obična osoba.

ЖАКЛИНА МАРКОВИЋ МАТИЋ

Рођена 27. 9.1976. године у Лесковцу. Од 1996. године живи на релацији Србија - Швајцарска. У том кругу и ствара, црпећи теме из сопственог искуства у сусрету различитих култура. Њен први роман „Између жеље и разума”, наишао је на сјајан одјек међу читаоцима. Пише поезију и прозу, и заступљена је у великом броју Зборника и књижевних часописа. Члан је *Удружења српских писаца Швајцарске*.

ЖЕЉКО МАРКОВИЋ

Рођен је 1961. године у Мазочу код Фоче. По образовању је дипломирани економиста. Пише афоризме. Објавио је две књиге афоризама: „Истина и нама” и „Народе, извини!”. Награђиван. Живи у Чачку.

MARKO MILOJEVIĆ

Rođen 3.11.1980. god. Detinjstvo je proveo u Toplici koja je veći inspiracija njegovoj poeziji. U gimnaziji je napisao svoju prvu pesmu pod uticajem novogodišnjeg koncerta Rada Šerbedžije, i od tada njegovo pisanje podstiču „Ukleti pesnici” Bodler, Rembo, Jesenjin, pesnik-razbojnik Fransoa de Vijon, Rade Drainac, Džim Morrison, Slobodan Stojadinović Ču-De...Upisuje studije književnosti ali ubrzo shvata da je tu poezija malo zastupljena itsl, pa ga želja za slobodom i dalekim horizontima, odvođe u Blace, u njegovu Toplicu, gde na studijama stiče zvanje Turizmolog i sada radi kao turistički vodič sa prebivalištem u Beogradu. Objavio 2020. god. knjigu poezije „Maskirani original”. Zastupljen u zbornicima „Srpski žurnal”, „Između dva sveta”, „Suština poetike”, na mnogim sajtovima i grupama... Kontakt za čitaoce: maskiranioriginal@gmail.com.

ВАЊА РАДОЈЕВИЋ

Има 19 година. На првој је години основних студија на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу, катедра за српски језик и књижевност. Завршила средњу економску школу у Ужицу. Воли да пише, чита и глуми. Ишла је у школу глуме 3 године, у музичку школу једну годину и свирала виолину. Такође је играла фолклор у КУД-у *Први Партизан* 6 година. Дуже време пише и слала је радове на разне конкурсе, али до сада није постигла никакав успех на том пољу. Не воли када има нека ограничења што се тиче писања, али свему се прилагођава. Воли нове задатке, изазове и циљеве и жели да се опроба у више жанрова и облика писања. Боље се сналази у самосталном раду, али и групном се лако прилагоди. Такође, више воли да пише прозне текстове, па и поезију у прози, него поезију у стиху.

SLAVICA BAKŠAJ

Čitav život piše, zadnjih šest godina objavljuje. Voli reći kako čitanje dušu hrani, a pisanje oslobađa. Ne voli bibliografiju, jer kako kaže, o piscima najviše naučimo, ako napisano pročitamo. 2016. godine izdaje samostalnu knjigu „U potrazi za odgovorima”, 2017. go-

dine, zajedno sa kćerima, objavljuje zbirku poezije i poema „Zapisano u zvjezdama”. Radovi su joj objavljeni u zajedničkim zbornicima „I ja imam post”, „Pričam Svoju Priču”, „Bila je jedna jesenja noć”, „Ljubavi od stakla”, „Garavi sokak”, u tiskanom i digitalnom časopisu „Književne vertikale 18/19”, u „Zborniku čuvara prirode”, „Zbornik deci s ljubavlju”, u zborniku poezije „Šraf 2020”, u zborniku „Sebiljska riječ”, „Vrtlog vremena”, u zbornicima BPU „Eho Poezije”, „Tragovi pjesme”, „Dozivanje stihova”, „Tajna pjesme”, u zbirci „Kroz snove do svjetlosti”. Radovi su joj objavljeni na stranicama Čitateljskog kluba *Čitafora*, u ZiN i Daily časopisu; na stranicama Kul Pon Kluba. 2018. i 2019. godine u zborniku „Trojica iz Gradišta”. 2019. godine u istom zborniku priča joj je bila trećeplasirana. 2020. na natječaju УНАН-а, „Ivan Haramija HANS”, osvaja prvu nagradu.

ОЛИВЕРА ШЕСТАКОВ

Рођена у Панчеву 19. септембра 1963. године. Завршила је Девету београдску гимназију и дипломирала на Грађевинском факултету Универзитета у Београду, на хидротехничком одсеку. Живи и ради у Београду. Објавила је до сада шест збирки песама: У МОМ ПОГЛЕДУ, МОЈЕ ДУШЕ РИМЕ, НА ТРАГУ СВЕТЛОСТИ, Поема ТЕЧЕМ КАО РЕКА и друге песме, ДО НЕКАЗАНОГ и У ЗЛАТНОЈ СМОЛИ ЂИЛИБАРА (2020.). Члан је Удружења књижевника Србије и више књижевних клубова и друштва. Песме су јој објављене у преко 100 међународних и домаћих зборника поезије, антологија савремених песника, од којих су многе похваљене и награђиване на књижевним конкурсима. Превођене су на: руски, енглески, немачки, италијански, холандски и арапски језик. Збирка песама „Поема ТЕЧЕМ КАО РЕКА и друге песме” добитник је Књижевне награде „Милорад Калезић” за најбољу књигу објављену 2017. године, у избору Књижевне заједнице Југославије. Збирка песама ДО НЕКАЗАНОГ је објављена као награда издавача *Креативне радионице Балкан* „НАЈ аутору”, према гласању песника - аутора *Зборника савремене поезије* и *Зборника хаику поезије*, објављених 2018. године у издању *Креативне радионице Балкан*. Књига је била у ужем избору за Награду града Београда у области књижевног

стваралаштва, као и књига У ЗЛАТНОЈ СМОЛИ ЂИЛИБАРА. У уредништву је књижевних часописа *Умно* (Београд) и *Хоризонт* (Земун). Бави се превођењем са руског језика.

DRAGAN PETKOVIĆ MILJIN

Рођен у Lozници, где живи и ради. Pesme су му објављене у многим зборницима. Voli поезију, музику и природу.

СЛАВИЦА Д. ДАМЊАНОВИЋ САША

Рођена 20.07.1952. године лета Господњег 7460. године у селу Стапар, општина Сомбор. Објавила књигу поезије: *Кроз трепавице Неба*. Радови су читани у радио емисијама и на јавним наступима, објављивани у Сомборским новинама, часописима, Антологија 1 и 2, многим Зборницима. Похвале и признања: Плава повеља, Похваљен песник, Одабране песме, Надахнућа, Избор, Дипломе, Захвалнице, Похвале, Сертификат за поезију 2020. *Балканска пјесничка унија*, Бронзана повеља за поезију 2020. *Балканска пјесничка унија*, Најлепше љубавне песме, Најоригиналније љубавне песме, трећа награда проза *Књижевна вертикала* 2018., прва награда поезија 5. конкурс Пјесме Андрићграду 2019. *Крајпуташ Знак крај пута*, четврта награда проза Најлепше приче 2020. Лесковачки конкурс...

VLADANA IVANOV

Devojačko Vasiljić, рођена је у Knjaževcu 1983. године. Diplomirala је на Filološkom fakultetu у Beogradu, odsek engleski jezik i književnost. Radi као професор у средњој школи. Lektorišе и преводи научне радове. Ljubitelj је kubanskih plesova. Najvažnija јој је uloga mame. Poesiju пише од školskih дана. Do сада је објавила једну zbirku поезије „Nedorečena plava” и učestvovala је у mnogim književnim zbornicima.

VALENTINA BERIĆ

Рођена 1985. године у Kninu, у Hrvatskoј. Dio osnove škole završila у Đevrskama pokraj Knina, а остали dio у Valjevu gdje је

završila i srednju školu. Studirala je na Poljoprivrednom fakultetu u Zemunu; 2012. godine je diplomirala i stekla zvanje diplomirani inženjer poljoprivrede za stočarstvo. Talenat za pisanje je otkrila u školskim danima kada je počela da piše poeziju i prozu. Nakon završenog fakulteta pisala je stručni rad na temu „Ekološka poljoprivreda” za Pučko otvoreno učilište *Libar*. Objavljuje priče u časopisu za književnost i kulturu „Ljudi govore” i u časopisu „Diskurs”. Priča „Rastanak” uvrštena je u zbirku priča književnog konkursa priče iz izolacije. Priča „Voz” objavljena je u zbirci selektovanih radova na konkursu za priču satkanu od 357 riječi. Priča „Sedam dana” objavljena je u knjizi „U nizu” zborniku najkraćih priča izdavačke kuće *Alma*, Beograd 2020. Priča „Crni petak” objavljena je u zbirci selektovanih radova na regionalnom konkursu za priču satkanu od 505 riječi. Priča „Nezaustavljivi koraci sudbine” objavljena je u zborniku poezije i proze „Kad se kazaljke sklope 2021.”

SENKA BRADARIĆ

Rođena 1953. u Trogiru, odrasla u Kaštel Novom, živi u Osijeku (R.Hrvatska). Bavi se slikarstvom, a poeziju piše od 2019. godine. Njene pjesme su zastupljene u 27 zajedničkih zbornika, zbirci, antologiji i časopisa u R.Srbiji, BiH, Crnoj Gori i R. Hrvatskoj. Napisala je i ilustrirala knjigu za djecu „Licem u lice ispred Fijolice” (Naklada *Bošković* – Split 2019 g.)

TAMARA SIMIĆ

Rođena u Šapcu. Student druge godine poljoprivrednog fakulteta u Novom Sadu, smer voćarstvo i vinogradarstvo. Učestvovala, do sada, samo na festivalu ljubavne poezije „Ivan Pangarić” u Somboru.

ТОМИСЛАВ КРСМАНОВИЋ

Борац за људска права и писац. Завршио је Економски факултет у Београду (1963) и пост-дипломске студије из истраживања друштва и тржишта при Католичком институту за високе комерцијалне студије (1969.) у Брислу, Белгија. Припремио је докторат из политичког маркетинга КРЕИРАЊЕ И ИЗМЕНА

BRAND IMAGE ДРЖАВЕ У ПОЛИТИЧКОЈ ПРОПАГАНДИ. Добитник неколико признања - *Bruce Evox Memorial Award*, у Копенхагену 22. март 1999 године, Статуа без новчаног износа, од *Amnesty International* –London, UNESCO - Париз, *Светска асоцијација психијатрије*, *Америчка асоцијација психијатрије*. После двадесет година мукотрпног рада објавио је аутобиографски роман САГА О ... ИЋИМА(1940-2017) који је побудио интерес у земљи и свету - јавни посленик који је својевремено био званично проглашен за душевно неурачунљивог болесника, је као плод животног искуства представио јавности модел преживљавања и опстанка Србије и оздрављења Балкана. Његова визија спаса и дебалканизације Србије има своју потпору у измени на боље односа САД према Србији. ВРЕМЕ ЋЕ ПОКАЗАТИ ДА ЛИ ЈЕ БИО У ПРАВУ?

ŽIVANA JOVANOVIĆ

Rođena u Zrenjaninu 1966. godine. Knjige i putovanja voli ceo život. Imala je sreću da upozna ljude i kulture mnogih zemalja sveta, jedno vreme živela je van granica ove države i uvek se vraćala rodnom gradu gde i sada živi. Tokom života pisala pesme, priče i beleške sa putovanja ali nije ih objavljivala. Pre dve godine prvi put objavila pesmu „Višegradu-Andićgradu” koja je pohvaljena u Zborniku „Pesme Andrićgradu 2019.” (poetski klub „Znakovi” iz Višegrada) a 2020. godine njene pesme „Bedemi”, „Pečurka” i „Nečujna pesma” objavljene su u „Zborniku čuvara prirode” *Kreativne radionice Balkan*. U slobodnom vremenu bavi se redizajnom nameštaja i dekurážom. Ljubav prema pisanoj reči i strast prema putovanjima je ne napušta.

ВЛАДИСЛАВ ВЛАХОВИЋ

Рођен 1963. године, у Ровцима, општина Колашин, у Црној Гори. Школовао се у Влаховићима, Међуријечју, Мостару, Задру и Београду. Пише: афоризме, епиграме, поезију и прозу. Објављивао је у преко 70 листова и часописа широм: Црне Горе, региона, Аустралије, Немачке, Француске, Холандије, Бу-

гарске, Русије и Велике Британије. Објавио је збирку поезије „Скитница у ружичњаку”, збирке афоризама „Ноћ дугих језика”, „Увјерење о држављанству”, „Непознати извршилац” и „Ноћне море”, те збирке прозе „(П)омамљени” и „Бестежинско стање” (два издања). Заступљен је у више од 90 зборника, лексикона и антологија. Члан је: Удружења књижевника Црне Горе, Удружења књижевника Србије, БАК-а и „London Press Club-a”. Живи у Подгорици и Бриселу (Краљевина Белгија)

ДРАГИЦА БЕКА САВИЋ

Рођена (Слијепчевић) 1958. године у банатском месту Сечањ, где је завршила основну школу и гимназију. По занимању је дипломирани правник, а по вокацији песникиња. Као аутор је заступљена у више десетина Зборника поезије у Србији и региону. До сада је објавила три збирке песама. Добитник је више похвала и награда. Члан је *Савеза књижевника у отаџбини и расејању* Нови Сад, *Креативне радионице Балкан* Београд, као и удружења књижевника *Уметнички хоризонт* Крагујевац. Живи и ствара у Бачкој Паланци.

RAMIZ ŠAĆIROVIĆ

Rođen 11.7.1949. god. u selu Ruđa (opština Tutin). Po zanimanju je bio profesor jezika i književnosti u OŠ „25. maj” Melaje. Pored redovnog posla bavio se i etnologijom, etno genezom, historijskom prošlošću, kao i pisanjem kratkih formi, a naročito pisanjem dječijih kratkih priča i poezije. Objavljuje po raznim časopisima i književnim publikacijama. Zastupljen je i u školskim sadržajima na bosanskom jeziku. Objavljivao u desetine književnih časopisa i publikacija širom Srbije, Crne Gore, Hrvatske i drugih. Ramiz živi, radi i stvara u selu Melaje na Košampolju, Pešter. Objavio je osam knjiga: dvije zbirke ljubavnih pjesama, četiri knjige proze, jednu knjigu za djecu i dječiju ilustrovanu priču: „Zečija dolina”, 2005. g. *Sandžački intelektualni krug* (SIK); „Plavetnilo u poznom svitanju”, 2011. g.; „Kletva”, 2012. g. *Beoknjiga* – Beograd; „Ispiću nebo u svitanju”, 2013. g. *IP Jovan doo* Beograd; roman „Krvavi trag” 2015. godine. *Kreativna ra-*

dionica Balkan i NB „dr Ejup Mušović”, Tutin; zbirka pripovjedaka „Vasika i druge priče Koštampolja” 2017. g. *Kreativna radionica Balkan* i NB „dr Ejup Mušović”, Tutin, „Šaljanske legende i druge priče”, 2017. g. *Kreativna radionica Balkan* i NB „dr Ejup Mušović”, Tutin; „Trojan” priče i pjesme za djecu, 2018.g. *Kreativna radionica Balkan, Bošnjačko nacionalno vijeće* i NB „Ejup Mušović”, Tutin; Drugo izdanje pripovjedaka „Kletva” *Kreativna radionica Balkan* i NB „dr Ejup Mušović” Tutin; roman „Suza” 2020. godine, *Priroda i baština*, Rožaje i zbirka ljubavnih pjesama „Slast čekanja” 2021. godina, *Kreativna radionica Balkan* i *Bošnjačko nacionalno vijeće*.

МЛАДЕН ЛАЗИЋ

Има 18 година, и из једног је градића поред Дрине. Ту се родио, завршио основну школу, сада завршава средњу и планира даље школовање наставити у Новом Саду. Занима се са много хобија од којих је један и писање, тачније поезија. Поезија се јавила још 2013. године на часу српског језика. Додуше тих година па све до 2019. није нешто био активан у писању. Од 2019. редовније пише. То су углавном родољубиве и патриотске песме, провуче се и по који љубавни, и по који шаљиви стих, све зависи. Има у плану да све своје песме када их буде довољно, објави у једној збирци. Нада се томе ускоро.

EVA DROBNÁ-GERLICI

Rođena 1943., u Trnavi, pjesnikinja, umirovljena učiteljica. Pre davala je na nekoliko vrsti škola. Na Sveučilištu *St. Ćirila i Metoda* u Trnavi radila je u nakladništvu kao urednik jezika. Bila je zakonski zastupnik *Pokreta kršćanskih prosvjetitelja* u Slovačkoj i na tom se položaju posvetila uredničkom radu. Za tisak je pripremila nekoliko antologija sa sveslovačkih književnih natječaja. Kao pjesnik uglavnom piše haikue, tenkove i haige. Objavljivala je svoja djela u međunarodnim časopisima i antologijama u Švicarskoj, Rumunjskoj i Kanadi. Haiku storije objavljuje u internetskim novinama *Under the Basho*. Objavila je tri zbirke poezije: *Jesenska promišljanja* (2011.),

Haiku u toku života (2016.) i *Dodiri duše* (2018.). Obradila i objavila također knjigu *Searching in the Gerliczy/ci Family Tree* (2015).

Dr ŽAKLINA MAČIĆ

Doktor elektrotehničkih nauka, rođena je u Žitkovcu, živi u Nišu i radi na Elektronskom fakultetu, a poezija je njena ljubav. Ima veliki broj nagrađenih pesama. Piše i ljubavne, misaone, opisne, pesme na dijalektu i od samo nagrađenih pesama se može napraviti knjiga od stotinak strana.

NIKOLA DRAGAŠ

Rođen 15.09.1981. u Pančevu, gde i danas živi. Diplomirao 2004. godine na Višoj politehničkoj školi u Beogradu na smeru za grafički dizajn. Zaposlen je u JP Pošta Srbije. Član je ULUPUDS-a, Udruženja karikaturista Srbije – FECO, i ULU Svetionik. Bavi se karikaturnom, dečjom ilustracijom, stripom i grafičkim dizajnom. Ilustruje dečje knjige i udžbenike. Svoje ilustracije i karikature objavljuje u novinskim listovima: „Večernje Novosti“, „Politika“, „Jež“, „Ilustrovan politika“, „Neven“, „Enigmatika“, „Razbibriga“. Redovan je učesnik domaćih i međunarodnih salona i izložbi karikature i ilustracije kao što su: „Pjer“, „Zlatna Kaciga“, „Zlatni osmeħ“, „Zlatno pero“, „Majski salon ULUPUDS-a“, „Osten“, „Balkanska smotra mladih strip autora - Leskovac“, „Bijenale Ekološke karikature Sokobanja“, „Krajiški salon“. Održao je veliki broj radionica za decu i mlade iz oblasti ilustracije i karikature u Čikagu, Šervilu, Mervilu, Temišvaru, Velenju, Beogradu, Pančevu, Vladimirovcu, Omoljici, Kačarevu, Dolovu, Banatskom Brestovcu, Starčevu, Čardaku, Gračanici, Starom Grackom, Orahovcu... Bavi se i pedagoškim radom, od aprila 2016. do juna 2018. godine vodi školu karikature pri „Domu omladine Pančevo“, a od marta 2019. vodi sekciju crtanja za decu „Čarobni svet crtanja“. Od novembra 2020. godine vodi i likovnu sekciju „Ilustracijom učimo srpsku istoriju i tradiciju“, pri školi tradicije, u organizaciji „Sačuvajmo porodicu“ iz Pančeva. Dobitnik je priznanja „Klasovo majstorsko pero“, za doprinos i rezultate na polju karikature.

ЉИЉАНА ТЕРЕНТИЋ

Рођена у Београду уочи Видовдана 1963. године. Бави се сликањем (првенствено иконописом), пише родољубиве, духовне, мисаоне, дечије и љубавне песме и приче, есеје... Добитник многих награда, похвала, медаља, повеља, плакета и диплома за своје радове. Члан Уметничког клуба „Расковник” у Смедереву и члан Института за дечију књижевност са статусом писца за децу. Велику част јој чини што се њене песме налазе у *Лексикону савремених српских писаца* за 2019-у годину, у две међународне антологије преведене на шпански и енглески у 2020-ој и у више домаћих антологија, док су многи радови штампани у великом броју Зборника. И 2021-ту годину обележавају многе награде и признања како у земљи, тако и преко границе, а неколико песама је преведено на више страних језика.

АЛЕКСАНДАР В. ПАВЛОВИЋ

Рођен 02. јануара 1957. године у Бечеју. Економски факултет завршио у Приштини, запослен у Покрајинском секретаријату за привреду и туризам у Новом Саду, као инспектор за заштиту ауторских и сродних права. Има ћерку и двоје унучади. Један је од оснивача удружења: КУК „Перо аматера” Бечеј.

ТОДЕ РИСТА БЛАЖЕВСКИ

Карикатурист, хуморист, есеист и аниматор. Рођен је 06.05.1948 године у Скопљу. Дипломирао је на правном факултету Универзитета „Св. Кирила и Методија ” у Скопљу. Уметничким радом почео се бавити 1966 године, када је у новинама *Студентски збор*, објавио своју прву карикатуру. Од тада црта карикатуре, цртеже и стрипове, пише хумористичке приче, афоризме и есеје за карикатуру, израђује анимиране и цртане филмове и слика слике. Његове хумористичке приче, афоризме, и есеје за хумор и карикатуру и карикатуре су објављиване у: зборницима Најкраће приче (Београд), Дивка - (Београд), Зборник чувара природе, Зборник деци с љубављу, (Београд...) *Остен*, и *Македонски Остен*, (Скопје), електронских магази-

на: Етна и Шипак, (Београд), Носорог (Бања Лука), Фенамизах (Истанбул), Санат-Дернеги (Ексишехир) Велика енциклопедија карикатуре (*Big Encyclopaedia of Carikature*), затим у новинама: *Студентски збор, Остен, Македонски Остен, Млад борец, Нова Македонија, Вечер, Бирлик, Република, Комунист, Трудбеник, Просветен работник, Металург* итд., као и часописима: *Мит, МК ревија, Корени, Разгледи, Тренд, Огледало, Современост, Свет, Стожер, Стремеж, Житие, Виц...* у Македонији, *Џу бокс* (Београд), *Стришел* (Софија), итд. Објавио је следеће књиге: *Нула Вавилонска* (1995.), албум карикатура, *Хомо балканикус ептен занесеникус* (1999.), албум политичких карикатура, *Јас сум виновен за сè* (2008.), збирка хумористичких прича и афоризма, *Аспекти на карикатурата* (2014.), јесеи за хумор и карикатуру, *Воинственото перце* (2015.) албум антиратних карикатура, и *Ја не сум виновен за ништо*, (2018.) збирка хумористичких прича, афоризма и карикатура. Године 2014 година збирка *Јас сум виновен за сè* је објављена и на француском језику, под називом *Mea culpa*, - а збирка године 2019, збирка *Ја несум виновен за ништо* је преведена и на руском језику под називом *Я ни в чем не виноват*. Његова дела од македонском, су преведена на енглеском, бугарском, српском, турском, француском и руском језику. Добитник је шест специјалних награда за карикатуру и шест за цртани филм.

DANIJELA GAČIĆ

Рођена у Љубовији, живи у Шапцу а студира у Новом Саду. Student је Филозофског факултета, smer српска књижевност и језик.

ГОРДАНА БУЈАГИЋ

Рођена 1975. афирмисани је дечји песник. Своју безусловну љубав према деци крунисала је књигом „ПЕСМЕ”, објављеном уз подршку града Београда кроз пројекат „Књигом до културе” и градске општине Младеновац кроз пројекат „Пишем, дакле, постојим”. Својом поезијом присутна је и у „Зборнику деци с љубављу” *Креативне радионице Балкан*. Писање песама за децу

је њен хоби, али и њен стил живота. Живи и ствара у Међулу-
жју, надомак Младеновца.

АНЂЕЛА СТЕФАНОВИЋ

Рођена у Чачку, 2002. године. Завршава смер туристичког
техничара у школи у Чачку. Пише песме и кратке приче од петог
разреда основне школе.

ЛИДИЈА РАДОСАВЉЕВИЋ

Рођена 12. јула 1986. године, у Београду. Дипломирани ко-
муниколог, живи, ради и ствара у Београду. Учествовала на
бројним конкурсима, и узела учешће у Зборницима *Креативне
радионице Балкан*, УКС, Делић раја, Мили Дуели 2020. Припре-
ма своју прву збирку песама за објављивање.

МАША СУРЧУЛИЈА

Има 17 година. Тренутно похађа други разред информатич-
ког смера једне београдске гимназије. Успешно се бави стрели-
чарством, страствени је књигохоличар. Љубав према писању,
али и књижевности уопштено, у њеној породици преноси се с
колена на колена. Себи је задала задатак да постане то „колено”
породице које ће написати и објавити роман. Весела је особа,
али вечити романтик. Вишак љубави коју гаји у себи се труди
да пренесе на папир.

MIRJANA DANILOVIĆ

Rođena 1953. godine. Lekar pneumoftiziolog, jedan od osniva-
ča Udruženja lekara pisaca „Vidar”. Objavila zbirke poezije - „San
o ptici” 2005. godine, „Snevač” 2014. godine, pesme za decu - „Baš
neću” 2008. i roman „Jorgovan za Čajkovskog” 2011. godine. Pesme i
kratke priče objavljivane u zbornicima i periodici kao i u „Antologiji
boemske poezije” - Interpres 2010. god, „Najlepše ljubavne pesme
srpskih pesnikinja” - Gramatik 2013. i „Jabuka u srpskoj poeziji” -

priredila Gordana Simeunović. Dobitnik više književnih nagrada. Živi u Beogradu.

SVETOZAR GUŽVIĆ

Rođen 29.12.1998. u Zvorniku (Republika Srpska). Živi u Šekovićima (Republika Srpska). Student četvrte godine medicinskog fakulteta u Foči.

EMILIA HAJIKOVA

Umirovljena profesorica francuskog i slovačkog jezika. Voli prirodu, glazbu i književnost. Poeziju i prozu piše 10 godina i objavila je knjigu poezija „Vrijeme sjećanja”. Živi u Trnavi.

ENSAR BUKARIĆ

Rođen 1968. u Bugojnu. Živi i radi u Gornjem Vakufu – Uskoplju (Bosna i Hercegovina). Diplomirani je inženjer mašinstva. Piše od 1977. godine. Sarađuje sa časopisima, zastupljen je u zbornicima i antologijama. Djela su mu objavljivana u BiH, Hrvatskoj, Srbiji, Crnoj Gori, Sjevernoj Makedoniji, Španiji, Keniji, SAD-u, Albaniji, Uzbekistanu, Kirgistanu i Rusiji. Sa dvoje kolega objavio je koautorsku zbirku poezije „Poetiziranje svemira”. Objavio je 2020. godine samostalnu zbirku poezije za djecu „Svaštarnica”, a 2021. godine i zbirku poezije „Moj Svijet”. Najviše piše kratke priče i pjesme od kojih su neke i nagrađivane. Posebno voli da piše za djecu.

STEFAN KOSTIĆ

Rođen i živi u Smederevu. Završio višu školu u Beogradu. Smer: „Drumski i gradski saobraćaj”. Napisao prvu knjigu za bližnje sa 15 godina. Kasnije se isprobao gotovo u svim sferama pisane umetnosti, ali nikad ništa objavljeno. Planovi za budućnost: sve to objediniti na nekoj društvenoj mreži i sačuvati od zaborava.

TANJA TODORIĆ

Profesor matematike u Srednjoj stručnoj školi u Pljevljima. Haiku poeziju piše tri godine. Radovi su joj objavljivani u Zbornicima haiku festivala u Odžacima i u časopisu za haiku poeziju Osvit.

ЈАНКО АНДРИЋ

Рођен негде у околини оних „лоших времена“ која су неминовно водила ка још лошијим, 1998. године у Крагујевцу. Растао уз бајке и приче као, мање више, свако дете, једина разлика лежала је у чињеници да их је почео записивати чим је, захваљујући учитељици Невенки, научио да пише. Прва „прича“ била је о кокошки која више није хтела да носи јаја, али се за Ускрс ипак сажалила на једну девојчицу и поклонила јој неколико. Од тада па ево све до овог тренутка пише - ех, сада, да ли је то што пише добро или не стварно не зна... Време ће показати. Полако ствара своју личну библиотеку, за коју је сваког месеца потребна по још једна полица, а имена која красе и те парчиће дрвета чине живим (она најомиљенија) су: Ками, Буковски, Сарамато, Маркес, Кормак, Макарти и наравном његов презимењак.

JOSIP MATEJ BILIĆ

Hercegovac s razlogom. Na lice Zemlje pao 18. listopada i do danas ostao zbunjen okolinom. Djetinjstvo proveo u Čakovcu. Bio je veoma osjetljivo dijete, koje sve pamti i zbog svega pati. S vremenom postao mrzovoljan, antipatičan i, nadasve, genijalan... U Čakovcu pohađao osnovnu i srednju školu. Školovanje nastavio u Osijeku, Zagrebu i Mostaru. Od malih nogu zaljubljen u glazbu, književnost i Pamelu Anderson. Piše poeziju u formi soneta; svira klavijature, pomalo sklada, vrišti na mikrofon i nervira „komšiluk“. Velika mu želja, jednoga dana biti laureatom književne nagrade „Tin Ujević“. O Nobelovoj nagradi još ne razmišlja. Kada poraste, želi biti Charles Baudelaire ili Richard Clayderman. Krajnje oprezan, promišljen, izbirljiv i dosljedan. Poradi intelektualne higijene, pažljivo bira književne suradnje. Književna biografija mu je skromna i tek ju je započeo pisati. Pojavio se na jubilarnom XX međunarodnom susretu

pjesnika „Garavi sokak”, 12. rujna 2009. godine u Indiji. Sve ostalo je povijest... Članarinu - doduše, neredovno - uplaćuje Književnom klubu „Miroslav Mika Antić” iz Indije, kao i *Udruženju Nezavisnih Pisaca* iz Beograda. Pridruženi je član Hrvatskog društva skladatelja (HDS-ZAMP). Zastupljen u četiri antologije i 68 književna zbornika. Nagrađivan. I - dakako - relativno nepoznat u relativno poznatim književnim krugovima...

ЂОРЂЕ ЈАКОВЉЕВИЋ

Рођен је 1997. године у Лесковцу. Апсолвент је Основних академских студија србистике на Филозофском факултету у Нишу. Његова прва песма која је била представљена широј јавности под називом „Тражи се” објављена је у Зборнику поезије „Шраф 2021”.

IVANA SREĆKOVIĆ

Рођена у Београду(1971.god), где се и одшколовала и запослила. Своје почетке је започела у радио емисији: „Oblak u bermudama”, а касније ostvarila saradnju sa brojnim listovima i časopisima. Више пута награђивана. Zastupljena u više antologija i zbornika. Objavila knjigu aforizama: „Nije sve tako crno”, u toku je priprema za drugu knjigu. Bavi se pisanjem kratkih priča, pesama i aforizama.

LARA MATICKI

Рођена у Београду 1998. године. Ћим се докопала оловке počela da crta bilo po papiru ili bakinim zidovima. Ljubav prema slikarstvu odveo je do slikarskih škola. Učestvovala na više grupnih izložbi, a jedan rad joj je objavljen i u časopisu „Nacionalana geografija”. Najviše uspeha imala je na međunarodnoj Unileverovoj izložbi „Lepota različitosti”. Studentkinja je četvrte године италијанистике на Филолошком факултету у Београду.

РАДИЦА ПОПОВИЋ

Девојачко Аксентијевић, рођена је 06.12.1948. године у Неготину. Инжењер је машинства, сада пензионер и живи у Аранђеловцу. Љубав према писању негује још из школских дана. Каже да су за њу највећи успех, њени унуци: Душан, Јана, Вељко и Дуња.

LEJLA BEĆIROVIĆ

Рођена је 06.01.1991 године у Брчком гдје завршава класичну гимназију у којој открива наклоност према књижевности и писаној riječi. У Сарајеву уписује Факултет политичких наука на којем стиће диплому магистра политикологије. Њене pjesme су објављене у неколико заједничких збирки. Trenutno живи и ради у Сарајеву.

SRĐAN PETROVIĆ

Рођен 1980. у граду рокенрола и пива, Зaječару. Након завршене гимназије уписује рударско технички Факултет у Бору. Као малом говорили су му да има буну машту. Касније је открио да има и ону, помало прљаву. Углавном те две маште су му помогле да се избори са многим не маштовитим ситуацијама у животу. За сада нема награђиваних радова ни књига. Своје misli, šale и афоризме за сада објављује на друштвеној мрежи twitter (под ником - *Lepo smo ti govorili*) и на instagramu.

РАДОЈКА БЈЕЛИВУК

Рођена 18.8.1991. године у Великој Кладуши, у Босни и Херцеговини. Основне и мастер академске студије завршила је на Филолошко уметничком факултету у Крагујевцу. Пише и објављује поезију и прозу.

АЛЕКСАНДАР КНЕЖЕВИЋ

Рођен 21.5.1973. године у Београду. Основну школу завршио у Пожаревцу, а средњу у Костолцу. Студирао Филолошки факултет у Београду, одсек Српски језик и књижевност и Висо-

ку школу за менаџмент и пословне комуникације. Љубав према књижи и наклоност поезији осећа од најранијег детињства. Његови песнички првенци из школских дана штампани су у локалним новинама.

МАЈА ШОЛЕВИЋ

Рођена 2. новембра 1993. године у Београду. У истом граду завршила је основну и средњу Грађевинску школу са одличним успехом. Мастер рад одбранила је 2018. године на Факултету политичких наука. Говори, пише и чита енглески језик, служи се шпанским и италијанским језиком. Бави се борилачким вештинама. Ради као новинар.

DRAGAN MITIĆ

Dragan Mitić, рођен у Нишу, је почео да објављује литерарне текстове крајем 2019. Неке од песама и прича су и објављене у двојезичком зборнику „Биће bolje-Bože”, који је штампан у Лјубљани 2019 и који је доживео већ друго издање, овог пута и у издању *Balkanskog književnog glasnika*, № 46, 2021, у едисији „Bela biblioteka”. Нјегов есеј је ушао у шири избор за најбољи есеј 2020. године у Словенији јер пише како на српском тако и на словеначком језику. На конкурс за кратку причу на тему времена је за најбољу изабрана његова кратка прича и објављена у часопису „Vetrnica”, Лјубљана 2020. На међународном конкурс за најбољу кратку причу на српском језику за награду „Milovan Vidaković”, коју сваке друге године расписују „Srpske nedeljne novine - SNN” из Будимпеште, је освојио треће место и објаву приче у SNN, Будимпешта 2021. На међународном конкурс за књижевну награду „Musa Ćazim Ćatić” за најбољу песму 2020. године је делио четврто место и био награђен плакетом. На XX међународном конкурс „Pjesme nad pjesmama” добио књижевну награду „Најлепши дијтељних љубавних песама” за 2021. годину у Мркоњић Граду. За своја литерарна дела је у 2020. години добио већи број похвала и диплома. Такође је више од тридесет његових литерарних дела било изабраних и објављених у више од двадесет зборника на међународним конкурсима у истој години.

ЕДИТА СТРИЕЖЕНЦОВА

Пензионисана 78-годишња учитељица, примила је неколико књижевних награда објавила збирку песама, учествовала на конкурсима. Живи у Трнову, Словачка.

MINJA PETROVIĆ

Рођена у Zrenjaninu, studentkinja engleskog jezika i književnosti na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu. Voli da smišlja kratke i šaljive pesmice, ali ume da se uozbilji ponekad i napiše nešto vredno čitanja.

МИЛКА СТЕФАНОВИЋ - МИМИ

Рођена 1956. год. у Врановини код Новог Пазара. Живи у Београду и ради у Градском Заводу за Хитну медицинску помоћ. Председник је Подружнице Друштва *Др. Саша Божовић* за Београд. Објавила пет Збирки поезије. Пише Хаику и рецензије. Више пута награђивана за своје стваралаштво. Збирку *Голујска река* наградно је објавио Центар за културу, образовање и информисање „Градац” Рашка 2017. Објавила два научна рада 2018. и 2019. године у Црној Бари у Зборнику на тему *Стари Српски народни обичаји*, записивача Милоша С. Милојевића а 2020. године у Русији на тему *Старословенског божанства Сунце Љељ*. Члан је УКС од 2003. год. и сарадник Нунс-а. Више пута награђивана за своје стваралаштво.

OGNJENKA KALAJDŽIĆ

Рођена 1949. у граду sunca i pjesnika, Mostaru. Završila je elektrotehničku školu i radila kao elektrotehničar u Mostaru do 1993. godine, kada je ratni vihor donio u Švedsku. Uvijek se isticala sa svojim sastavima i bila nagrađivana, ali zvanično piše nakon zaslužene penzije. Pomalo se bavi slikarstvom, a u zadnje vrijeme mnogo se posvetila poeziji. Učestvovala je u mnogim zbornicima, osvajala prestižna mjesta, dobijala razne plakete, a dva puta je osvojila prvo mjesto na evropskim konkursima. Napisala je prvu knjigu poezije, *Dunjeluk u fildžanu*. Želi da i ostale, mnogobrojne stihove, nastale

iz bola, nostalgije, zahvalnosti, a najviše ljubavi skupi na jedno mjesto. Nova zbirka pjesama je u završnoj fazi. Želi da se njeni stihovi ne zaborave i da ih njeni najbliži, kao i prijatelji imaju, kao simbol njene ljubavi prema njima. Za ovu godinu je pripremila novu knjigu „Istinite priče”. Nada se da će takođe realizovati još mnoge napisane stihove. Voljeni grad, mir, ljubav i porodica su joj omiljene teme.

ЈОВАНА ЂИРКОВИЋ

Основну школу завршила у Блацу, као и Гимназију. Завршила је Факултет политичких наука у Београду. Дипломирани је новинар и комуниколог, као и мастер новинарства који је, такође, завршила на Факултету политичких наука. Током своје професионалне каријере радила је у више дневних новина и на порталима. Поред писања и новинарства бави се и маркетингом и ПР-ом. Хоби су јој писање, историја, археологија и генерално уметност.

АНА СТОЈАНОВИЋ

Рођена је 1979. године. Професор је енглеског језика у основној и средњој школи у Блацу. Такође, предаје и предмет - језик, медији и култура у средњој школи. Писање поезије јој је хоби. До сада је написала преко 100 песама које чекају на објављивање.

МАША BORILOVIĆ

Maša Borilović je rođena 2007. godine na Cetinju. Učenica je osmog razreda Osnovne škole „Njegoš”, najstarije škole u Crnoj Gori. Rado učestvuje u različitim vannastavnim aktivnostima, gdje pokazuje zavidne rezultate. Voli glumu, ples, recitovanje, pa je od malena član recitatorske, dramske i literarne sekcije u svojoj školi. Takođe je i redovan član školskog hora. Rado učestvuje na svim školskim i opštinskim manifestacijama. Od nedavno je članica KUD-a „Njegoš”. Maša je član đачkog parlamenta, gdje rado uzima učešće u različitim diskusijama, doprinosi na razne načine svojoj školi i svom gradu odazivajući se na sve humanitarne akcije. Maša je takođe uče-

nica Škole za osnovno muzičko obrazovanje *Savo Popović* na Cetinju, odsjek violina. Osvajala je prvo mjesto na školskom takmičenju iz engleskog jezika, kao i prvo mjesto na opštinskom literarnom konkursu. Takođe je dobitnica nagrada i u muzičkoj školi. Ona voli sport i bavila se atletikom i odbojkom. Već duže vrijeme se sve češće pronalazi u pisanju poezije i recitovanju. Takođe je nedavno osvojila nagradu *Fonda za kvalitet i talente* Ministarstva prosvjete Crne Gore.

САДРЖАЈ – SADRŽAJ

ТЕОРЕТИКУМ УСПОМЕНОЛОГИЈЕ – НАУКЕ О УСПОМЕНАМА– Пеџа Петровић Марш	5
СПОМЕНАР УСПОМЕНА – Тијана Нашпалић.....	9
ЧУВАР УСПОМЕНА – Јован Бајц	10
ЗАТОЧЕНИК ЉУБАВИ – Јован Бајц	11
LJUBAVNA SAGA – Mirjana Ђаро	12
NAZA – Mirjana Ђаро.....	13
ŽENA – Suzana Todoric Asković.....	16
AFORIZMI – Dinko Osmančević.....	17
DIGITALNE SLIKE –Sandra Bogdan	18
ЕНО ZAOСТАЛИН USPOMENA – Dušan Pejaković.....	19
ТВИТОВИ – Стефан Вучевски	20
ROMANTIKA – Zorana Gavrilović.....	21
TVOJ POGLED – Slađana Jovanović	23
VETAR – Saša Dragojević.....	24
KOSA NA VETRU – Saša Dragojević	25
ВРШАЧКИ ПРЕВРТАЧ – Мартин Марек	26
VERŠECKÝ PREKRUTÁČ – Мартин Марек	27
SAVRŠENA LAŽ – Vesna Stražmešterov.....	28
SENKE – Jasminka Nikolić	29
U NEPOVRAT – Marina Raičević.....	30
LALILINT – Marina Raičević.....	31
ФОТО ХАИКУ – Невена М Ивановић	32

ЗНАМ ГОСПОДЕ – Невена М Ивановић	33
NIKAD NISAM VIDEO MORE – Jelena Nikolić	34
КИСТ И ПРАЗАН ЛИСТ – Бранка Благојевић	35
ZAŽMURI – Dragana Milićević Đorđević	36
УТАШЕНА ВАТРА ЖИВОТА – Душко Р. Недовић.....	37
POD GREDOM – Goran Pilipović.....	38
СЕТА – Славица Агић.....	39
ДЕТИЊСТВО – Славица Агић	40
HAIKU NA SLIKU – Miodrag Stojanović Krle	42
PUST ČOVJEK – Miodrag Stojanović Krle.....	43
NOSTALGIJA – Miodrag Stojanović Krle	44
STRANCI – Miodrag Stojanović Krle	45
SJEĆANJA – Miodrag Stojanović Krle.....	46
ULAŽEM „VETO”... – Miodrag Stojanović Krle.....	47
ILUZIJA – Miodrag Stojanović Krle	48
HAIKU –Gordana Radovanović	49
GLAD – Gordana Radovanović	50
SAN PODNO NEBA – Gordana Radovanović	53
NOĆ OPROŠTAJA – Gordana Radovanović	54
PORODICOM SLOGA VLADA – Saša Milivojev	56
RUKA RUCI – Saša Milivojev	57
DOLAZI NOĆ – Vesna Đukanović.....	58
GLE DAM OČIJU PUNIH – Vesna Đukanović	60
CRTEŽI – Irena Vučković	61
NADA – Emina Radevska.....	62
JEDAN DAN ŽIVOTA – Emina Radevska.....	63
SREĆA – Ljubinka Dimitrijević	65
*** – Sofija Đokić – Sofke.....	66
PIRAMIDA SRCA – Sofija Đokić – Sofke	67
NAJSREĆNIJI DAN – Vesna Zazić.....	68

*** – Анна Подгорная	69
CONTRALTO TO GOD – Anna Podgornaya	71
БО БЛАГО – Анна Подгорная	72
ÖRÖKKÉ – Anna Podgornaya	73
PENTRU TOTDEAUNA – Anna Podgornaya	74
ZAUVIJEK – Anna Podgornaya	75
БУЛО ТА Й МИНУЛО – Ярослав Комбиль	76
БИЛО ПА ПРОШЛО – Ярослав Комбиль	77
SUNCE I KIŠA – Milan Milutinović	78
MINIJATURE – Jasmina Mišeljić	80
ZAMRZNUTE SUZE – Biba Mujačić	81
ZNAMO SE – Branko M. Jovanović	82
JESEN – Ismeta Mujačić	83
SUNCOKRETI – Marijana Lj. Jovanović	84
AKO ĆUTIŠ KADA SE LJUBAV RAĐA I ĆUTIŠ KADA UMIRE, VEČITO ĆEŠ ĆUTATI – Mirjana Milačić Bajić.....	85
*** – Jelena Jeka Kočović	89
СЛИКЕ – Мирослава Динић	91
У ДРВЕТУ – Владимир Морар	93
ЈУЖНОБАНАТСКИ ГРИНГО – Владимир Морар	94
СУНЦЕ И ЧИЧАК – Владимир Морар	95
NE VIDIŠ TI NJU – Nur Sadia.....	103
СЛИКЕ – Софија Вељковић.....	104
БЕЛЕГ ТРАЈАЊА – Софија Вељковић.....	105
ЧУВАЈ МЕ – Софија Вељковић.....	106
МОСТ У ПЕЧАТУ ТРАЈАЊА – Софија Вељковић.....	107
УПРЕДАЊЕ НИТИ УСПОМЕНА – Софија Вељковић.....	108
ZAGRLJENA – Svetlana Strinić	109
PREŽIVJELA – Svetlana Strinić.....	110
OTVORI DLAN – Svetlana Strinić.....	111

TUĐINA – Dragana Ilievska	112
JECAJ BRDA – Dragana Ilievska	113
ZRELE IMPRESIJE – Dragana Popović	116
ŽAL – Nataša Babeu	117
У ЛУДОЈ НОЋИ – Нела Павловић	118
ПАТЊА – Нела Павловић.....	119
U TRAGU SEĆANJA – Zorica Ivanović Gajević.....	120
TEODOR – Zorica Ivanović Gajević	121
PROLAZNOST – Zorica Ivanović Gajević	122
ĐUGUM – Suada Malkoč – Kovačević	123
RAZGOVOR SA USPOMENAMA – Mileva Mihajlović	124
STARI HRAST – Vladan Stevanović	125
КАП – Михаило М. Јерemiћ.....	126
ŠTA ĆEMO SUTRA BITI? – Slađana Jovičić	127
ХУМКА – Богдан Богдановић.....	128
ЦВЕТ – Богдан Богдановић	129
BOGINJA PARKE – Olga Kolarić.....	130
NEMOĆ – Olga Kolarić	131
СЛИКЕ – Драгана Младеновић	132
ЉУБАВ ЊЕНА – Александар Марић.....	133
NA KUĆNOM PRAGU – Nermina Subašić	134
ЗВОНА БОГОРОДИЦЕ ЉЕВИШКЕ – Нада Хаџи – Перић	136
SLIČICE IZ PRIRODE I DRUŠTVA – Zoran Stanojević.....	140
SLIKE – Anna Sokolovičova	143
ŠIŠARKE – Borivoj Vujić	144
NJENA SOBA – Borivoj Vujić	145
PONOR – Borivoj Vujić	146
SVEDOK – Borivoj Vujić	147
BREZA – Borivoj Vujić.....	148
TALENTI – BOŽIJI DAROVI – Jasmina Isajlov	149

ZLAMENJE – Jasmina Isajlov	150
NEDOSTAJALA SI MI – Avdulah Ramčilović	151
KOVITLAC USPOMENA – Dragan Krstić.....	153
TVRDO SRCE – Marica Žanetić Malenica	154
KAPUT OD SNOVA – Tamara Dragić	155
СЛИКЕ – Данка Степић – Брковић	156
КАДА БИ ПРОШЛОСТ БИЛА СЛИКА – Данка Степић - Брковић	157
УСПАВАНКА – Данка Степић - Брковић.....	158
ОПРОШТАЈНА РЈЕСМА – Nadica Ilić	159
КАР НА ИСКАР – Samir Suljić.....	160
СЛИКА – Софија Кузмановска.....	161
TRENUTAK – Jovana Obradović	162
НЕКА ОВАЈ МОМЕНАТ ТРАЈЕ ВЕЧНО – Jovana Obradović.....	163
POLUŽIVOT I NEPRAVDA – Tamara Kuzmanović – Tamkuz	164
И ЈАВА И САН – Милован В. Алексић.....	167
РОДОЉУБЉЕ – Милован В. Алексић	168
РОК – Јелена Грујић	169
ЗЕЛЕНИ АЛБУМ – Јелена Грујић.....	170
ЛИПА – Јелена Грујић	171
ВИДРА – Славица Максић.....	172
ЈАКА САМ – Dušica Maticki	173
ОНО ШТО ТРЕБА – Марија Миленовић.....	174
ФИТИЉ – Демиан Хелер.....	175
НАКУ – Tanja Ajtić	176
NAVIKNUTI – Emir Bajrović	178
PONEKAD – Emir Bajrović	179
U RANATLUKU – Emir Bajrović.....	181
NEKAD ŽIV SAM BИО – Emir Bajrović.....	182

МОЈА МАМА – Ženja Kršić.....	183
SLIKE – Nataša Kršić.....	184
ОТАЏБИНА – Сара Радош.....	185
ПОНОСНА СРБИЈА – Сара Радош.....	186
МОЈОЈ BOSNI I HERCEGOVINI – Rahima Halimanović....	187
ПТИЦА – Јелена Асенов.....	188
МАЈКА – Suada Suljić Sokolović.....	189
PRESTO DVORSKE LUDE – Ana Jovanović.....	191
ЈЕДРО – Сандра Бркић.....	192
ЕПИТАФ – Сандра Бркић.....	193
MAGLE I KOPRENE – Verica Milosavljević.....	194
SUZA РОКАЈАНЈА – Маја Маринковић.....	195
ДА ВЕЧЕРАМО БЛИН – Младомир Кнежевић.....	196
ДОК ГОРИМ – Младомир Кнежевић.....	197
НЕЗНАНАЦ СА ПОРТРЕТА – Гордана Владисављевић..	198
ОСМЕН – Lestat Gianni.....	199
SVEDOČANSTVO – Snežana Marko – Musinov.....	200
JEDAN ŽIVOT – JEDNA PRIČA – Snežana Marko – Musinov.....	203
BLEDE SLIKE – Snežana Marko – Musinov.....	206
ПИСМО ИЗ КУТИЈЕ СА ОРМАРА – Јелица Мирковић ..	207
PROLJEĆNA NOĆ – Aleksandra Lekić Vujisić.....	208
КРАЈИШКЕ РУКЕ – Душанка Котур Угрица.....	209
ЖЕНА – Милисав Ђурић.....	212
KAD PRAŠINA ZAFALI – Miljana Pešić.....	213
МЕСТО ГДЕ СУНЦЕ СИЈА ЈАЧЕ – Жаклина Марковић Митић.....	214
АФОРИЗМИ – Жељко Марковић.....	215
DALEKOVODI U OBLIKU SLOVA „M” – Marko Milojević...	216
ЈЕ ЛИ КАСНО ДА СЕ ПРЕДОМИСЛИМ? – Вања Радојевић.....	217

МАМИ – Вања Радојевић.....	218
СЈЕЋАЊА У КРОШЊИ КЕСТЕНА – Slavica Bakšaj	219
СЕЋАЊЕ НА ЉУБАВ – Оливера Шестаков.....	220
СЕЋАЊЕ – Оливера Шестаков	221
НЕ БУДИ МЕ – Оливера Шестаков	222
ЗАВОРАВЉАМ – Dragan Petković Miljin.....	223
ЖЕЉОМ ТВОЈОМ ЖЕЉЕНА – Славица Д. Дамњановић Саша	224
У ПРАСКОЗОРЈЕ – Vladana Ivanov.....	225
ПОКОРЕНИ РАЈ – Vladana Ivanov	226
СРВЕНИ GERBERI – Valentina Berić.....	227
СРЦЕ ПИШЕ СТИН – Senka Bradarić.....	228
ОСТАВЉЕНА – Senka Bradarić.....	229
ТЕ НОЋИ – Tamara Simić	230
У СЕНЦИ ЛЈУБАВИ – Tamara Simić	231
ПОЖАР У РОБНОЈ КУЋИ „INNOVATION” У БРИСЕЛУ – Томислав Крсмановић.....	232
ОСЛОБОДИ МЕ – Živana Jovanović	233
TANGO – Živana Jovanović.....	234
TRENUТАК – Živana Jovanović	235
ЈЕДИНА – Владислав Влаховић.....	236
ГОДИНЕ МЛАДЕ – Драгица Бека Савић.....	237
ОГЛЕДАЛО СА ДВА СРЦА – Ramiz Šaćirović.....	238
СЈЕТИ СЕ – Ramiz Šaćirović	242
НЕКА БУДЕ ЛЈУБАВ – Ramiz Šaćirović.....	243
ПРОКЛЕТА ЈЕ – Младен Лазић.....	244
ДА ЛИ СМО ЖИВЕЛИ ЧАСНО – Младен Лазић	245
НАКУ – Eva Drobna – Gerlici	246
SUSRET – Dr Žaklina Mančić.....	248
СЕЋАЊА – Dr Žaklina Mančić.....	249
KARIKATURA – ČIKO I ZAGOR – Nikola Dragaš.....	250

СЛИКА ЈЕДИНА УСПОМЕНА – Љиљана Терентић.....	251
НЕБЕСКИ ТОК – Александар В. Павловић.....	252
КАРИКАТУРА – Тоде Ристо Блажевски.....	253
ГДЕ СЕ МОЖЕ НАУЧИТИ ДОБРО ЛАГАТИ И	
КРАСТИ – Тоде Ристо Блажевски	254
USPOMENA – Danijela Gačić	255
ČUDO NEVIĐENO – Gordana Bujagić.....	256
ИЗГУБЉЕНО У СНОВИМА – Анђела Стефановић	257
НЕМИР – Лидија Радосављевић	258
РЕКА – Маша Сурчулија	259
DUVARI I ZIDOVI – Mirjana Danilović	260
OBRED – Svetozar Gužvić.....	261
MIRIS – Emilia Hajikova	262
VÔŇA – Emília Hájiková.....	263
KORAČANJE KROZ USPOMENE – Ensar Bukarić	264
TVITOVI – Stefan Kostić.....	265
НАИКУ – Tanja Todorić	267
КУСУР У ЦЕПУ – Јанко Андрић.....	268
FONTANA USPOMENA – Josip Matej Bilić.....	269
ЧЕКАЊЕ – Ђорђе Јаковљевић.....	270
AFORIZMI – Ivana Srećković	271
CRTEŽ – Lara Maticki.....	272
DRUMOVI – Radica Popović.....	273
IMPRESIJA – Radica Popović	274
USPOMENA – Radica Popović.....	275
SAMO JEDNA STARA USPOMENA – Lejla Bećirović	276
PROŠLO JE – Lejla Bećirović	277
TVITOVI – Srđan Petrović.....	278
ЛАТИНИЧНО Р КОД БОСЕ – Радојка Бјеливук.....	279
СЛОБОДА – Александар Кнежевић.....	281

ПАМТИМ – Маја Шолевић	282
HVALA TI ŠTO SI ME VOLELA – Dragan Mitić.....	284
FOTOGRAFIJA – Dragan Mitić	285
HAIKU – Dragan Mitić.....	286
*** – Едита Стријеженцова	287
*** – Edita Striežencová.....	288
MORE – Minja Petrović	289
БЕЗ ТЕБЕ – Милка Стефановић - Мими.....	290
POSJETA – Ognjenka Kalajdžić.....	292
БРЕГ ЗА РАЗМИШЉАЊЕ – Јована Ћирковић	295
PRAZNI LJUDI – Ana Stojanović	297
ЗАМИСЛИ... – Ана Стојановић.....	298
ŠAPNULO MI JE MORE – Maša Borilović.....	299

AUTORI – АУТОРИ

Aleksandra Lekić Vujisić.....	208, 338
Ana Jovanović.....	191, 297, 334
Anna Sokolovičova.....	143, 325
Avdulah Ramčilović	151, 326
Александар В. Павловић.....	252, 348
Александар Кнежевић.....	281, 354
Александар Марић.....	133, 323
Ана Стојановић.....	298, 357
Анна Подгорная.....	69, 71, 72, 73, 74, 75, 312
Анђела Стефановић.....	257, 350
Biba Mujačić.....	81, 314
Borivoj Vujić.....	144, 145, 146, 147, 148, 325
Branko M. Jovanović.....	82, 315
Богдан Богдановић.....	128, 129, 322
Бранка Благојевић.....	35, 308
Danijela Gačić.....	255, 349
Dinko Osmančević.....	17, 303
Dragana Ilievska.....	112, 113, 319
Dragana Miličević Đorđević.....	36, 308
Dragana Popović.....	116, 320
Dragan Krstić.....	153, 327
Dragan Mitić.....	284, 285, 286, 355

Dragan Petković Miljin	223, 342
Dr Žaklina Mančić.....	248, 249, 347
Dušan Pejaković.....	19, 304
Dušica Maticki	173, 331
Данка Степић – Брковић	156, 157, 158, 328
Демиан Хелер.....	175, 331
Драгана Младеновић	132, 323
Драгица Бека Савић.....	237, 345
Душанка Котур Угрица	209, 338
Душко Р. Недовић	37, 308
Ђорђе Јаковљевић.....	270, 353
Emilia Hajkova.....	262, 351
Emina Radevska.....	62, 63, 311
Emir Bajrović.....	178, 179, 181, 182, 332
Emília Hájková.....	263, 264, 351
Eva Drobna – Gerlici.....	246, 247, 346
Едита Стриженцова	287, 288, 356
Goran Pilipović	38, 308
Gordana Radovanović.....	49, 50, 53, 54, 310
Гордана Бујагић	256, 349
Гордана Владисављевић	198, 336
Irena Vučković	61, 311
Ismeta Mujačić	83, 315
Ivana Srećković.....	271, 353
Jasmina Isajlov.....	149, 150, 325
Jasmina Mišeljčić	80, 314

Jasminka Nikolić.....	29, 306
Jelena Jeka Koćović.....	89, 316
Jelena Nikolić.....	34, 308
Josip Matej Bilić.....	269, 352
Jovana Obradović.....	162, 163, 329
Јанко Андрић.....	268, 352
Јарослав Комбиљ.....	76, 77, 313
Јелена Асенов.....	188, 333
Јелена Грујић.....	169, 170, 171, 330
Јелица Мирковић.....	207, 337
Јована Ђирковић.....	295, 357
Јован Бајц.....	10, 11, 301
Lara Maticki.....	272, 353
Lejla Većirović.....	276, 277, 354
Lestat Gianni.....	199, 336
Лидија Радосављевић.....	258, 350
Ljubinka Dimitrijević.....	65, 312
Љиљана Терентић.....	251, 348
Maja Marinković.....	195, 335
Marica Žanetić Malenica.....	154, 327
Marijana Lj. Jovanović.....	84, 315
Marina Raičević.....	30, 31, 307
Marko Milojević.....	216, 340
Maša Borilović.....	299, 357
Milan Milutinović.....	78, 313
Mileva Mihajlović.....	124, 321
Miljana Pešić.....	213, 339

Minja Petrović.....	289, 356
Miodrag Stojanović Krle.....	42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 310
Mirjana Danilović.....	260, 350
Mirjana Milačić Bajić.....	85, 315
Mirjana Đapo.....	12, 13, 302
Марија Миленовић.....	174, 331
Мартин Марек.....	26, 27, 306
Маша Сурчулија.....	259, 350
Маја Шолевић.....	282, 355
Милисав Ђурић.....	212, 339
Милка Стефановић - Мими.....	290, 356
Милован В. Алексић.....	167, 168, 330
Мирослава Динић.....	91, 92, 316
Михаило М. Јеремић.....	126, 322
Младен Лазић.....	244, 245, 346
Младомир Кнежевић.....	196, 197, 335
Nadica Ilić.....	159, 328
Nataša Babeu.....	117, 320
Nataša Kršić.....	184, 333
Nermina Subašić.....	134, 324
Nikola Dragaš.....	250, 347
Nur Sadia.....	103, 317
Нада Хаџи - Перић.....	136, 324
Невена М. Ивановић.....	32, 33, 307
Нела Павловић.....	118, 119, 320
Ognjenka Kalajdžić.....	292, 356
Olga Kolarić.....	130, 131, 323
Оливера Шестаков.....	220, 221, 222, 341

Radica Popović.....	273, 274, 275, 354
Rahima Halimanović.....	187, 333
Ramiz Šaćirović.....	238, 242, 243, 345
Радојка Бјеливук	279, 354
Samir Suljić.....	160, 329
Sandra Bogdan	18, 303
Saša Dragojević	24, 25, 306
Saša Milivojev.....	56, 57, 310
Senka Bradarić	228, 229, 343
Slavica Bakšaj.....	219, 340
Sladana Jovanović	23, 305
Sladana Jovičić.....	127, 322
Snežana Marko – Musinov	200, 203, 206, 337
Sofija Đokić – Sofke.....	66, 67, 312
Srđan Petrović	278, 354
Stefan Kostić	265, 351
<u>Suada Malkoč - Kovačević</u>	123, 321
Suada Suljić Sokolović.....	189, 334
Suzana Todorić Asković.....	16, 303
Svetlana Strinić.....	109, 110, 111, 319
Svetozar Gužvić.....	261, 351
Сандра Бркић	192, 193, 335
Сара Радош.....	185, 186, 333
Славица Агић	39, 40, 309
Славица Д. Дамњановић Саша.....	224, 342
Славица Максић	172, 330
Софија Вељковић.....	104, 105, 106, 107, 108, 318
Софија Кузмановска	161, 329
Стефан Вучевски	20, 304

Tamara Dragić.....	155, 328
Tamara Kuzmanović - Tamkuz.....	164, 329
Tamara Simić.....	230, 231, 343
Tanja Ajtić.....	176, 177, 332
Tanja Todorić.....	267, 352
Тијана Нашпалић	9, 301
Тоде Ристо Блажевски	253, 254, 348
Томислав Крсмановић.....	232, 343
Valentina Berić.....	227, 342
Verica Milosavljević.....	194, 335
Vesna Stražmešterov.....	28, 306
Vesna Zazić.....	68, 312
Vesna Đukanović	58, 60, 311
Vladana Ivanov	225, 226, 342
Vladan Stevanović	125, 321
Вања Радојевић.....	217, 218, 340
Владимир Морар	93, 94, 95, 317
Владислав Влаховић.....	236, 344
Zorana Gavrilović.....	21, 305
Zoran Stanojević	140, 324
Zorica Ivanović Gajević	120, 121, 122, 321
Ženja Kršić.....	183, 332
Živana Jovanović.....	233, 234, 235, 344
Жаклина Марковић Матић.....	214, 339
Жељко Марковић	215, 339

ПРЕНУМЕРАНТИ – DONATORI

Јован Бајц, Аранђеловац, Србија – 1 примерак
Suzana Todoric Asković, Paraćin, Србија – 1 примерак
Saša Dragojević, Novi Sad, Србија – 1 примерак
Мартин Марек, Београд, Србија – 1 примерак
Marina Raičević, Bor, Србија – 1 примерак
Vesna Stražmešterov, Pančevo, Србија – 1 примерак
Gordana Radovanović, Banjaluka, RS- BIH – 6 примерака
Marijana Lj. Jovanović, Novi Sad, Србија – 1 примерак
Mirjana Milačić Bajić, Beograd, Србија – 3 примерка
Miodrag Stojanović Krle, Novi Sad, Србија – 6 примерака
Тијана Нашпалић, Кикинда, Србија – 1 примерак
Emina Radevska, Kačarevo, Србија – 2 примерка
Jasmina Mišeljić, Beograd, Србија – 1 примерак
Slađana Jovanović, Beograd, Србија – 1 примерак
Anna Podgornaya, Nov ha Galil, Israel – 5 примерака
Славица Агић, Бачка Паланка, Србија – 2 примерка
Владимир Морар, Панчево, Србија – 10 примерака
Dragana Popović, Vranje, Србија – 1 примерак
Нада Хаџи – Перић, Београд, Србија – 3 примерка
Владан Стевановић, Београд, Србија – 1 примерак
Мирослава Динић, Бор, Србија – 1 примерак
Vesna Đukanović, Kikinda, Србија – 1 примерак
Olga Kolarić, Dekanovec, Hrvatska – 1 примерак
Borivoj Vujić, Subotica, Србија – 4 примерка
Jasminka Nikolić, Aleksinac, Србија – 1 примерак

Saša Milivojević, Zrenjanin, Srbija – 1 primerak
Dragan Krstić, Beograd, Srbija – 1 primerak
Данка Степић – Брковић, Ниш, Србија – 2 примерка
Јована Obradović, Bresničić, Srbija – 1 primerak
Svetlana Strinić, Vinkovci, Hrvatska – 2 primerka
Јасмина Isajlov, Срепаја, Србија – 1 primerak
Богдан Богдановић, Суботица, Србија – 1 примерак
Sofija Đokić - Sofke, Banatsko Veliko Selo, Srbija – 1 primerak
Tanja Ajtić, Vankuver, Kanada – 1 primerak
Јелена Грујић, Батајница, Србија – 2 примерка
Нела Павловић, Рашка, Србија – 1 примерак
Viba Мујаčić, Brčko distrikt, BiH – 1 primerak
Ismeta Мујаčić, Brčko distrikt, BiH – 1 primerak
Mirjana Đaro, Beograd, Srbija – 3 primerka
Dušica Matićki, Beograd, Srbija – 1 primerak
Emir Bajrović, Naskov, Danska – 4 primerka
Младомир Кнежевић, Пожега, Србија – 1 примерак
Јелена Асенов, Крагујевац, Србија – 1 примерак
Невена М. Ивановић, Лађевци, Србија – 1 примерак
Душанка Котур Угрица, Siebnen, Швајцарска - 2 примерка
Dragan Petković Miljin, Loznica, Srbija – 1 primerak
Сандра Бркић, Шабац, Србија – 1 примерак
Оливера Шестаков, Београд, Србија – 1 примерак
Živana Jovanović, Zrenjanin, Srbija – 2 primerka
Ramiz Šaćirović, Melaje, Srbija – 3 primerka
Zorica Ivanović Gajević, Prokuplje, Srbija – 2 primerka
Младен Лазић, Липнички Шор, Србија – 1 примерак
Tamara Simić, Vladimirci, Srbija – 1 primerak
Dr Žaklina Mančić, Žitkovac, Srbija – 1 primerak
Милован В. Алексић, Шабац, Србија – 1 примерак

Vladana Ivanov, Beograd, Srbija – 1 primerak
Вања Радојевић, Ужице, Србија – 1 примерак
Лидија Радосављевић, Београд, Србија – 1 примерак
Senka Bradarić, Osijek, Srbija – 1 primerak
Сара Радош, Београд, Србија – 1 примерак
Данијела Гачић, Шабац, Србија – 1 примерак
Stefan Kostić, Smederevo, Srbija – 1 primerak
Александар В. Павловић, Бечеј, Србија – 1 примерак
Анђела Стефановић, Заблаће, Србија – 1 примерак
Маја Маринковић, Donja Livadica, Srbija – 1 primerak
Snežana Marko – Musinov, Zemun – 8 primeraka
Dragan Mitić, Niš, Srbija – 6 primeraka
Јанко Андрић, Крагујевац, Србија – 2 примерка
Јована Ђирковић, Блаце, Србија – 1 примерак
Ђорђе Јаковљевић, Лесковац, Србија – 1 примерак
Ivana Srećković, Borča, Srbija – 1 primerak
Софија Вељковић, Сокобања, Београд – 4 примерка
Lejla Većirović, Sarajevo, BiH – 1 primerak
Ensar Bukarić, Gornji Vakuf, BiH – 1 primerak
Radica Popović, Arandelovac, Srbija – 2 primerka
Маја Шолевић, Београд, Србија – 1 примерак
Драгица Бека Савић, Бачка Паланка, Србија – 1 примерак
Tanja Todorić, Pljevlja, Crna Gora – 2 primerka
Minja Petrović, Klek, Srbija – 1 primerak
Ana Stojanović, Blace, Srbija – 1 primerak
Dragana Пиевска, Срепаја, Србија – 3 примерка
Tamara Kuzmanović – Tamkuz, Beograd, Srbija – 2 primerka
Радојка Бјеливук, Рековац, Србија – 1 примерак
Miljana Pešić, Vranje, Srbija – 1 primerak
Srđan Petrović, Minićevo, Srbija – 1 primerak

Ukoliko nemate instaliran **QR code reader** na svom telefonu možete ga besplatno preuzeti sa:

Google play, Windows Phone store или App store.

Klikom na QR code reader možete pogledati video materijal koji je do sada postavljen, čime se ova knjiga sem čitanja može slušati i gledati.

Zahvaljujući QR kodu i naši slepi i slabovidni prijatelji moći će da čuju ovu knjigu.

